

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 45.—; za ino-
scmstvo Din 40.— neobvezano.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 161. — Telefon št. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Knafljovi ul., št. 5/L. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 35.
Ispravnostni oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 35.
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta,
Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana
št. 11. 842. — Praha číslo 78.180.
Wien Nr. 105.241.

Današnja številka obsega 16 strani
ter stane TRI dinarje.

Ljubljana, 28. marca.
Dogodki zadnjih dni so temeljito izpremenili fiziognomijo opozicijskega bloka. V novi politični konstelaciji stoji radičevci kot opozicionalci na desnici, dočim zavzema gosp. Davidovič, kate-
reza so poslanci HRSS s svojimi izjavami celo desavuirali, v centru, naši klerikalci pa na skrajni levi.
Sedaj, ko je pri radičevcih led prebit in ako je bilo konvertitstvo iskreno mišljeno, se bo nadaljna evolucija HRSS vršila s pospešenimi koraki. Ako je HRSS v resnici zavzela svojo dosedanja politiko in proklela, na kar je prisogala, ji ne bo več težko reči na A tudj B. Čim je s svojo slovesno deklaracijo za priznanje obstoječega političnega stanja sprejela okvirni program jugoslovenske ideologije ter ž njim bazo za pravi bratski sporazum, je mogoča samo dvojna pot: ali recidiva v stare pogreške, ali pa pozitivno in konstruktivno sodružništvo na izgradbi in konsolidaciji države. V drugem slučaju vodi smer neizbežno k stremljenju po neodločujočem vplivu na potek zakonodaje in državnih poslov. Razume se, da ta razvoj ne bo nastopil že jutri. Gotovo pa je, da ta evolucija pri veliki stranki, ki nosi v novi politični situaciji pred narodom mnogo večjo odgovornost, kakor dosedaj, ne more trajati tako dolgo kakor je trajal proces zadnjih šest let iz načelne revolucije do načelne evolucije. Ekstremni elementi radi škofijo preko noči v drugi ekstrem. Izključeno seveda ni, da so radičevci le iz taktičnih ozirov začasno žrtvovali svoje dosedanje principe. Nadaljni razvoj političnih dogodkov bo kmalu pokazal, če Radičevci ni poslal v Beograd trojanskega konja, vsled česar je razumljivo, da mora večerašnjim dogodkom slediti še daljša doba preizkušnje in dobrohotnega čakanja.

Omenili smo že, da stoji danes klerikalci v opozicijskem bloku na skrajni levi. Pravzaprav na tem mestu so obsedeli in to največjo krivdo svoje lastne brezvestnosti in nesposobnosti. Dočim so se radičevci jasno in brez vsakega pridržaja deklarirali za monarhiste, SLS se nikdar ni zavzela v tem pogledu jasneje stališča. Neprestano je žonglirala med republikanstvom in monarhizmom, kakor je pač to ustrezalo njeni politični taktiki. Radičevci izpovedujejo narodni in državni unitarizem, klerikalci pa vztrajajo še naprej kot plemenski in politični separatisti. SLS predstavlja kot organizacija politikujoče duhovščine reakcionarni preostanek iz stare Avstrije, sam predsednik «Hrvatskega seljaškega kluba» Pavle Radič je smatral ob priliki svojega velikega državno-političnega govora za potrebno poudarjati, da narod ne potrebuje politikujoče duhovščine in da tudi njegova stranka odklanja vtičanje Rima v naše notranjepolitične zadeve. Popolna izolacija klerikalizma v naši državni politiki je torej neizbežna in že danes jasno vidna. Dne 27. marca 1925 so bile vezi med strankami opozicijskega bloka tako zrahlane, da ni več govora o enotnem notranjepolitičnem programu niti v oni megleni form, kakor je obstojal pri tej družbi pred tem. Čim bolj se bodo bližali radičevci praktičnemu udeleževanju za konsolidacijo notranjepolitičnih prilik, tem večji balast bodo postajali klerikalci zanje, kakor sploh za zdrav napredek države.

Na žalost bo radi klerikalcev trpelo tudi slovensko ljudstvo, ki je zasledeno no drvelo k volilnim skrinicam SLS ter izročilo 20 klerikalnim poslancom svojo usodo, mesto da bi volilo kandidate Narodnega bloka ter si tako zagotovilo vsestransko uspešno in vplivno zastopstvo. Dr. Korošec je imel zadnja leta dovolj prilike, da bi stopil kot sodružnik k pozitivnemu delu za konsolidacijo države, pa mu je bolj ugajal radičevski boljševizem in brezvestna demagogija. V bodoče se lahko zgodi, da bodo radičevci nele prijeli za delo, marveč tudi sedli za državno mizo, dr. Korošec in njegov volilci pa bodo ostali na cedilu. Tako bodo račun za Radiča radi zavozene politike dr. Korošca plačali Slovenci. Zaman smo vedno svarili in dopovedovali, da žene SLS Slovenijo v pužbo, Komur ni mogoče svetovati, mu tudi ni mogoče pomagati.

Manifestacija francoskega parlamenta za Jugoslavijo

Pariz, 28. marca. r. Na večerašnji seji parlamenta je prečital predsednik Painlevé brzojavko predsedstva Jugoslovenske Narodne skupščine, ki sporoča ob 10-letnici «srbskega dneva» v Franciji zahvalo in zve stobo Jugoslavije francoskemu parlamentu in narodu. Predsednik Painlevé je ob tej priliki izjavil, da tudi Francozi obnavljajo svojo zahvalo srbskemu narodu in narodu kraljevine SHS. Min. predsednik Herriot se je v imenu vlade pridružil čestitki ter izrazil simpatije Francije Jugoslaviji. Naglašal je, da more Jugoslavija računati na Francijo, ker se Francija zaveda, da more računati nanjo.

Ukrepi vlade za bodoče dni

Pospešena razprava o dvanajstih. — Rekonstrukcija kabineta. — Delovni program parlamenta pred Veliko nočjo.

Beograd, 28. marca. p. Z izvolitvijo stalnega predsedništva je Narodna skupščina konstituirana ter pristopa svojemu normalnemu zakonodajnemu delu. Po razburljivih debatah in dogodkih prošlih tednov se je tudi politično razpoloženje umirilo, današnji dan je potekel v miru in redu. Sicer je opozicija izvršila še eno gesto, s katero krije svoj politični in taktični umik ter se dopolne ni udeležila volitve predsedništva, a je popoldne mirno sodelovala pri volitvi odborov in ostalem delu Narodne skupščine.

Ker se bliža 31. marc, s katerim potече državni proračun in je odobritev dvanajstih zadeva največje nujnosti, se je morala vlada odločiti, da predloži kralju enostavno odobritev Narodne skupščine potom ukaza. Radi tega je odpadla otvoritvena slovesnost, katere ceremonijel bi zahteval več dni.

Parlament je tako mogel že danes izvoliti svoje odbore in predvsem finančni odbor, kateri bo že jutri razpravljal o zakonu o dvanajstih, ki ga je

vlada danes izročila predsedstvu Narodne skupščine. S tem je zasigurano pravočasno sprejetje proračunskih dvanajstih.

Jutri se vrača kralj s kraljico v Beograd in smatra se, da bo s tem stopilo v aktualen štadij vraščanje rekonstrukcije kabineta. Kabinet je vsled demisije ministrov Trifkovića in Uzunovića, ki sta bila izvoljena v predsedništvu parlamenta in ker je nedavno odstopil tudi minister Srškić, postal nepopoln in je že iz tega razloga rekonstrukcija nujna.

V zadnjih dneh so se vršila med voditelji bloka posvetovanja o izvedbi rekonstrukcije. Podrobnosti še niso znane. Gotovo je toliko, da ostane razmerje v razdelitvi portfeljev med obeh grupama Narodnega bloka neizpremenjeno.

Po sprejetju zakona o dvanajstih bo Narodna skupščina razpravljala o novem stanovanskem zakonu, o katerem se upa, da bo že pred Veliko nočjo pod streho.

Otvoritev zasedanja Narodne skupščine

Čitanje kraljevega ukaza. — Izvolitev finančnega in zakonodajnega odbora. — Predložitev zakona o budžetnih dvanajstih za 4 mesece.

Beograd, 28. marca. p. Ker se je popoldne Narodna skupščina konstituirala se je popoldne vršiti prva redna seja parlamenta. Zasedanje je bilo otvorjeno s kraljevim ukazom. Pričetek seje se je vsled posvetovanja vlade zavlekel in šele ob pol 7. je predsednik zvonec pozval poslance v zbornico. Navzoča je tudi vsa opozicija. Obdan od obeh podpredsednikov in vseh sekretarjev je predsednik Trifković proglasil otvoritev seje ter dal besedo min. predsedniku Pašiću.

KRALJEVI UKAZ O OTVORITVI NARODNE SKUPŠČINE.

Ministrski predsednik Pašić je prečital kraljevi ukaz, s katerim se na temelju čl. 53 ustave proglašajo otvoritev zasedanja Narodne skupščine, izvoljene dne 8. febr. 1925. Ukaz Nj. Vel. kralja ima današnji datum in je podpisan v Topoli. Čitanje ukaza so vsi poslanci poslušali stoje in so ob čitanju imena vladarja vzklicali »živio« in burno ploskali.

DEMISIJA MNISTROV TRIFKOVIĆA IN UZUNOVIĆA.

Nato je prečital tajnik kraljevi ukaz, s katerim se uvažujeta ostavki ministra brez portfelja Marka Trifkovića in ministra gradjevin Nikole Uzunovića in se stavljata oba na razpoloženje. S istim ukazom se postavlja za namestnika ministru gradjevin Miša Trifunović, minister ver.

ZAKON O DVANAJSTIH ZA 4 MESECE

Nato je bil prečitan dopis finančnega ministra o proračunskih dvanajstih. Minister dr. Stojadinović sporoča, da poteka budžetno leto 1924/25 z 31. marcem in da bi moral že s 1. aprilom stopiti v veljavo proračun državnih izdatkov in dohodkov za leto 1925/26. Ker so bile medtem razpisane nove volitve, ni bilo mogoče pravočasno domesti novega budžeta. Zato domaša danes pred Narodno skupščino zakonski predlog o budžetnih dvanajstih za mesec april, maj, junij in julij 1925. Predlagane dvanajstine so podaljšanje proračuna za leto 1924/1925. Tekom izvajanja tega proračuna se je pokazala potreba po prilagoditvi novim razmeram, ki jih predložene dvanajstine upoštevajo. Finančni minister prosi končno, da se predlogu prizna nujnost. — Večina glasov je priznala nujnost zakonskega predloga o dvanajstih.

ZAHVALA FRANCOSKEGA PARLAMENTA.

Predsednik Trifković sporoča, da je prejel od predsednika francoske zbornice Painlevéja zahvalo za pozdravno brzojavko. Painlevé sporoča toplo željo franc. parlamenta za procvit in srečo Jugoslavije, temboj, ker so se znova utrdile nerazdružene vezi prijateljstva, ki se je izkazalo na bojnih poljanah svetovne vojne.

ZADEVA ANKETE O RADIČEVSKIH MANDATIH.

Predsednik je potem naznanil, da je prejel od Ljube Davidovića, predsednika opozicijskega bloka pismo, kjer zahteva, naj se takoj izvoli anketni odbor enajstih članov za presojo radičevskih mandatov. Predsednik je izjavil, da bo to zahtevo stavil na dnevni red prihodnje seje. Opozicija je zahtevala, naj se to takoj zgodi, g. Trifković pa je odgovoril, da je dnevni red današnje seje že določen in da pride stvar na vrsto, čim bo današnji dnevni red izčrpan. Zato je izbruhnil na klopet opozicije večik nemir in ropot.

VOLITVE V FINANČNI IN ZAKONODAJNI ODBOR.

Pred prehodom na dnevni red je predlagal dr. Grga Angjelinović, da se udeleže volitve članov zakonodajnega in finančnega odbora tudi oni poslanci, čijih mandati se bodo razčistili v anketnem odboru, ali pa naj se vsaj po proporciju rezervirajo odgovar

ljajoča mesta. Predsednik je odgovoril, da se morelo udeležiti volitev v ta dva odbora le oni poslanci, ki so prisegli Zbornica je nato sprejela predlog, da se glasuje hkrati za zakonodajni in finančni odbor.

Opozicija je nastopila pri volitvah v omenjena dva odbora z razcepjenimi listami in je tako dobila veliko manj glasov, kakor bi odpadlo nanje, ako bi nastopila kompaktno. Narodni blok je predložil enotno listo.

Za volitev zakonodajnega odbora so bile predložene liste Ljube Jovanovića (Narodni blok), Ljube Davidovića, dr. Trumbića (radičevci in zajedničarji), dr. Hohnjeca (kler.), dr. Halibegza Hrasnice (muslimani) in dr. Sekule Driljevića (federalisti, zemljoradniki in Nemci) za finančni odbor pa liste dr. Milana Srškića (Nar. blok), dr. Voje Veljkovića (dav.), dr. Ivana Lorkovića (hrv. seljaški klub), dr. Mehmeda Spahe (musl.), dr. Frana Kulovca (kler.) in Dimitrija Vujića (male opoz. skupine).

Pri volitvi članov finančnega odbora je bilo oddanih 259 glasov, in sicer za listo dr. Srškića 158, dr. Spahe 15, dr. Kulovca 18, dr. Lorkovića 26, Vujića 10 in Voje Veljkovića 32. Na ta način dobi Narodni blok 19 članov, ki so: Dr. Milan Srškić, dr. Svetislav Popović, dr. Jovan Radonić, Jural Demetrović, Ilija Mihajlović, Ljuba Stojadinović, dr. Ivko Novaković, dr. Dušan Grdin, Andra Protić, Vlakjo Kocić, Milan Stepanović, Vlada Miletić, Dušan Subotić, Glogje Čirić Ljuba Nešić, dr. Dobrovič Popović, Vlada Puzerlijević, Oto Gavrilović in dr. Ljudevit Pivko. Spahovci d bo dva člana, klerikalci dva (Frana dr. Kulovca in Vladimirja Pušenjaka), radičevci in zajedničarji tri člane, federalisti in zemljoradniki enega, davidovčevci štiri.

Za zakonodajni odbor je bilo oddanih 257 glasov in sicer za listo Ljube Jovanovića 157, dr. Trumbića 26, dr. Hrasnice 16, dr. Hohnjeca 18, dr. Driljevića 10 in Ljube Davidovića 30. Narodni blok dobi 26 članov, ki so: Ljuba Jovanović, Ljuba Živković, Milorad Vujičić, dr. Laza Marković, Jural Demetrović, dr. Ninko Perić, dr. Nikola Subotić, dr. Kojić, Milan Simonović, dr. Vasa Jovanović, dr. Voja Janjić, Joca Lalošević, dr. Srdjan Budisavljević, dr. Veljko Popović, Dragiša Segvić, Aleksander Savić, Anta Radojević, Živko Sušić, Gliša Tadić, Bora Milovanović, dr. Jovan Radonić, Pera Jovanović, Gijura Kržalić, Dragiša Leovac, Dra giša Radojević in Glogorje Božović. Davidovčevci dobe pet članov; muslimani dva klerikalci tri (dr. Hohnjec, dr. G. sar in Smedelj) radičevci in zajedničarji štiri, federalisti in zemljoradniki dva člana.

PRVA SEJA FINANČNEGA ODBORA.

Predsednik Trifković je pozval člane finančnega odbora, naj se zbere k seji jutri dopoldne ob 11. radi konstituiranja, člane zakonodajnega odbora pa v ponedeljek popoldne ob 4.

NAMESTNIKI RADIČA IN TOV. POZVANI V ZBORNICO

Predsednik je potem prošil zbornico za pooblastilo, da more pozvati v narodno skupščino namestnike izvoljenih poslancev Stjepana Radiča, dr. Mačka, Predavca, dr. Krnjevića ter Avgusta in Stjepana Košutića, čijih mandati so bili razvoljavljeni.

DNEVNI RED PRIHODNJE SEJE.

Predsednik je nato predlagal, naj se stavi na dnevni red prihodnje seje Narodne skupščine, ki jo sklicuje za ponedeljek ob 5. pop. poročilo finančnega odbora, ako bo dotle že gotov z budžetnimi dvanajstimi, nadalje volitve administrativnega, imunitetnega in odbora za prošnje in pritožbe ter anketni odbor za presojo radičevskih mandatov. Zbornica je sprejela ta predlog, naker se je zaključila seja ob pol 9. zvečer. Prihodnja seja v ponedeljek ob 5. pop.

Glavne določbe zakona o dvanajstih

Dvanajstine za 4 mesece. Enotni načrti za vse šole. Vpogled v knjige in račune akcijskih družb. Nova carinska tarifa. Davčne olajšave za inozemska posojila. Naknadna odobritev vladne na redbe o podaljšanju stanov. zakona.

Beograd, 28. marca. p. Danes je imela od 3. popoldne do pol 10. zvečer vlada neprestano sejo, ki je bila posvečena izključno zakonskemu predlogu o proračunskih dvanajstih za mesec april, maj, junij in julij 1. 1925. Po tem predlogu se napram staremu proračunu za štiri mesece v iznosu 3.468.333.333 dinarjev določajo izdatki na 4.194.054 tisoč 031 Din. Proračun se poveča predvsem radi večjih izdatkov za uradniške plače, draginske doklade uradnikov, stanarine, za plačilo dolgov iz prošlih let, honorarji za profesorske nadure itd. Večina povečanih izdatkov so osebne narave, ki jih država že od prej dolguje. Za javne zgradbe se določajo izdatki samo v toliko, v kolikor je potrebno za dovršitev pričetih zgradb. V kreditu za železniški promet je določenih 146 milijonov dinarjev za zgraditev novih prog, od te vsote pa je določeno 44 milijonov za povišanje delavskih plač.

Zakon o dvanajstih odobrava vladi vse izredne kredite, ki so bili likvidirani preko proračuna.

Ministru prosvete se daje pooblastilo, da more potom uredbe in po paragrafu 94 ustave ter z odobrenjem ministrskega sveta uvesti enoten načrt v vseh šolah svojega resorta.

Minister za finance se pooblašča, da more pri pomanjkanju kvalificiranih kandidatov za davčno eksekutivno do sedanje služitelje davčnih uradov v Sloveniji, ki imajo najmanj 5 let službe, izključno v eksekutivnih poslih, prevesti v skupino zvančnikov.

Čl. 43 določa, da smejo podjetja, obvezana na javno polaganje računov, računati plačila vojnih doklad, vplačilnih v času vojne, davek na poslovni promet in izredne davčne doklade, uvedene po vojni, med režijske stroške. Podjetja, obvezana na javno polaganje računov, so dolžna na zahtevo finančne oblasti dovoliti vpogled v svoje knjige in račune. Minister za finance se pooblašča, da o vsem tem izda podoben pravilnik.

Čl. 61 pooblašča vlado, da more takoj uveljaviti v celoti ali deloma zakonski predlog o splošni carinski tarifi glede uvoznih in izvoznih carin, čim se ta

predloži Narodni skupščini. Ako bi zakonski predlog o carinski tarifi Narodna skupščina zavrgla ali pa odobrila manjše carine, od predlaganih, se uvozne in izvozne carine popolnoma vrnejo oziroma se vrne razlika med vplačanimi in odobrenimi carinami.

V istem členu se pooblašča finančni minister, da v nameru favoriziranja kredita za industrijo v inozemstvu, po odobrenju ministrskega sveta, oprošča vseh taks in davkov one obveznice industrijskih podjetij, ki so bile izdane za posle, izvršene v inozemstvu neposredno ali potom Državne hipotekarne banke. Te olajšave veljajo za podjetja z vplačanim kapitalom najmanj 10 milijonov dinarjev, oziroma skupin industrijskih podjetij, ki razpolagajo skupaj s tem kapitalom.

Finančni minister se pooblašča, da more oprostiti od plačila taks in davkov vse posle, ki so v zvezi s posojili, najetimi v inozemstvu od samoupravnih teles za javna dela splošno narodnega značaja, v kolikor spadajo v pristojnost teh samoupravnih teles.

S čl. 71, se ukinjajo s 1. majem 1925 okrožna načelstva, železniški komisariati ter policijske izpostave.

Po členu 76, preneha veljavnost sklepa ministrskega sveta o priznanju posebnih doklad za službovanje v južnih kraljih.

Po čl. 87, se priznava veljavnost sklepov stanovanijskih oblasti, ki so bili napravljeni na podlagi sklepa ministrskega sveta od 18. decembra 1924, št. 1471. Ne veljajo in se ne smejo izvršiti vsi sklepi rečnih sodišč na področju izven ozemlja prejšnje Srbije in Črne gore, ki so bili sprejeti v protislovju z navedenim sklepom ministrskega sveta.

Člen 88, določa, da morajo tuji državljani za nakup nepremičnega imetja, ki leži na ozemlju kraljevine SHS do daljave 50 km od meje, oziroma od morske obale, imeti odobrenje ministra vojne in mornarice in notranjega ministra. Brez tega odobrenja sodišča ne smejo izvršiti prenosa imetja na ime kupca. Na ostalem ozemlju države bodo nakupi nepremičnih od strani tujih državljanov dovoljeni samo v slučaju reciprocitete med kraljevino SHS in z dotično državo.

Nemčija na predvečer predsedniških volitev

Volilna mrzlica po vsej državi. — Zadnji napor strank. — Velikanski agitacijski aparat.

Berlin, 28. marca. s. Vsa nemška mesta, a tudi ostala pokrajina, stoji danes v nervoznem znamenju jutrišnjih volitev državnega predsednika. Berlin ima pravo volilno mrzlico. Vse ulice so polne agitacija je na vsišk. Vrši se na vse možne načine, listi izdajajo posebne, agitacijske izdaje, dele se letaki, ki jih raznašajo kolezarji, avtomobili in jездeci, mečejo pa tudi z aeroplanov; volilni plakati so potisnili vse druge v ozadje. Sinoči se je vršilo samo v Berlinu okrog 50 volilnih shodov raznih

strank, za nočjo je sklicanih še več. Povsod vlada silna nepetost, neprestano prihaja do spopadov in drugih incidentov. Vsa policija je v stalni pripravljenosti.

Ta nervoznost je tem bolj čudna, ker je brez dvoma, da odločitev jutri še ne bo padla in da bodo potrebne nove volitve, ki na so določene šele za konec aprila. Seveda pa bodo jutrišnji rezultati omogočili že kolikortoliko zanesljivo prognozo za definitivne volitve.

Zagreb pripravlja demonstracije proti radičevcem

Zagreb, 28. marca. n. Zagrebška policija ima jutri permanentno službo in bo ojačila stražo na kolodvoru. Tujakšnji frankovci, velik del Hanaovcev in precej radičevcev, ki so ogorčeni zaradi izpremembe radičevske politike v Narodni skupščini, pripravljajo velike demonstracije radičevskim poslancom, ki pridejo jutri dopoldne iz Beograda. Zato je storila policija potrebne korake, da zaščiti morebitni napad na bivše republikance.

Haberman češkoslovaški poslanik na Dunaju

Praga, 28. marca. r. Na večerašnji seji seji je ministrski svet imenoval dosedanjega ministra za socialno politiko Gustava Habermana za poslanika v Avstriji. Poslanec Winter (soc. dem.), ki je ustvaril zakon za socialno zavarovanje, postane minister za socialno politiko.

Cesarica Šarlota ni umrla?

Berlin, 28. marca. s. Kakor poroča list «Temps» iz Bruslja, bivša cesarica Šarlota, vdova po, ustreljenem meksikanskem cesarju Maksimilijanu, ni umrla. Obolela je na španski, vendar pa se je njeno stanje bistveno zboljšalo ter so zdravniki v terek ugo tovil, da je izven nevarnosti.

Komunistična stavka v Moravski Ostravi

Moravska Ostrava, 28. marca. k. Kakor se doznava, so komunistične delavske organizacije za 30. t. m. razglasile v Moravski Ostravi splošno stavko rudarjev, kovinarjev in kemičarjev v vsem revirju.

Trocki umorjen?

Pariz, 28. marca. (Avala.) Po časopisnih vesteh iz Rige, je baje Trocki izginil iz svoje vile na Kavkazu. Sprva se je domnevalo, da je zbežal, toda zdaj poročajo, da je bil ob političnih nasprotnikov umorjen. Njegov tajnik je bil aretiran, ko je hotel uti.

Dijaški izgredi v Parizu

Pariz, 28. marca. (Avala.) Proti univ. profesorju prava Seeceju so priredili visokoh solci, pristajši «action française», demonstracijo, da bi preprečili njegovo za popoldan odločeno predavanje. Policija je izpraznila zborovalnico. Med pristajši raznih strank je prišlo do spopadov, tako da je morala intervenirati policija. 54 stražnikov je bilo več ali manj težko ranjenih. Aretiranih je bilo 30 oseb.

Otvoritev velike štajerske elektrarne

Gradec, 28. marca. s. V prisotnosti zveznega predsednika dr. Hainischa, zveznega kancelarja dr. Rameka in generalnega komisarja dr. Zimmermanna, so bile danes svečano otvorjene Teigtischove vodne naprave, ki značijo prvo stopnjo za izgraditev štajerskih vodnih naprav. Mesto je bilo razkošno razsvetl件eno.

Strašen vihar

Rim, 28. marca. r. Na otoku Malorka je divjal strašen vihar, ki je porušil mnogo hiš in podrl cerkveni zvonik.

Bolezen rumunskega kralja

Bukarešta, 28. marca. (Avala.) Buletin, ki je bil izdan danes o zdravstvenem stanju rumunskega kralja, zatrjuje, da boluje kralj na vnetju ven, vsled česar bo moral ostati nekaj časa v postelji.

Narodna skupščina konstituirana

Marko Trifković predsednik, N. Uzunović in dr. L. Paleček podpredsednika. — Slovesna zaprisega poslancev. — Opozicija se volitev ni udeležila.

Beograd, 28. marca. r. Danes dopoldne sta se sestala na sejo poslanska kluba Narodnega bloka. Po kratki debati, v kateri se je povdarjal velik uspeh večerajšnjega dne za narodni režim je bil izvoljen odbor za določitev kandidatov za predsedstvo Narodne skupščine. Ta odbor je predlagal kot kandidata

za predsednika skupščine ministra Marka Trifkovića,

za prvega podpredsednika ministra Nikolo Uzunovića,

za drugega podpredsednika posl. dr. Ivana Palečka (SDS),

za prvega tajnika St. Kobasića, za drugega tajnika Tomo Popovića, za tretjega tajnika dr. Gjorgija Brankovića (SDS) in za četrtega tajnika Stojadina S. Pavlovića.

Te kandidature je Narodni blok soglasno odobrilo ter jih sprejel z burnim poskanjem in odobravanjem. Minister Marko Trifković se je nato v iskrenem govoru zahvalil v svojem in svojih tovarišev imenu za izraženo zaupanje Narodnega bloka.

Za tem se je vršila plenarna seja Narodne skupščine, ki se je pričela ob pol 12. Pred prehodom na dnevni red je posl. dr. Ladislav Polić stavil neke pripombe k zapisniku glede sklepa o odložitvi verifikacije mandatov radičevcev, ki se nahajajo v inozemstvu (Bačinli, Došen in dr. Kežman). Zatem je skupščina prešla na dnevni red:

Zaprisega narodnih poslancev

Zaprisega se je vršila po tradicionalnem običaju, ob asistenci duhovništva. Poslanci

so položili pred predsednikom Narodne skupščine nastopno prisego: *«Prisegam, da bom zvesto čval ustavo in da bom tme v svojem poslanskem delu splošno dobro kralja in naroda po svoji duši in svojem znanju vedno pred očmi. Seveda so tudi klerikalci brez pridržka se zakleli na razpolo, da bodo zvesti Vidovdanski ustavi...»*

Nato so poslanci podpisali akt o zaprisegi ter se je prešlo na drugo točko dnevnega reda:

Volitev predsedstva skupščine:

V imenu opozicije je vstal posl. Radoslav Agatonović, ki je podal nastopno izjavo: *«Ker je onemogočeno večjemu številu poslancev opozicije priti v parlament, opozicija ne more sodelovati pri volitvi predsedstva skupščine ter zapušta skupščinsko dvorano. Ker je nekdo zaklical »Srečno pot!«, je prišlo do obojestranskega objašnjenja. Ko je opozicija zapustila dvorano, so bili izvoljeni overovatelji zapisnika ter se je prešlo na glasovanje, ki se je vršilo z listki.*

Po kratkem odmoru je začel predsednik dr. Subotić proglasiti, da so v predsedstvo Narodne skupščine izvoljeni kandidati Narodnega bloka s 161 glasovi.

Novi predsednik Marko Trifković je zavzel svoje mesto in se zahvalil za zaupanje, apeliral je na poslance, da ga v tekmem poslu podpirajo, ter je med burnim ploskanjem in odobravanjem napovedal prihodnjo sejo za 5. popoldne z dnevnim redom: Otvo ritev zasedanja Narodne skupščine. Volitev skupščinskih odborov.

Volitev predsednika nemške republike

Danes, 29. marca ima Nemčija izvoliti z direktnim glasovanjem naroda svojega drugega predsednika republike. Volilnih upravičencev obeh spolov je preko 30 milijonov. Glasovala bo več kot polovica celokupnega nemškega prebivalstva, zato bo izid volitev verno zrcalo današnjega razpoloženja Nemčije.

Volilci bodo odločevali med sedmimi kandidati. Če ne upoštevamo kandidata »obnovitvene stranke« dr. Lobeja, senatnega predsednika pri državnem sodišču v Lipskem. Socialna demokracija kandidira bivšega pruskega ministrskega predsednika Brauna, demokratska stranka badenskega predsednika dr. Hellpacha, centum bivšega državnega kancelarja dr. Marxa, koalicijska nemških nacionalcev in ljudske stranke dr. Jarre. a. bivšega notranjega ministra, bavarska ljudska stranka je imenovala za svojega kandidata bavarskega ministrskega predsednika dr. Helda. V imenu komunistične stranke nastopa poslanec Thaelmann in za narodne socialiste in »völkische« general Ludendorff.

Skoro izključeno je, da bi katerikoli izmed teh kandidatov že danes dosegel zahtevano absolutno večino glasov. Vsled tega bo potrebna 4 tedne pozneje nova volitev, kjer se poleg sedanjih lahko priklasio popolnoma novi kandidati in zastopuje za izvolitev zgolj relativna večina. Če torej današnje volitve ne prinese formalno odločitve, vendar bo njihov izid točno pokazal moč posameznih strank in se bo dalo na podlagi koalicijskih možnosti s precejšnjo verjetnostjo sklepati o končnem rezultatu v aprilu.

Danes dobi, kot je pričakovati, najvišje število glasov kandidat desnice dr. Jarres. Socialnodemokratska kandidatura ji sledi neposredno. Vendar ni gotovo, da bo poznejša ožja volitev odločevala ravno med Braunom in doktor Jarresom. Če bi socialisti tudi v aprilu vztrajali pri svojem lastnem kandidatu, ni pričakovati, da jih podpre zadostno število pristašev centruma in demokratske stranke. Izvolitev desničarskega kandidata bi bila v tem slučaju zagotovljena. Da onemogoči zmago reakcije, bo morala socialna demokracija pri aprilskem glasovanju podpreti skupnega kandidata zmerne levice, ki bo najbrž dr. Marx.

Tudi Jarresova ponovna kandidatura še ni zagotovljena. Če noče desnica iti v končni boj brez upa zmage, si mora poleg Hitleriancev zagotoviti vsaj še podporo bavarske ljudske stranke. Na shodu v Münchenu se je voditelj te stranke dr. Held sicer izjavil za skupno kandidaturu meščanstva, vendar je odklonil dr. Jarresa. Ta je nepopularen v Porenju, ker je l. 1923. zastopal stališče, da naj se versajska ponudba odpove, tudi če bi vsled tega prišlo do ustanovitve separatne renske države, vseh pa tudi ni bavarskim kmečkim volilcem kot izrazit zastopnik težke industrije. Končno bi bil Bavarcem ljubši katolik na čelu države.

Volilna agitacija to pot ni stala toliko v znamenju dvoboja med republiko in monarhijo kot v tekmi gresla »za meščansko koncentracijo« in »role« za očuvanje demokracije in proti »prednemu boju«. Nemški nacionalci so nastopali skrajno zvito. Vedoč, da je doba pučev trenutno minila, so sprejeli politiko postopnih realizacij. Izvajali so na ta način oblast v državnem kabinetu, zdaj se hočejo polastiti še vrhovnega državnega dostojanstva, tudi če je mesto cesarja predsednik republike in če je ta član ljudske stranke, poslušne podložnice. Nacionalcem in njihovim krušnim očetom težkim industrijem in veletrgarcem gre le za bistvo zadeve, za oblast. Ostalo pride pozneje. Cesar lahko počaka, če republika izpol-

„Umik vlade na celi črti“

Po težki bitki opazujejo zmagoslavni angleški monarhisti beg Narodnega bloka in »popolni poraz dr. Žerjava. (Po »Slovenca«)

Politične beležke

+ Kako se je vlada umikala? Na odločitev vladne večine o verifikaciji mandatov je učinkoval predvsem govor posl. Pavla Radića. Cigar posamezne izjave je odobraval tudi večina. »Slovenec« poroča parkrat v svojem poročilu o petkovi seji skupščine, da so njegov govor odobraval radikali in samostojni demokrati, na čelu poročila pa prinaša napis »Umik vlade na celi črti«. Ali so radikali in samostojni demokrati morebiti zato ploskali poslancu Pavlu Radiću, ker so se morali umikati? Na to vprašanje naj nam odgovori brumni »Slovenec«!

+ Onemogla jeza. Klerikalce silno jezi, da radičevci niso ostali v Narodni skupščini intransigentni ter da so podali lojalitetno izjavo napram državi in dinastiji. Klerikalcem bi bilo namreč všeč, da bi radičevci še naprej uzgajali neumnost, a oni da bi od njih živeli in kričali kako režim »prejavanja hrvatski in slovenski narod«. Dogodki v Beogradu se razvijajo odločno proti klerikalnim špekulacijam. Zato sedaj toliko škofovske »svete« jeze. Kako nezadovoljni so klerikalci z nastalo politično situacijo, dokazuje najboljši notica v večerajšnjem »Slovenca«, ki se glasi: »Slovenski republikanec« se bo odslej imenoval »Slovenski monarhist«. Kakor se poroča, je dobil g. Prepeluh iz Zagreba naročilo, da mora z ozirom na spremembo programa HRSS tudi on spreminiti ime in program svojega lista. »Kako globoko bolečino SLS razodevajo te navidezno skromne vrstice! Po radičevski preorientaciji ostanje seveda le klerikalci to, kar so vedno bili: Sovražniki edinstvene Jugoslavije. Zato tudi še posebej očita Pavlu Radiću, da ni šel le preko programa svoje stranke, temveč tudi preko politike, začrtane v sporazumu bloka narodnega spoznanja in ljudske demokracije.« P. Radić se jim je torej izneveril — kar je očitno nov dokaz za veliki napis na isti strani »Slovenca«, ki sporoča svojim bralcem »popolni poraz dr. Žerjava«.

+ Hrvatska sodba o izpreobrnenju radičevcev. Zagrebška »Rieč«, ki se v valovitu radičevstvu in separatistične demagogije dosledno bori za načela jugoslovenskega unitarizma, piše o izpreobrnljivih radičevcev: Sklepi Narodne skupščine so zgodovinski in dokazujejo ponovno, da parlamentarna večina ni stremela za ničemer drugim kakor za blagorom države in naroda. Teško je verjeti, da bodo radičevci svoje dane besede tudi držali in prenehali z neprestanim oviranjem konsolidacije. Ipak, izlave so bile izrečene v odločilnem momentu in v polnem obsegu, zato je tudi sklep Narodne skupščine dokaz, da je bila roka sprave, ki jo je ponudil dostoj pristrčno in bratsko, v polni nadi, da je bila ponudena pošteno in brez slehernih prikritih namenov. Ako radičevci skupno z ostalo opozicijo začnejo lojalno se udeleževati v vseh državnih poslih in se izkažejo za spretno sodelavce v zakonodajnem delu, ako svoj sklep o poravnavi z državo prinesejo tudi širom države, med seljaške množice, in ako tudi one pokažejo, da hočejo opustiti svoje sovražne stališče napram državi — tedaj je večerajšnji dan bil resnično velik in ga moremo primerjati z onima dvema zgodovinskima dnevoam, s 1. decembrom 1918, ko je bilo proglašeno narodno ujedinjenje, in 28. junijem 1921, ko je država dobila ustavo. Mi novim državotvorcem čestitamo in jim želimo,

da se posvetijo plodnemu in konstruktivnemu delu, in da ne omahnejo s poti, katero so končno le našli in kamor smo jim mi stalno svetovali.

+ Zmaga klerikalcev. »Slovenec« poroča o predvečerašnjih dogodkih v Narodni skupščini pod bombastičnim naslovom »Umik vlade na celi črti, popolni poraz dr. Žerjava.« Po »Slovenca« se je torej umaknila vlada, ker so se radičevci odrekli zvezam z inozemstvom, priznali monarhijo in državno ter narodno edinstvo, ki so ga do zadnjega časa zanikavali! Enako je tudi s »porazom dr. Žerjava in samostojnih demokratov«, o katerem poroča »Slovenec«. Dr. Žerjav je poražen, ker je njegova obveljala! Pred par dnevi je namreč trdil »Slovenec«, da zahtevajo radikali razveljavljenje vseh mandatov HRSS, da pa se temu upirajo samostojni demokrati. Skofov list je podarjal, da so samostojni demokrati bili za razveljavljanje samo nekaterih mandatov. To stališče je prodrla in samostojni demokrati z dr. Žerjavom vred so poraženi! Ubogi Žerjav! Tudi sicer se mu nič kaj dobro ne godi! Z izidom verifikacijske debate se je tudi jasno pokazalo, da je bilo edinstvo pravilno stališče samostojnih demokratov, ki so dosledno zahtevali, da se v vprašanju državnega in narodnega edinstva ter sedanje oblike države ne sme ničesar popuščati in da v tej stvari ni mogoč noben kompromis, ker mora priti Mohamed k gori in se tudi s pomočjo blagoslova in zaklinjanj patrov v dr. Koroščevem klubu ne more zgoditi nasprotno. Radičevci so to uvideli in se vklonili. Dr. Žerjav ima torej razloga dovolj, da je, kakor poroča »Slovenec«, povsem nezadovoljen. Tem zadovolnejši so pa naši domači tigri. Zmaga je njihova, Sovražnik je na tleh, zmagovalec pa se med seboj »ljubijo in grlijo«, kakor kaže slučaj Radić - Korošec.

Po svetu

— Mitrovno stanje češkoslovaške armade. Češkoslovaška republika namerava znizati mitrovno stanje svoje armade od 150.000 na 90.000 moč. Prezenčna služba je skrhaljena namreč na 18 mesecev. Ze prihodnje dni bodo odpušteni vsi vojaki, ki so nastopili aktivno vojaško službovanje l. 1923.

— Glolitni o prihodnjih volitvah v Italiji. Splošno pozornost je vzbudila v italijanskih političnih krogih te dni sledeča izjava bivšega ministrskega predsednika Giolitija o prihodnjih volitvah v Italiji: »Odklanjamo v svoji odločnosti vsake presentivne volitve, pri katerih ne bi bila zajamčena svoboda volitev. Boj opozicije je odkrit in odkritosrčen. Ako bo sploh mogoč boj, se ga bomo udeležili, v nasprotnem slučaju pa se volitev ne bomo udeležili.«

— Vojaška konferenca ruskih obmejnih izjav. V moskovskih krogih vlada radi bližnjice se konference zastopnikov generalnih štabov armad baltiških držav, Poljske in Rumunije veliko vznemirjenje. »Izvestja« vehementno napadajo angleško vlado, češ da hoče s pomočjo ruskih obmejnih držav napraviti okoli sovjetske Rusije obroč, ki naj bi za zadušil, oziroma vzgel sodanji režim.

— Rusko - turška gospodarska pogajanja. Prihodnje dni priložno na inicitivno ruske sovjetske vlade v Anzori gospodarska pogajanja s turško vlado. Sovjetska vlada namerava ponuditi Turčiji svojo pomoč za restavracijo turškega gospodarskega življenja in ji dobavljati predvsem razne sirovine, predvsem cement, kurivo in petrolej pod zelo ugodnimi pogoji. Dobave se bodo vršile na ta način, da bo onemogočena vsaka vmesna trgovina in bodo konzumenti prejeli blago direktno.

Letošnja mednarodna razstava v Parizu in naša država

O letošnji mednarodni razstavi dekorativne ter industrijske umetnosti v Parizu se je že mnogo pisalo. Glavni komisar prireditve je bivši francoski minister Fernand David, zelo agilen človek, ki se na moč trudi, da se mednarodna dekorativna umetnost v osrčju Francije čimbolj razkaže in utrdi svoj sloves.

Razstava ima tudi svojo zgodovino. Zamisljena je bila prvotno leta 1912, pozneje so jo premaknili na leto 1916. Toda baš tega leta so trkali na pariška vrata Nemci in prireditve je bila zopet odgojena. Šele letos se izvršujejo skoraj poldrugo desetletje stari tozadevni načrti.

Pariška mestna občina je bila med prvimi, ki so omogočili nastajajočo revijo mednarodnih dekorativnih ter industrijskih predmetov; odstopila je v ta namen 23 hektarjev zemlje, da se tam postavijo potrebni paviljoni. Načrte sta izvršila dva znana francoska arhitekta, Plumet in Bonnier.

Plumet je razdelil razstavljeni prostor na štiri dele, ki stoji med levo obalo reke Seine in Invalidi. Desna obala reke je rezervirana za paviljone tujih držav in francoskih kolonij, v Grand Palaisu pa stoji palača v palači in tu bo videti način fabrikanjske vse vrste proizvodov.

Udeležbo na pariški razstavi je prijaviše štiriindvajset držav, med katerimi se nahaja tudi Jugoslavija, katere paviljon stoji poleg italijanskega, norveškega, ruskega in španskega. Naš paviljon je okusno napravljen in bo po sodbi strokovnjakov dostojno predstavljaj naš narod in njegovo umetnost. Osnovo za zgradbo je izdelal zagrebški arhitekt Hribar, aranžma oddelka je poverjen profesorju beograjske univerze, z. Nestoroviću.

Fran Batjel

(Ob petdesetletnici.)

V petek je ljubljanski industrialec Fran Batjel na lep način proslavil svojo 50. letnico. G. Batjel je eden izmed onih slovenskih selfmademanov, ki si je s praznimi, toda delavnimi rokami, bistrim razumom in trdo življenjsko borbo priboril ugledno pozicijo v slovenski in vobče jugoslovenski kovinski industriji. V Gorici se je izučil mehanike, odpotoval nato v široki svet, se boril za zaslužek in prakso v Nemčiji, Afriki in osebno v Ameriki; po povratku v domovino pa se je nekaj pred vojno ustabil v Gorici s početnim skromnim obrtnim podjetjem, ki je naglo floriralo; toda vse njegove plodove je uničila vojna. V Ljubljani kamor se je preselil občutno ruiniran, je začel znova. Najboljša priča vsega njegovega dela in zmoglosti je danes »Tribuna«, Batjelova tovarna koles, vozilovk in mehaničnih izdelkov na Karlovski cesti; a proslava Batjelove 50-letnice je izpricala vse lepe kvalitete g. Jubičanta kot podjetnika, obiteljskega očeta in narodnjaka.

K proslavi se je v petek popoldne zbralo odlično število ljubljanskih tovarišev, prijateljev, zastopnikov posameznih korporacij in narodnih organizacij, dočim le dr. Lučik v vrsti vseh družih gratulacij sporočil Jubičantu čestitke v imenu gerenta mestne občine dr. Puca. K najugodnejšemu razpoloženju pa so v posebni meri prispevali Sentjakovski pevski zbor, tamburaški klub trnovsko - krakovske Orline, domači godalniki trio in domače gospodinjice z zahvalno enoletjanko. Največje prisodčenje pa je Jubičantu vsakakor bila prisočna gratulacija njegovega zvestega delavstva, ki mu je v znak udanosti poklonilo umetniško izdelan relief kralja Aleksandra, 50-letniku Batjelu, ki v svojem razumnem poslovanju ve v pravilni meri ceniti uspešnost novinske pomoči in solidne reklame, se v čestitkah pridružujemo tudi mi.

Iz Primorja

*** Akcija radi priznanja vojne odškodnine jugoslovenskim državljanom** je v polnem teku in obeta tudi povoljen uspeh. Radi tega se vabijo vsi prizadeti interesi, ki prebivajo v Italiji ter se niso javili svojega naslova, naj store to takoj ustno ali pisмено pri g. Ivanu Kondela, Gorica, Corso V. E. 63/III.

*** Prenos zemskih ostankov dr. Antona Gregorčiča v betonirano grobnico.** Danes v nedeljo dne 29. marca popoldne odkopljajo na štanderskem pokopališču rakev pokojnega dr. Antona Gregorčiča ter jo prenesejo v betonirano grobnico, katero je postavil v ta namen na lastne stroške stavbenik Josip Mozetič, kateremu je bil dr. A. Gregorčič velik dobrotnik. Nova grobnica stoji sredi štanderskega pokopališča par metrov za križcem. Goriški Slovenci se tudi pripravljajo, da postavijo pokojnemu dobrotniku slovenskega življa v Gorici dostojen spomenik.

*** Požar v Bovcu.** Pred par dnevi je izbruhnil požar v hiši posestnice Marije Pavlin, p. d. »Voničnov« v Bovcu. Začelo je goriti seno na podstrešju in ogenj se je razširil na celo stavbo, katere ni bilo mogoče več rešiti. Dobrim ljudem se je posrečilo samo omejiti ogenj, nikakor pa ne zažuliti ga.

*** Živ zgorel.** Na grozen način je sklenil svoje življenje 41letni čuvaj Ivan Pavlič. Moč je bil zaposlen pri popraviljanju nove ceste med Opčinami in Trstom. Dolžnost mu je bila čuvati ponoči orodje, ki so ga delavci potrebovali pri delu. Kakor običajno je Pavlič tudi na dan nesreče legel zverž spet v majhno kolibico kraj ceste. Zakuril je ogenj v neki pločevinasti posodi, ki mu je nadomestovala peč. V spanju pa je prevrnil vrž z ojem za stroje. Iskre, ki so priletele iz peči, so vnelo Pavličevo obleko in posteljino ter naposled tako grozno požarokodale čuvaja, da je nesrečno izdihnil od opeklin na licu mesta.

Naši kraji in ljudje

Kadar dva igrata „pasion“

Malo poglavje iz enciklopedije klerikalne morale.
Te dni predvajajo v enem od ljubljanskih kinov pasijonski film INRI. Ne dvomimo je ta film tudi z umetniškega stališča umotvor in po svoji opremi ter pietetnosti dobro podaje veličastno zamisel Kristovega trpljenja.

Kino, v katerem se film predvaja, je poskrbel za primerno reklamo. Zlasti v škofskem glasilu „Slovenec“ so izšli ogromni inserati s slikami, za katere je „Slovenec“ prejel tisoče. Uprava kina je šla še dalje. Da bi pritegnila tudi ljudi z dežele, je pisala župnikom posebno opozorilo na INRI ter je pri tem poudarila, da se tudi škof Jeglič za pasijonske igre posebno interesira. Zdi se, da je ta kombinirana reklama imela uspeh in da so pobožni ljudje z dežele in iz mesta prav pridno hodili gledat Kristovo trpljenje. Se večeraj jutraj je škofov „Slovenec“ objavil velika vabila na pasijonske filmske predstave v Kino Matica s pozivom: „Hitite, da ne zamudite!“ (seveda za mastno plačilo) v uredniškem delu pa iste prireditve ljuto napada, češ, da je kinopodjetje „predrzo zlorabilo“ škofovo „velevanje“, ko pravi, da se škof za pasijonske igre posebno interesira. Gosp. Jeglič naznaja, da bo pozval Kino Matica „na odgovornost“ in je „prevzvišeni Izrazil pri tej priliki svojo „srčno bridkost“ zaradi srdih in nesramnih predstav v kinopodjetjih. Delati reklamo je naravna pravica vsakega podjetja. Trditve, da se za pasijonske igre, v katerih se prikazuje Kristovo trpljenje, zanima tudi škof, je tako naravna in umilna, da če škof pravi, da to ni res, je mogoče samo eno, da se škof, kot najvišji duhovni pastir v deželi, ne zanima za Kristovo trpljenje in se torej zanima za kaj drugega. Če se ne zanima škof za pasijonske igre, potem se morda zanima za one „srde in nesramne predstave“ do raznih kinopodjetjih. Ali hodi škof k tem predstavam?

No, ozadje tega moralnega izliva škofovega lista je povsem drugo. Klerikalci pripravljajo svoj pasion v Ljudskem domu in se bojujejo, da bi jim kino odnesel publiko! Zato so naenkrat se spomnili, da je reklama za film „Kristovo trpljenje“ nedostojna. Pregrešni denar za kinoreklamo so pobrali in sedaj lahko gledajo, da ne pride pobožni denar v blagajne kina, temveč v njihovo lastno kaso, za lasten pasion. Na zadnji strani se kričijo „Hitite, da ne zamudite“ predstave v kinu, spredaj že sva- rijo pobožno ljudstvo.

Vera in politika, morala in kupčija, cerkev in trgovina, to so klerikalcem danes identični pojmi.

Intriganti pri železnici

V zadnjih dneh se množijo tendenciozni napadi v raznih listih na ljubljansko železniško direkcijo. Že njihova sestava kaže, da zasledujejo pisce teh člankov le osebne interese. Mogoče, da jih tikira tudi strah pred sicer upravičeno kaznijo, ki bi morala marsikoga zadeti, ki se je leta in leta brigal za vse drugo — le ne za to, kar zahteva interes države, železniške službe in železničarjev. — Prepričani smo, da bi bilo marsikomu neljubo, če bi posejeli v detajle! — O upokojitvi g. inž. Šega in Ogrinc je med železničarji nedeljno mnenje, da je bila potrebna, če naj zavladava v direkciji zdrav duh!

Gospoda inž. Šega in Ogrinc sta vodila izza prevrata mašinsko odelenje, ki je gotovo eno najvažnejših. Da je imel pri tem naš odkrit narodni nasprotnik g. inž. Ogrinc kot močnejša natura vso besedo, je znano vsakemu železničarju. Priznal je to formalno tudi g. inž. Šega sam, ki je kot pomočnik direktorja bil istočasno namestnik svojega lastnega načelnika mašinskega odeljenja! Ali naj navjemo pomen, kar je med železničarji precej splošno znano, kakšen pomen je ta čudovita funkcija imela za g. Šega?

G. Ogrinc in Šega sta bila torej voditelja strojne službe pri žel. direkciji. In v kakšnem stanju sta zapustila mašinsko odelenje? Mesto, da bi vzpostavila naraščaj, da bi si pridobila naših inženjerjev — znal je g. Ogrinc z vstopivšimi že tako ravnati, da si je vsak poiskal čimprej drugo mesto in pokazal železnici hrbet. Danes imamo v železniški službi le par slovenskih strojnih inženjerjev, ki so sicer izredno sposobni in vneti v službi ter obetajo postati odlični voditelji železniške strojne službe, a so vsi še deloma v pripravniških skupah, deloma so jih pravkar zapustili. Imajo torej komaj 2 do 3 letno prakso. Tudi našemu slovenskemu administrativnemu uradništvu se je onemogočal dostop do mest v mašinskem odeljenju. Kako se je izigralo onih deset prometnih uradnikov, ki so v letu 1921, se vzbujali z vso požrtvovalnostjo eno leto v mašinski službi! Zadnji dan pred izpitom se jih je poznalo nazaj k prometu, ker so tako zahtevali razni revežji! Ne enega teh, ki so imeli dovoljno prakso, se ni zaposlilo v mašinskem odeljenju le zato, ker so bili to narodni uradniki!

Se slabše pa je izgledala stvar pri strojih. Vsi delavci brie, ki je zlasti izza podržavljenja južne železnice izgledala kakor namenoma, bi se lahko ustavil v najkrajšem času železniški obrat, ker ni bilo na razpolago vporabljenih strojev. In tu ni bil kriv zakon o državnem računovodstvu, ampak sistem! Da se to ni moglo mirno gledati

in tolerirati je jasno. Tu ni deloval nikak nacionalni blok in tudi nobena čeka — remedium je zahteval interes države in službe.

Dejstvo, da imenovana gospoda nista vzgojila zadostnega nacionalnega inženjerskega naraščaja, je imelo za posledico, da se je moralo upoštevati pri zasedbi izpraznjenih mest le strokovnjake, ki so bili na razpolago, in sicer take, ki požrtvovalno, lojalno in z vso vneto vršijo svojo službo. Ti novi gospodje dokazujejo, da imajo resno voljo poskrbeti tudi za dober inženjerski naraščaj in s tem bodo storili svojo dolžnost do države. Slovenskim inženjerjem se je s tem trenutkom šele odprla pot k železnici!

Fantazija o penzioniranju raznih drugih gospodov je gorostasna zlobnost, kateri se mora smejati vsak preudaren železničar. Kdo ne pozna naših narodno in službeno marljivih vz. Ludvika, Zemlja, Gostiše in drugih! Pa ne, da si je nekdo izbral to odlično družbo, ker se sramnje one družbe, v katero bi spadali!

Železničarji smo prepričani, da je naša železniška uprava poverjena možu strokovnjaku, ki zna čuvati interes države! Ker pa ima srce tudi za podrejen oseboje — je v spodbiko mnogim demagogom!

Boj za pametno šolo na Koroškem

Pod tem naslovom prinaša „Koroški Slovenec“ daljši članek, v katerem opisuje že nad 50 let star boj koroških Slovencev za pametno šolo. Ker je ta borba v zadnjem času postala zopet zelo živahna, je koristno, da si ogledamo malo njeno zgodovino.

V letih 1869. in 1870. je koroški deželni šolski svet povprašal občine v slovenskem delu dežele, ali si žele „čisto nemško“ ali „čisto slovensko“, ali „slovensko in nemško šolo“. Večina občin je odgovorila, da si žele šolo, kjer se „slovensko in nemško“ poučuje. Tako so sklenile občine, a drugače deželni šolski svet. Ta je odločil, da se s poukom nemščine prične že v prvem šolskem letu, slovenščina pa se je ali sploh opustila ali pa omejevala na par mesecev v prvem šolskem letu. Ko je izšel ta ukrep, so slovenske občine takoj pričele vlagati svoje proteste. Borba ni prenehala. Koroški Slovenci so vedno poudarjali, da niso proti nemščini, ampak zato, da se njihovi otroci učijo nemščino šele potem, ko obvladajo svoj materni jezik v branju in pisanju. To stališče slovenskih roditeljev je priznal celo takratni deželni predsednik baron Schmidt-Zabierow v deželnem zboru leta 1882., ko je dobesečno rekel: „Otroci naj znajo slovensko moliti, brati in pisati. To zahtevam za popolnoma upravičeno in deželni šolski svet bo gotovo gledal na to, da se ta slovenska zahteva izpolni.“ To priznanje je seveda ostalo le pri besedah, zaleglo ni nič.

Slovinci so leta 1885. ponovili svoje zahteve: „V občinah, kjer prevladuje slovenščina, naj se ustanavlja le slovenske šole, v krajih, kjer so Slovenci v manjšini, naj se gleda na to, da slovenski otroci znajo slovensko moliti, brati in pisati.“ Iz tega je razvidno, kako skromne in pravilne so bile zahteve Slovencev. Te zahteve so Slovenci še skrčili v toliko, da od četrtega šolskega leta viti ne zahtevajo več slovenščine kot učnega jezika, ampak le še kot navaden učni predmet.

Leta 1890. so Slovenci v svojem boju toliko dosegli, da se je pouku slovenščine priznalo trikrat na teden zadnje dopoldansko uro. A tudi to se praktično ni docela izpeljalo. Vsi prizadevanja so se razbili ob trmi nacionalno prenapetega nemštva.

Po vojni, za časa zasedbe, so Slovenci uvideli, kakšna dobrota je šola na podlagi materinskega jezika. V kratkem času so se dosekli neverjetno leni uspehi, ki se pri mladini še danes poznajo. Avstrija je v časa plebiscita Slovincem slovensko zatrjevala, da jim

Kaj je Guillotine?

bo dala slovenske šole. Ko pa so Nemci prevzeli upravo dežele v svoje roke, so pozabili na svoje obljube in Slovinci so znova začeli boj za svojo dečo. Toda že prvi početki tega boja so jasno pokazali, da jih deželna vlada naravnost zasmehuje.

Toda Slovenci vztrajajo v tem boju naprej. Njihove zahteve so jasne: oni niso irendentisti, bojujejo se je proti krivičnemu raznarodovanju, a ne proti državi.

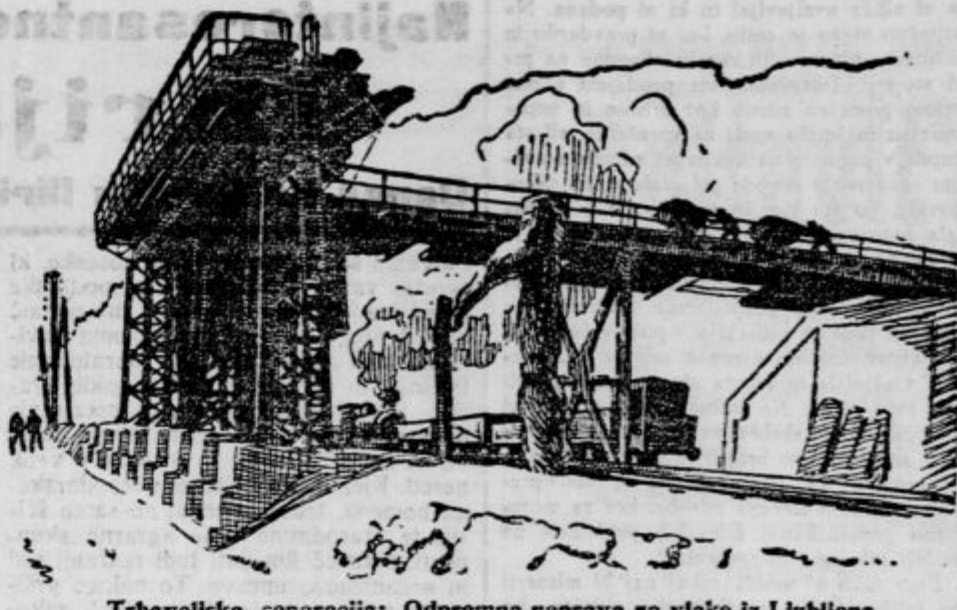
60letnica slovenske porote v Mariboru

Maribor, 28. marca

V času od 26. do 31. marca 1919. so se vršile prvi, odkar obstoja mariborsko okrožno sodišče, porotne razprave v slovenskem jeziku. Dasi ravno so spadali v okoliš mariborskega okrožnega sodišča izključno slovenski, deloma celo narodno zavedni okrajci, kakor n. pr. ljutomerski, ormoški in gornjeradgonski, so se vršile porotne razprave v predvojnem času v nemškem jeziku; le z onimi obtoženci in pričami, ki niso razumeli nemščine, se je govorilo v slovenščini, ki so jo nemški sodniki, državni pravdniki in nemški odvetniki nalašč pačili. Umevno je, da je vsak obtožene, ki je količkaj lomil nemščino, govoril raje v tem jeziku, da si ni žele v naprej nakoval jeze sodnikov, državne pravdnika in večine porotnikov; kajti tudi porotniki so bili izbrani po večini iz Nemcev in nemškomišlelih mož. Za to so skrbeli politična oblastva. Ta okolnost je bila odločilna, da se v decembru 1918. niso vršile v Mariboru porotne razprave. Med porotniki, ki so bili izbrani za decembersko zasedanje 1918., je bila namreč večina taka, ki ali ni znala ali ni hotela znati slovenskega jezika. Porotne razprave bi se torej še morale vršiti zaradi porotnikov v nemškem jeziku. Preko te neprilike si je pomagalo sodišče in državno pravdnništvo zakonito na ta način, da je predlagalo državno pravdnništvo v edinem slučaju, ki je bil razpisán za decembersko zasedanje dopolnilne poizvedbe. Tako ni bilo za decembersko porotno zasedanje 1918. nobene pravomočne obtožnice in porota ni bila sklicana.

Letni imenik porotnikov za leto 1919. pa je že sestavil s sodelovanjem okrajnega sodnika Vrabla takratni slovenski predsednik dvorni svetnik Tomaž Čankar, sodnik, kakor nam jih je naklonila usoda malo, ki je ob najtežjih razmerah prevzel vodstvo okrožnega sodišča, ko mu ni le priznalo uradnikov, marveč, ko tudi politične razmere niso bile urejene in usoda Maribora še ni bila rotova, ko še marsikateri današnji narodnjak iz previdnosti ni kazal svojega narodnjaštva.

Porotno zasedanje 26. marca 1919. je otvoril dvorni svetnik Anton Levec, sedaj v. p. in je v stvarnem, iskrenem in srce sezajočem nagovoru pozdravil prve slovenske porotnike v Mariboru, jim obrazložil vzvisenost njihovega poklica in zgodovinski pomen prevrata zlasti za Maribor. V svečanem razpoloženju so se vršile porotne razprave. Vzorno so sodili naši prvi slovenski porotniki in dokazali, da niso manj vredni, kakor jih je smatral avstrijski birokratizem. Žal, da poznejša porotna zasedanja niso bila vsakokrat tako dobra, kakor prvo. Zanimivo je, da je bilo v letih 1919. in 1920., torej v prvem času na vojni malo tako zvanih „krvavih deliktov“, marveč so prevladovali premoženjski delikti: v letih 1921. in 1922. pa so prevladovali krvavi delikti v taki meri, da se je mariborsko poroto večkrat imenovalo po pravici krvavo. Prav posebno se je občutilo Prekmurje, ki je dalo sorazmerno največ in najhujših slučajev. Vplivi vojne, napačno razumevanje svobode in pravice, so prisili torej do izbruha šele v letih 1921. in 1922. V letu 1921. pa je tudi že občutno volivala na poroto zmanjšana vrednost denarja, tako, da je meseca junija 1921. razpravljala mariborska porota 40 slučajev. Z uredbi z dne 22. junija 1921. Služb. Nov., št. 173, je bila vrednostna meja za premoženjske delikte, za katere je pristojna porota, zvišana na 40.000 K in iz tega razloga je padlo v septemberskem zasedanju 1921. število porotnih slučajev na 11.

Trboveljska separacija: Odprema naprava za vlake iz Ljubljane.

Neprestano množenje umorov, ubojev in ropov v letih 1921. in 1922. je delalo upravičene skrbi prebivalstvu in sodiščem. Ljudje se niso čutili več varne in zaščitene. Pogosto je bilo zato slišati, da iz tega položaja ni drugega izhoda, ko justifikacija. Zločinci so se deloma že norčevali iz kazni, češ kaj zato, če koga ubijem, saj dobim samo par let in sem nato zopet prost. Sledita v zgodovini mariborske popravnice porote dve justifikaciji. In sicer Andreja Lihtenwallnerja dne 26. marca 1923., ki je zadavil 12. junij 1922. svojo ženo in Antona Rozmana dne 26. maja 1923., ki je v družbi z Alojzijo Rozmanovo umoril in oropal 21. februarja 1922. Amalijo Šilakovo, postrežnico v Mariboru v Cvetlični ulici. Priznati se mora, da je kriminaliteta v letih 1923. in 1924. znatno padla, ali vsled justifikacij ali zato, ker se je dvignil splošen npravn nivo ljudstva, se ne da upotovati, najbrže pa iz obeh razlogov. Zanimivo je nadalje, da razpivo Prekmurje v zadnjih dveh povojnih zasedanjih ni dalo nobenega porotnega slučaja.

Občni zbor Izvršnega odbora Udruženja invalidov za Slovenijo

Na praznik, dne 25. t. m., se je vršil v veliki dvorani Narodnega doma v Ljubljani občni zbor Izvršnega odbora udruženja vojnih invalidov za Slovenijo, na katerem je bilo zastopanih 42 podružnic od 50. Občnemu zboru so prisostvovali tudi veliki župan dr. Baltič, nadkomisar invalidskega oddelka dr. Mrak, zastopnik Zveze bivših vojakov, major Martin Colarič, delegat Središnjega odbora Udruženja invalidov iz Beograda, polkovnik Aleksander Ilič, delegat Izvršnega odbora iz Zagreba Gjur Fačini ter častni član Udruženja dr. Fran Jež, odvetnik v Beogradu in bivši načelnik invalidskega oddelka v ministrstvu za socialno politiko.

Zborovanje je otvoril g. Štefe s pozdravom vseh delegatov, posebno častnih udeležnikov, nakar se je s toplimi besedami spomnil umrlih članov. Ob veliki manifestaciji je bil nato sprejet predlog, da se obpošlje udobnostna brzojavka najvišjemu protektorju kralju Aleksandru in velikemu dobrotniku invalidov kraljeviču Gjorgju.

Za predsednika občnega zbora je bil izvoljen Zdravko Rus z Bleda, ki je takoj podal besedo velikemu županu dr. Baltiču. Dr. Baltič je v svojem govoru izjavil, da se bo z vsemi svojimi močmi zavzel za povoljno rešitev invalidskega vraščanja. Priznanje pa je iti zastopnikom invalidov sploh v vsakem vraščanju na reko seveda, kolikor bo v njegovi moči. Zborovalci so vzeli izjave velikega župana s splošnim odobravanjem in zadovoljstvom na znanje. Major Martin Colarič je izrazil upanje, da bo kmalu konec trpljenja invalidov.

Kino Ideal. Pozor! Moški in ženske. Kako se lovijo moški. Od ponedeljka do včetršni srede.

Lya de Putti

je izmed tih dni v Ljubljani nastopajoči filmski igralec najlepša in najbolj priljubljena!

Samo še danes in jutri 30. t. m. jo morete občudovati v krasni drami

Velikomestne zanjke

Predstave v nedeljo ob pol 11., 3. pol 5., 6., pol 8. in 9. uri ob delavnikih ob 4. pol 6., pol 8. 9.

LJUBLJANSKI DVOR Kino

Telefon 730.

napram katerim se je dosedaj država pokazala tako nehalno. Iz izvajanih posameznih odborovk udruženja je razvidno, da je bilo delovanje odbora zelo marljivo in tudi uspešno. Odbor je moralno in smotno podpiral članstvo, skrbel za podelitev trafik in drugih koncesij, glavno akcijo pa je osredotočil na invalidski zakon. Bilanca izkazuje 730 tisoč 653 Din prometa. Odbor je pridobil tudi lena sredstva za smotno podpiranje članstva in so bile tozadevno izdane zelo znatne vsote. Odbor je dobil absolutorij s pohvalo.

Delegat Središnjega odbora Ilič je pojasnil boj za invalidski zakon in pozivljal invalide k popolni složnosti, ker je le tako mogoče prisiliti vlado, da upošteva njihove zahteve. Zahteval je ukinitje redukcije invalidov, revizijsko postopanje na prvi se prepušti rednim sodiščem. Odnoslanec Izvršnega odbora iz Zagreba Fačini je sporočil podprave hrvatskih tovarišev in izrazil svojo zadovoljstvo, da Slovenci, ki se tiče organizacije invalidov, prednjačijo. Dr. Jež je izrazil svoje obžalovanje, da merodajni faktorji ne upoštevajo težavnega položaja invalidov in da država celo po šestih letih še vedno nima invalidskega zakona. Izvršena redukcija se mora na vsak način popraviti. Kako usodepolna je bila, dokazuje najbolj dejstvo, da je bila ustavljena pokojnina okoli 40 do 50 tisoč vojnim žrtvam. Nekatere pokrajine so naravnost grozno prizadete. V Bosni je ostalo n. pr. od 31 tisoč vojnih žrtev zaščitenih samo 4 do 5 tisoč. Pri redukcijah je gotovo 95 odst. krivičnih slučajev. Zato je edina pot, da se uredi z zakonom staro stanje, nadalje pa naj se postopa potom sodišč. Dr. Jež je končno priporočil idejo zadrugarstva in svrhu gospodarske osamosvojitve.

Končno je bila sprejeta resolucija, ki zahteva takojšnji sprejem invalidskega zakona, ukinitve specialnih komisij, zagotovitev potrebnih kreditov za vse moči in redno izplačevanje pokojnin, povišanje dohodkov trafikantov, polovno vojni voinim vdovam, redno poslovanje nadpreglednih komisij, izvedbo agrarne reforme, sondočanje v invalidskem narodnem fondu, zaščito lokalov in dograditev zdravilišč.

Mariborski velemlinarij pred stolom sedmorice

Maribor, 26. marca.

Lansko leto smo poročali, da je tekla več let trajajoča preiskava zoper oba mariborska velemlinarka dr. Scherbauma in dr. Franze radi prestopka zakona o živilih in da sta bila oba od mariborskega okrajnega sodišča obsojena na občutno denarne kazni, ker sta leta 1921 proizvajala pšenični zdrob, narejen iz pšenice, ki ni bila zadostno očiščena. Radi prodaje tega slabega zdroba v trgovinah se je moralo zagovarjati tudi večje število trgovcev, ki so bili večinoma obsojeni. Oba mlinarja sta se pritožila in mariborsko okrožno sodišče je vse obtožene oprostil.

Oprostila sodba okrožnega sodišča je takrat vzbudila precej pozornosti v javnosti. Generalni prokurator je pri Stolu sedmorice v Zagrebu kot kasacijskem sodišču vložil tožbo radi kršenja zakona in vrhovno sodišče je razsodilo, da se je z oprostitvijo obeh velemlinarjev kršil zakon. Iz razlogov sodbe Stola sedmorice, ki je objavljen v prilogi k zadnji številki „Slovenskega Pravnika“, posnemamo nekaj značilnih mest. Vzklicno (okrožno) sodišče je utemeljilo oprostitve mlinarjev Sch. in F. s tem, da sta baje ravnala v nepremagljivi sili razmer, ker so čistilne naprave v njihih mlinih zmoščale samo za boljše ograko in banatsko pšenico, ne pa tudi za srbijansko pšenico, ki je bila močno pomešana s plevealom. Preureditev baje ni bila izvedljiva, ker prehrana prebivalstva ni smela prenehati, druge pšenice pa ni bilo na razpolago. Stol sedmorice pravi, da je vzklicno sodišče imela kazni izključujoče okoliščine, ki

Trboveljska separacija: Električna centrala ob Savi.

Najinteresantnejša tekma pomladanske sezone Ilirija : Primorje

Danes na igrišču Ilirije ob 16. uri. — Tekma ob vsakem vremenu.

Sloveniji še mnoge srenje in soseske, ki tvorijo važne kmetijsko - gospodarske zajednice deloma v oporo in pomoč udeleženiim kmetovalcem, deloma zavisli od njih celo kmetijsko obratovanje (pašniki in planine v živinorejskih krajih). V sled zanemarjenja in preziranja od strani tako zakonodaje kakor uprave so zašle te srenje in soseske v velik nered. Kjer imajo količkaj gospodarskega pomena, treba je tedaj ne samo štiti te starodavne naše agrarne skupnosti, marveč jim dati tudi notranji red in organizacijo uprave. To nalogo vršilo na podlagi modernih agrarnih zakonov naša agrarnopravna oblastva (komisar in komisija za agrarne operacije).

Nato je razložil sklicatelj različna vprašanja notranjega ustroja in notranje uprave slovenskih srenj in sosesk ter je pozval navzoče zastopnike, da iznesejo svoja mnenja in pravne razmere. Z živim zanimanjem in pravičnim umevanjem pomena in nalog naših srenj in sosesk so se nato oglašali k besedi navzoči zastopniki ter podali obilen material za reševanje teh vprašanj. V niem se zrcali raznolikost naših slovenskih pokrajin, saj so prihitali zastopniki iz vinorodnega ljutomerskega okraja, iz poljedelskih in živinorejskih krajev Podravja in Posavja, iz prijaznih dolenskih gričev in iz divne Savinjske doline, a najlažje je bila zastopana naša zavedna planinska stran — Gorenjska.

Končno je zbor soglasno sklenil, da naj pripravljajni odbor, v katerem so pristaši vseh strank, nadaljuje in dovrši delo za ustanovitev prepotrebne «Zveze slovenskih srenj in sosesk» kot interesne in gospodarske zastopnice teh važnih kmetijskogospodarskih zajednic.

S prisrčno zahvalo za udeležbo in sodelovanje je zaključil nato agrarni komisar dr. Spiller - Muys lepo uspelo zborovanje ter je na prošnjo nekaterih udeležencev, ki so prišli od daleč, povabil iste klub prazniku v svojo disarno, da jim poda nekatera zaželjena pojasnila.

Požrtvovalno delo agilnega agrarne komisarija, ki uspešno deluje na polju agrarne prava, zasluži vse priznanje.

Trboveljska senaracija (S 3 slikami.)

Med trboveljske zanimivosti spada nedvomno tudi velika električna centrala ob Savi, več sto korakov oddaljena od separacije trboveljske premogokopne družbe. Ta električna centrala sedaj stoji, kajti ves obrat v naši kotlini preskrbuje s svojo električno silo Falska elektrarna. Centrala tvori danes rezervo za slučaj, če bi odpovedala Falska elektrarna. Posloje so zgradili šele med vojno in centrala ima krasne moderne stroje.

Nedaleč proč od električne centrale leži obrat separacije, velika monumentalna zgradba, zgrajena v letih 1907. do 1910. Tega leta so tudi pričeli z obratom. Če je že zunanost silna po svojem ustroju, je notranost še veliko bolj impozantna. Pod hribom, kjer nahajamo separacijo, se razprostira takozvani «savski rov», v katerega se stekajo vsi ostali trboveljski rovi. Iz tega rova vozi nepretrgoma po ozkotirni železnici vozčke, napolnjene s premogom, katere zvrčalo v notranosti separacije v «zvrčalce», kjer se premog avtomatično prerešeta: kosovec in srednji premog pride v «suho separacijo», kockovec, orehovec, zdrob 1 in zdrob 2 pa v «pralnico». Delo opravljajo pri tem veliki, zelo komplicirani stroji, o katerih pravijo, da jih celo strokovnjaki občudujejo. Suha separacija je v svojem obratu z nosilnimi trakii kaj preprosta; ne da tako pralnica, katero preskrbuje poseben vodni rezervoar, ki ga polnijo z vodo iz Save. Ko se premog v njej najprej «klasira» in potem «sortira», ga v pritičiji spuščajo v železniške vozove, prav tako kakor premog, ki ga očistijo v suhi separaciji. Pri nakladanju premoga se poslužujejo delavci «premičnega odra», s katerim postavljajo

vozove, napolnjene s premogom, na poljubne tere, katerih je več: za Ljubljano, za Maribor, za Zagreb itd. Lokomotivam je delo po premikalnih odrih zelo olajšano, ker zapeljejo enostavno na tir in potegnijo vozove, namenjene v določeni smeri, že sestavljene za transport.

Tik separacije, v kateri je zaposlenih okoli 600 delavcev, nahajamo odpremo napravo za vlak, ki prihajajo iz Zidaneza mosta, katero je vredno omeniti zbog tega, ker izpopolnjuje sliko separacije. Prav tako tudi napravo za preskrbovanje lokomotiv s premogom, ki prihajajo iz Ljubljane.

Marko Trifković novi predsednik Nar. skupščine

ki je bil dosedaj podpredsednik vlade in minister za izenačenje zakonov, spada med najuglednejše državnike Jugoslavije.

je. Bil je opetovano minister in ministrski predsednik že v stari Srbiji, v novi državi pa je bil član skoraj vsake vlade, katere se je udeležila radikalna stranka. Predsednik Trifković je mož širokega obzora in odločne energije, pri tem pa lojalen in koncilijanten ter v polni meri zaslužil zaupanje na visokem in odgovornosti polnem mestu, ki mu ga je zapudala Narodna skupščina.

Utopljenec v Ljubljani

Ljubljana 28. marca. Včeraj okrog polne noči so šolski otroci onazili v strugi Ljubljanice ob desni strani Cankarjevega nabrežja pod vodno gladino truplo utopljenca, ki je ležalo na obrazu, zataknjeno ob skali. Takrat je prišel ravno mimo knjigoveški mojster g. Jakopič, čigar podjetje se nahaja v obližju in je obvestil takoj stražnika. Na mestu so se zbrale velike množice radovednega občinstva, ker se slučaj, da bi sredi mesta potegnili iz Ljubljane mrtiča, ni pripetil že desetletja. Takoj po obveščeni je prišel tudi policijski zdravnik dr. Avramović, na čigar poziv je prihitala nato požarna bramba z avtomobilom. S pomočjo lestev in vrvi so spravili truplo na obrežje. Mrtvec je moškega spola in okrog 40 let star. Po izjavi zdravniškega moralo ležati truplo že nad tri tedne v vodi. Obraz je bil namreč močno ponačen in pokrit z rjavo vodno maso. V obleki so našli malho usnjato denarnico ter ženo žrcalo. Truplo so naložili v «zeleni voz» in je odneljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu. Identiteta mrtveca še ni dognana. Prvotno se je mislilo, da bi bil morda to izrinuli hlanec trovca Zornana na Starem trgu, ki je nedavno ostavil svojskega gospodarja in izjavil, da bo skočil v vodo. Izkazalo se je, da je bil dotični hlanec 72 let star, dočim je utopljenca samo okrog 40 let.

Kolesa J. Gorec

155-a kunita najceneje in najbolj pri trvdki Palača Ljubljanske kreditne banke in Gosposvetska c 14. Vsi deli, oprema in pneumatika na zalogi.

Nesrečna ljubezen male Stanke

Čitamo v hrvatskih novinah nastopno žalostno-veselo zgodbo o nesrečni ljubezni male Stanke: V neki suški obitelji je tri dni vse obupano. V hiši vse narobe, nihče ne jé, nihče ne pije; vse v hiši plače, plače za nečim izgubljenim, kar se nikoli več ne povrne. Edino sobica osemnajstletne krasne domače hčerice Stanke je v najpopolnejšem redu. Toda Stanke že tri dni ni več v hiši. Odsli je. Tri dni ni sledu na glasu o njej. Tretji dan prinese pismonoša nesrečnim roditeljem nastopno pismo:

«Ljubljani mojli! Ko prejmete to pismo, Vašega ljubčka — male Stanke — ne bo več med živimi! Ko bodo te moje vrstice pred Vašimi očmi, bom jaz že hladno truplo. Ne vprašujete, zakaj... ne grajate me... ne, to Vas prosim in rotim. Moja bol v tem trenutku je velika, neizmerna, a bila bi pojačana do paroksisma, ako bi na to morala odgovoriti.

Vendar Vam nočem ničesar tajiti. Globoko sem ljubila fanta, ki je zadnji čas z brutalno gesto pljunil na mojo sveto ljubav. Vendar se vse vzdržala in edino pred njim sem jokala. On se mi je smejal. Moje solze, ki niso bile one navadne — kakor možje pravijo — ženske solze, so bile vzrok, da se mi je ta človek uprav demonično rogal. Zalil me je... strašno... s tudi to sem mu oprostila, ker ga ljubim. V tem trenutku pa nimam več ljubezni za nič na svetu. NIJE me ne veselil, to življenje je tako strašno. Od vsega mi je ostala le bridka čaša bolesti in trpljenja. Izpila sem jo do dna. Zdaj je moje srce topo. Vem, da Vam, sladki mojli, povzročam nezasluzeno tugo; vse to vem, toda moj sklep je trden in ne popustim več. Sklenila sem, da cev samokresa naslonim na svoje srce, ki je nehalo čutili, ki je hladno, ki je polno teme. V mojem srcu ni niti drobne žarka nade in zato... mojli ljubljani, najmlajši... oprostite.

Oprostite svoji mali Stanki, svoji edinki, ki ste jo blazno ljubili in ki Vas zdaj tako zavratno ranjuje. Zbogom... Vaša nesrečna Stanke.»

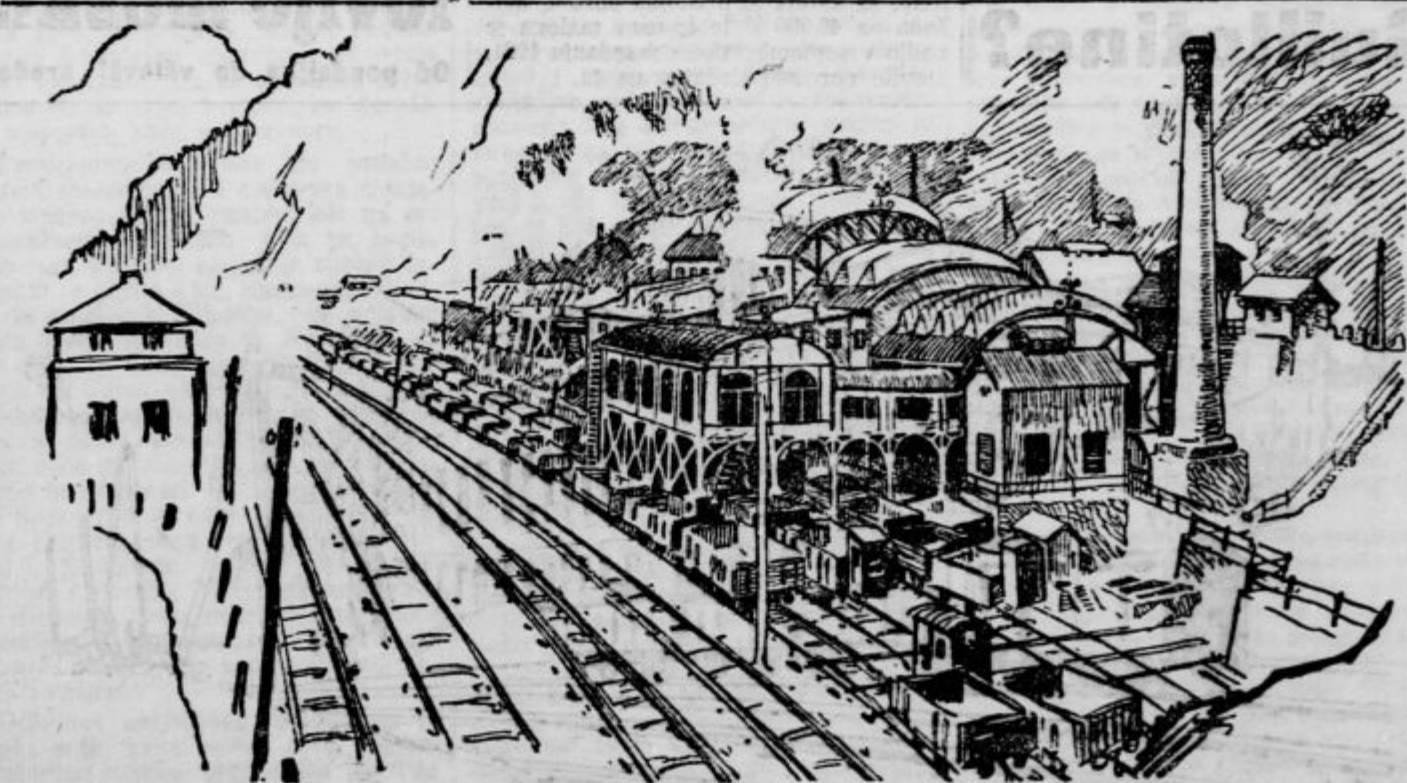
Komaj so se v hiši znašli po prvem obupnem presenečenju, se je oče zavedel, da ne sme zamuditi niti minute. V omari res ni bilo več samokresa. Oče je alarmiral vse in vsakogar, toda za malo Stanke ni bilo sledu.

Minili so trije obupni dnevi, tudi je skoro že začela pojenjavati v resignaciji za izgubljeno Stanke. Pa slučajno gre služkinja na podstrežje in najde — Stanke, živo in zdravo Stanke, plakajočo ob stari mizici. V hiši je bilo znova vse v neredu, ampak od veselja... Stariši niso Stanke ničesar izpraševali, vse so ji oprostili, ker v ostalem tudi njena «nesrečna ljubezen» ni bila ravno tako nesrečna, brez skrbi za kake hude posledice. Pač nauvus, otroška igračka, ki ne pušča sledu...

Ko so malo Stanke mimogrede le vprašali za «trdga sklepa», je pojasnila: «Res sem se hotela ustreliti, toda samokres mi ni funkcioniral. Ko pa sem hotela v vodo, mi je zmanjkalo volje!... Kakopak, samokres so za male nesrečne zaljubljenke vendar le preveč komplikirane stvarice, in voda je sedaj le še prehladna.

Dopisi

ST. VID NAD LJUBLJANO. Nedeljska vprizoritve Finigarjeve drame «Razvalina življenja» je bila zadovoljiva. Najboljša je bila Mica (s. Kregarjeva), Tona (s. Prestorjeva) klepetavo in živo kmečko dekle. Lenčika (Mauričeva) je bila sicer dobra, le v pripovedovanju je še vedno preveč monotona. Martin (režiser Bitenc) v izjavljaju neprekosljiv. Scenerija lepa in prijetna. Med obiskovalci smo pogrešali nekatere tujakajšnje narodnjake, ki naše prireditelje dosledno bojkotirajo. Naslednja igra bo ruska drama «Spavaj moja deklica». — Za peteklo sredo napovedano predavanje o «radio-telefoniji» je bilo vsled nastalega efekta na aparatu tik pred večerom hrvojanom odpovedano in se tako objava ni mogla izvesti pravočasno, kar naj nam cenj. občinstvo oprost.

Trboveljska senaracija: Pogled na celotno senaracijo.

je ni nihče uveljavljal in ki ni podana. Na napačno stezo je zašlo, ker ni prevdarilo in razumelo bistva obtožbe in obsodbe na prvi stopnji. Obtožena sta prodajala s plevelom pomešan zdrob kot pristen in nepokvarjen in je šlo zgolj za vprašanje, ali sta kupce v pogledu na kakovost zdroba s svojim ravnanjem nevede goljufala in jih oškodovala, ko sta jim iz malomarnosti prodajala popačen zdrob po isti višji ceni, ki je določena za pravi zdrob. Ob rešitvi tega vprašanja niso bile prav nič merodajne ba je še neurejene gospodarske razmere leta 1921. in tudi ne prihajajo v poštev ba je pomankljive čistilne naprave mlinov v Sloveniji. Goljufija in zmota sta vedno isti, odkar svet stoji. Ne mlinarji in ne trgovci niso bili dolžni skrbeti za prehrano prebivalstva ampak so se brigali le za svojo korist. Ni umevno, kaj ima prehrana naroda opraviti s prodajo slabega zdroba, ker za morebitno pomankanje mlevskih pridelkov ne bi bili nikomur odgovorni.

Prav tako ni umeti, zakaj naj bi mlinarji ne mleli zdroba iz srbijanske pšenice, ko jim je to neslo. Saj niso bili sploh primorani mleti zdrob in ni uvideti, v kakih zadregi sta bila mlinarja, ki nista mogla nabaviti baške in banatske pšenice. Zdi se, da je vzkljeno sodišče mislilo, da so bili mlinarji zato v zadregi, ker so se bali, da ne prodajo popačenega s plevelom (grašico, grahorjem, kokoljem) pomešanega zdroba po isti ceni kakor pravi čisti zdrob in da bodo zato na zgubi. Toda ta bojazen ne more ustanoviti zadrege v smislu § 2 g. kaz. zak. Poštenost in zanesljivost v prometu z živili je pravica, ki jo zakon jamči vsakemu tako, da kaznuje kršitelje. S to pravico ni tekmovala nobena druga pravica, kajti obrtnik in trgovec ni mata trdne pravice na določen dobiček. Samo zato, da ni bilo izgube, ali celo zato, da so dosegli čezmerno dobiček, niso smeli obtoženi zamolčati, da so prodajali popačen zdrob. Sploh pa se obsojenci s kako silo ali zadregi sploh niso opravičevali.

Te resne besede našega vrhovnega sodišča smo smatrali za svojo dolžnost objaviti najširši javnosti, ker smo zvedeli, da so vložene proti eni zgoraj navedenih tvrdk v zadnjem času nove ovadbe.

Zbor zastopnikov slovenskih srenj in sosesk

Ljubljana, 27. marca.

Na povabilo odličnega našega agrarnega pravnika in agrarne komisarija dr. Frana Spiller - Muysa se je zbralo na praznik dne 25. t. m. v Mestnem domu v Ljubljani nad 50 zastopnikov slovenskih srenj in sosesk. Zborovanja sta se udeležila tudi zastopnik velikega župana ljubljanske oblasti, kmetijski referent Ivo Sancin, zastopnik Kmetijske družbe za Slovenijo kmet, svetnik V. Rohman in okrajni ekonom Kuret.

Po iskrenem pozdravu došlih zastopnikov in udeležencev je imel imenovani gosp. agrarni komisar zanimivo predavanje o slovenskih srenjah in soseskah, njih zgodovinskem postanku in gospodarskem pomenu, tekoma katerega je bistveno izjavil sledeče:

Kakor znano, so stari Slovenci živeli v zadrugah. Taka zadruga je nastala pač na ta način, da so domači sinovi tudi — ko so se poženili — ostali s svojimi rodbinami pri očetu in skupni hiši. Kmalu je postala ena hiša pretalna, treba je bilo postaviti poleg nje drugo, vedno nove, tako, da je nastala slednjč iz ene kočice cela vas. Vaščani — člani ene zadruge so imeli skupno premoženje, skupno zemljišče, živino, hišno in gospodarsko orodje. Glavar zadruge je bil vedno najstarejši mož, imenovan starešina ali starosta; ta je vodil gospodarstvo, sodil prepire in daroval bogovom.

Nemški zavojevalci (Bavarci in Franči) so prenesli v naše slovenske kraje tudi svoji starozemski vaški ustavi, ki je bil tedaj že na višji stopnji agrarno-pravnega razvoja, kajti poznal je že zasebno last glede intenzivno obdelanih zemljišč (vrtov, njiv in travnikov), ki so bila razdeljena na več skupin; v njih je imel vsak vaščan svoj oddelek (delež). Ostala zemljišča (gozd, pašnik, planina) pa so bila skupna last vseh vaščanov. Z germanskim vaškim ustavom je bila prava staroslovenska zadruga sicer uničena, zadruga misel pa se je ohranila v slovenskih srenjah in soseskah do današnjega dne. Naše srenje in soseske namreč niso nič drugega nego one stare agrarne skupnosti, katerim so pripadala skupno ostala zemljišča (pašniki, gozdi, planine).

Tekom stoletij se je število teh agrarnih skupnosti zelo skrčilo vsled množičnih se delitev, ki so bile pač potrebne z ozirom na množično se potrebo po kulturni zemlji. Prosta deljivost posestev, ki smatra zemljo zgolj za trgovsko blago, je končno pretrgala tudi ozko vez med domačijo in agrarno skupnostjo (zemljiško zajednico) ter na eni strani povečala razkosanost zemljišč, na drugi strani pa povzročila propad skupnih gospodarskih objektov (pašnikov, gozdov, planin). Zal prepozno so spoznali merodajni činitelji, da je bila napačna in kmetijstvu škodljiva zahteva takozvanega liberalizma, da mora gospodarstveni in politični prostosti kmeta odgovarjati tudi prostost prometa z zemljišči. Če bi se kmeto ljudstvo instinktivno samo ne bi pomagalo, držeč se krčevito svojih starih šeg in svoje zemlje, bi bila slika naših kmetij še žalostnejša. Tako na so se ohranile kljub vsemu v

Dežne plašče

najboljšega izdelka in blaga že od Din 280 — naprej prodaja tvrdka Franc Lukič, Pred škofijo 19.

Vi sevarate!

če ne verjamete, da eden par nogavic z žigom in znakom (dečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih. Zato kupite eden par in prepičajte se. Dobivajo se v prodajalnah. 83-27

LJUBNO NA GORENJSKEM. S čim bi se danes tolažili, ko gledamo občo propast SLS? Kje so tisti zlati gradovi, kje številne ječe za «Orjunce»? Kako smo stali nasprotno usodnega dne; vrata nebeška so sipala črna truma na bojišče, da izvojujemo boj za sveto stvar — tigrovance. V kotih smo imeli pripravljene trobojnice zmagoslavlja. Res usodni dan, toda danes «prav in pepel». Na kar preveč žalosti, ker to škodi, ne pomagamo nič. Zerjav ne bo uvedel legitimacij, ker se drugače poznamo in ustanovili tudi ne bomo raznih krščanskih šol, za katere bi rabili «petice». Rabili pa žalibog tudi ne bomo izvoščkov za prevažanje volilcev, ker ti sami radi pridejo. Da bo kaj dela in zaslužka, rabi lastnik «ringelšpila» poganjače mesto «fijakerjeva».

JESENICE. Sokolsko društvo na Jesenicah priredi dne 5. aprila ob 15. uri v svoji telovadnici v osnovni šoli na Jesenicah pod vodstvom kapelnika g. Ribole koncert s popolnoma novim izbranim sporedom. Prvi del programa svira godba na pihala, drugi del orkester. Zunanji gostje imajo ugodne in lezrišne zveze. Program bo nudil obilo umetniških užitkov.

JESENICE. Sokolsko gledališče Koroska Bela-Javornik priredi danes, dne 29. t. m. v prid zgradbe Sokolskega doma na Jesenicah Spicarjevo simbolično sokolsko igro «Triglav» v 4. dejanju s godbo, plesom, petjem in telovadnimi točkami.

ROVTE PRI LOGATCU. Tudi pri nas so se začele polagoma odpirati oči celo nekaterim prej zagrizanim klerikalcem. Upeli pa je, da bo ljudstvo časoma obrnilo hrbet svojim bedastim speljivcem. Hudo je pač Rovtarjem, da imajo za župana prav pristnega klerikalnega podrepnika, ki se na vse pretege trudi, da bi preprečil zgradbo nove šole, kar bi bilo za Rovte načelnega pomena. Župan, ki ima v svojem programu brezvestno in neumno mržnjo do šole in alasti še do učiteljstva, ne spada na županski stolec! Skrb za šolo in skrb za kulturno in obrazno domačega prebivalstva mora imeti vsak župan na prvem mestu. Sicer pa, kar ališimo, vika svoj nos v občinske posle tudi daleč okoli znani klerikalni priganjač Mišnik, ki hoče vse povsod realizirati «Doma ljubovec» paganske nauke.

RAKEK. Šolska mladina na Rakeku vprizori pod vodstvom svojega učiteljstva in sodelovanjem rakovških deklet, pod vodstvom g. Cesarja in gđ. Zdenke Gornikove pri klavirju — mladinsko igro: J. Ribičič: «V kraljestvu palčkov». Predstava se bo vršila v dvorani «Izobraževalnega društva na Rakeku» in sicer: 4. aprila ob 17.30 le za odrasle; 5. aprila ob 15. za odrasle in mladino; 19. aprila ob 14.30 za okolišinsko dečo. Ker vlada za prireditve veliko zanimanja, se vabijo posebno okolišinski posestniki, da si pisмено ali ustmeno rezervirajo vstopnice pri šolske mupraviteljstvu na Rakeku.

SLOVENJGRADEC. Pri nas imamo učitelja, ki je sicer agilni, a vse svoje delo pobarva prav komunistično rdečo. Sedaj ga samo opozarjamo in upamo, da je to pri njem mladostna prenapetost, a v bodoče bi ga morali priporočiti oblasti, da bi ga dala hladiti. Naj pomni, da ni v Moskvi, ampak v naprednem slovenskem in obmejnem mestu Slovenjgradu.

LASKO. Dopisniki «Slov. Gospodarja» postajajo vedno agresivnejši. Pričakovali smo, da jih bo poraz pri zadnjih volitvah streljal, pa se je zgodilo nasprotno. Od volitev do volitev jih bolj nabijemo, da se skrivajo kot plašni ječki po mračnih kotih in jih obvlada delirij, ki jih spravlja v srečno duševno zmoto, da so zopet izvojevali «sijajno zmag». Imenitni govorniki sorodnik našega nagrobnega govornika je inšeciral na pepelnico sredo slavnosti povgreb pusta. Kakor vsako leto, je tudi letos izborni posnema! svojega pogrebnega, govorniškega sorodnika, da je ta, kakor že večkrat, od jeze pokal in se je smejala vsa publika od blizu in daleč. Pa kar g. dekan tako sovraži, se g. dopisniku «Slov. Gospodarja» zelo dopade. Ne vem, kako se bosta sporazumela gg. dopisnik in dekan in pa njih pristaja, vodja pustovega pogreba. To je njih stvar. Tam blizu sreskega poglavarstva se je pričela dopisovalska agilitnost iz Laškega, pa bo hitro ponehala, ko si bodo prizadeti sami poiskali odpomoci. — Še eno važno okolnost moramo ugotoviti: naš g. Z. je prijadral v vrste dopisnikov «Slov. Gospodarja». Ali trpi mož res, kakor se trdi, na manjši spreminjanju svoje politične barve? — «Slov. Gospodarja» napoveduje v dopisu iz Laškega «strahovito maševanje nad ob Belgrad podkupljenimi izdajalskimi dušami». Gg. klerikalci, kako ste smešni v grozilni pozii, smešni tembolji, ko je Vaše govorjenje in hotenje v Beogradu in Narodni skupščini čisto drugačno, kot pa Vase nastopanje v domovini v «Slov. Gospodarju». In če gre g. dopisnik proglašati nekega svojega odličnega in obecnog poštenega somišljenika v Laškem, kako on misli o takih grdih napadih, mu bo odgovoril z menoj vred: Sramuj se!

Rodbinam

toplo svetujemo, da si za velikončne praznike kupijo izredno lepe moške obleke, d mške kostume in otroške obleke pri tvrdki

Franc Lukič, Pred škofijo 19. Čudili se boste nizkim cenam!

Domače vesti

Ecclesia Militans

Na obalah Ljubljane se gnete vse črne ljudi. V vodi leži truplo. Rešilni voz, oddelček požarne straže, lestve, policija, zdravniki. Za sličien in manjši slučaj se nagnete množica tudi drugod. Na praškem Vavčavku, enem največjih mestnih trgov v srednji Evropi, se je nekdo radi padlega konja nagnetlo toliko radovednežev, da se je na dveh progaht tramvaj ustavil za celo uro. Nikjer pa še nisem ob tako žalostnem pogledu na starca, bomo obledenega, ležečega v kaluzi in nihajočega v leno tekoči vodi, slišal iz množice toliko surovih, bresčnih opazk, kakor včeraj. Videl sem slične prizore v Beogradu, Trstu, Pragi, na Dunaju, v Zagrebu pod savskim mostom, — povsodi sem slišal dostojne opazke, izjave sočutja, ali vsaj pol banalne, pol filozofske, okorne besede, ki so skrile zadržano ali vsaj malomarnost. Včeraj pa, — mene je bilo sram za druge, in pomislil sem, koliko bi tu bilo polja za karitativno in za prosvetno delo, koliko je tu zanemarljive dolžnosti, ki bi jo morali vršiti oni, ki imajo poklic, buditi ljubezen, pa sejejo sovraštvo, tulijo ko derviši, hujskajo na boj in udar in so izkratka ecclesia militans, tačas ko se njih «ovčice» spremenjajo v volkove.

Druga množica, manjša, dva dni preje. Ta se smeje na vse grlo. Pred «Slovenčev» desko leži vol, padel je, morda iz slabosti ali iz drugega vzroka. Izbuljeno gleda na tablo, kjer je prilepljen zadnji «Slovenec». «Evo, Smodejev parlamentarni govor čita!» pravi pasant. «Saj zanj je!» odgovarja drugi. «Zato mu je pa slabo!» dostavlja tretji. «Ne, bo že radi česa drugega,» ugovarja četrti. «Slovenčevi» volli so vsega vajeni, vse prenoso, celo ta govor!

Smodej je sploh postal popularen. Kobasica mu je rekla, da je «šimi - pop», in po Beogradu že gre popevka: «Pa da šimi» ne bi blo doseti se Smodej jadu, od juče se nije brio, kažu od sad pušta bradu. A več zna se, pričja kaže: «Pop sa bradom da ne laže!» E, da bi rajše šil in učili vse narode ljubezni, ne sovraštva! Pa kdo bo potem imel mandate, liste, govore, kdo bo hujskal, če ne ecclesia militans?

M. A. C.

Imenovanja v vojski. Za divizijske generalce so imenovani brigadni generali Dragoljub Lazarevič, Čedomir Jovaković, Miti-vo Dimitrijevič in pehotni polkovnik Jovica Jovičič, Podporočnik Fran Maljaž je imenovan za administrativnega poročnika ekonomske stroke, v vojni mornarici pa poročnik fregate Jerko Kačič za poročnika bojnega broda 2. razreda.

Imenovanja v državni službi. V državni službi so imenovani: dr. Ivan Gostiša za okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Novomesto; dr. Mario Dumančič za zdravnika-pripravnika v splošni bolnici v Ljubljani; Anton Lah za pisarniškega pomočnika pri okrajnem sodišču v Brezicah; Jostp Grzetič za slugo pri okrajnem sodišču v Marenbergu. Za jetniške paznike so imenovani: pri deželnem sodišču v Ljubljani Leopold Zorž, kovinski strugar v Ljubljani; Ivan Berčič, ključavničar v Mostah, in Iv. Možina kamnosek v Ljubljani, pri okrožnem sodišču v Mariboru pa Edvard Kokovnik v Mariboru; Franc Brišnik, ekonom na Vrskemem, in Maks Kušar, mehanik v Selu pri Mostah.

Ostavko na državno službo je podal samitetni poročnik dr. Rudolf Zaletel, v aktivno službo pa je zopet sprejel Radivoj Fink, poročnik fregate v rezervi. Upokojen je žandarmerijski kapitan Anton Petelin.

Smrtna kosa. Včeraj jutraj je umrla v Ljubljani gospa Marija Tekavčič, roj. Nigrin, soproga prokurista tvrčke J. C. Mayer, g. Karla Tekavčiča. Pokojnica je bila sestra znamenite slovenske odrske umetnice, Vele Nigrinove, ki je pokopana v Beogradu. Sama iz ugledne narodne rodbine je tudi svoje otroke vzgojila v strogo narodnem duhu. Bila je vzorna mati in ljubezniva dama, ki je vživala velik ugled. Pogreb se bo vršil v ponedeljek, ob 4. polpodne na Kongresnega trga št. 15, na pokopališču k Sv. Križu. — V Mariboru je umrl znani veletrgovca na Alesandrovi cesti, Joahim Turja d. Umrl je prišel nekako pred 40 let iz Moravske in si je zgradil v Mariboru sčasoma eno najlepših trgovin z galanterijskim blagom. Načelno se ni izpostavljala, ampak se je posvetil le svoji trgovini. Pogreb se bo vršil v torek, ob 3. pop. Blag jima spomin, žalujočim naše sožalje!

Smrt prvaka osješke drame. V Osijeku je predvčeršnjim umrl pravkar tamkajšnje drame Mihoj Barbarić v starosti 64 let. Barbarić je bil svoječasno ponos zagrebske in beograjske drame.

Nova bolnica v Črnigori. Vseled posredovanja narodnega poslanca Milutina Tomića je ministrstvo za narodno zdravje dovolilo znesek 1.200.000 dinarjev kot prispevek za okrožno bolnico v Nikšiću. Bolnica se zgradi na stavbišču, kjer je stala nekdanja bolnica knezinja Zorka. Z gradnjo se prične že letošnjo pomlad.

Vojaški tarif za orožniške pošiljke. Prometno ministrstvo je izdalo naredbo, da se smatrajo vse orožniške pošiljke po železnih kot vojaške in se računa vojarina odselej samo po vojaškem tarifu.

Orožniški upokojenici. Prejeli smo: Orožniški upokojenici, ki smo upokojeni po zakonu z dne 28. aprila 1922 in prejemamo svojo prejemko pri orožniških poveljstvih, še do danes ne dobivamo draginskih doklad, ki so določene v uredbi za upokojenice, ki je izšla v jeseni preteklega leta, dočim jih vsi drugi upokojenici že davno prejemajo. Kakor smo doznali iz pozitivnega vira, ni za nas v budžetu nobene postavke, čeprav

Barvne blazinice

za Rofa, Blichensdorfer, Ultima Sum, Star in Yost pisalni stroj. Franc Bar, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5.

nas je okoli 900. Neverjetno je tudi, zakaj se nam ne izplačuje draginska doklada za otroke, ki so dovršili 16 leto starosti, tudi če obiskujejo srednje ali ljudske šole. Pričakujemo od naših poslancev, da se bodo zavzeli za nas sedaj, ko se bo razpravljalo o proračunskih dvanajstih.

Aeroplanska neizgoda v Novem Sadu. Na novosadskem aerodromu se je pripetila v četrtek zvečer neizgoda, ki pa na srečo ni zahtevala človeških žrtev. Dva vojaška aeroplana sta v višini 200 metrov trčila skupaj ter padla na tla, kjer sta se popolnoma razbila. Piloti sta padla na kup slame ter sta prošla brez težje poškodbe.

Monstranca med kamenjem. Seljak Iv. Kozina iz Vrška v zagrebski okolici je prošil četrtek nakladal gramoz na savskem obrežju. Nenaodoma se mu je nekaj zasvetilo. Naletel je na zakonito najdbo. Med kamenjem, ki je pripravljeno za regulacijska dela, je našel lepo zlato monstranco z zlatnimi kamenčki. Monstranco je oddal zagrebski policiji. Brezdomna je kak tat zakopal ukradeno monstranco, ki je vsled poplave prišla na površje.

Ljubljanski odsek društva učiteljev meščanskih šol je zboroval včeraj v risalnici šertjakovski meščanske šole. Zborovanja se je udeležilo 65 učiteljev in se je pretresal osnutek zakona za meščanske šole. Potrebne izpremembe so bile sprejete z veliko večino in so zborovalci zadovoljni z uspehom. Kot delegata za zborovanje v Ormožu, ki bo 2. aprila, je določil zbor ravnanja g. Lajovica in g. Primožiča in jima dal potrebna navodila in pooblastilo. Med slučajnostmi so bile sprejete resolucije, ki pozivajo šolsko oblast, naj varuje stalnost ter upošteva § 180 čin zakona, ki pravi, da nosi stroške zdravniške komisije tisti, ki je komisijo zahteval, to je ona sama, in da se takoj uveljavijo tudi za meščanske šole 40 minutne šolske ure. Sprejet je bil dalje predlog, s katerim zbor obžaluje nestvarno kritiko Pirčevega »Zemljepisja«, ki je bila po zadnjem zborovanju izmešana v javnost, ki pa ni povdarila tudi dobrih strani knjige, ki jo rabijo šole z največjim uspehom in so pisatelju dolžne zanjo hvala. Odsek upa, da je tako storjeno krivico popravil in dal zasluženo šolniku polno zadoščenje.

Zborovanje Zveze gostilničarskih združenj za slovensko Stajersko, Prekmurje in Mežsko dolino. Dne 26. t. m. se je vršilo v Celju zborovanje Zveze gostilničarskih združenj ob udeležbi velikega števila delegatov posameznih združenj. Predsednik g. Jos. Majdič je razložil pomen zborovanja in poročal zlasti o za gostilničarski stan škodljivem kartelu pivovarjev, katere so cene piva neupravičeno zvišale na tako visino, da je ista popolnoma nevzdržna. Iz celokupne debate se je razvidelo, da vsi gostilničarski složni v tem, da je »oba nemudoma pod-
vzeti potrebne korake pri merodajnih faktorjih proti skrajno škodljivemu kartelu. Tozadevni sklepi se pošljejo ministrstvu trgovine in industrije v Beogradu, ki se naproša, da izda potrebne naredbe proti navajanju cen piva, kartele razveljavi, ali pa stavi pod trajno nadzorstvo. V slučaju da bi bili ti koraki brezuspešni, si gostilničarji pripravljeno seči po samopomoči ter odkloniti vsako razpečevanje piva karteliranih pivovarjev. Razpravljalo se je tudi o raznih drugih predlogih, kakor o policijski uri, tovarni, trošarini in o povzdigi tujskega prometa v Sloveniji, ki so bili soglasno sprejeti. Po tridesem zborovanju je predsednik zključil zanimivo zborovanje s pozivom na složno delo vseh gostilničarjev. Zborovanje je pokazalo, kako potrebna je Zveza in da je le v slogi moč in pot do končnega uspeha.

Bonus bivšim vojakom Zedinjenih držav. V smislu obvestila zagrebske ameriškega konzulata se imajo vsa vprašanja glede bonusa poslati na ameriškega vojnega atašēja v Beogradu, Krunska ulica 64, ki razpolaga s potrebnimi listovninami in daje v tej zadevi potrebne informacije.

Tudi Ptuj se gubi. Najhujše protislovensko sredstvo so bile pred vojno v Avstriji požarne brambе. Zato te postojanke tudi danes tako krčevito drže Nemci v svojih rokah. Nedavno je mariborska požarna bramba sicer sprejela slovensko komando, toda nobenega Slovenca v odbor. Minulo nedeljo je imela občni zbor ptujska požarna bramba, ki je tudi soglasno sprejela slovenski poveljavni jezik, a v odbor so bili voljeni sami zagrceni Nemci, znani iz zadnjih volitev kot na primer: Johan Steudte, Hans Steudte jun., Franz Kukowetz Valerian Spruschina, Ernst Dasch, Johann Omuletz, Jakob Kolaritsch, Michael Samuda, Otmaz Scheuchenbauer, dr. Blanke in Ernst Danisch. Duh Nemške požarne brambе se torej klub slovenskemu poveljavnemu jeziku ne bo spremenil. Sicer pa bodo Slovenci prej ali slej tudi ta sršenja gnezda razgnali in v bodoče sami odločali.

Svarimo. V zadnjem času se pomnožil organ klerikalne stranke zaletuje z nesramnimi klevetami v napredne ljudi. Mi na napade tega zakotnega lističa, ki vegetira le od milosti klerikalcev, principijelno ne od-

Kino Ideal.

Pozor! Moški in ženske.

Kako se lovijo moški

Od ponedeljka do včerajšnje srede.

Hitite, da pridete na vrsto.

Na mnogostransko željo se podaljša prodaja manufakturnega blaga pri podružnici „Običajnice“ na Dunajski cesti št. 29

nepreklicno samo še za mesec april.

Nato se podružnica opusti in ne bo mogoče več kupiti 1633-e

po znatno znižanih cenah.

Obenem se priporoča, da si ogledate bogato in krasno zalogo pri centrali „Običajnice“ na Miklošičevi cesti št. 7.

Žimnice

matrace, posteljne mreže, železne postelje zložljive, otomane, divane in tapetniške izdelke izdeluje najceneje

Rudolf Radovan, tapetnik, Krekov trg šte. 7.

(Poleg Mestnega doma). 1944-a

govarjamo. Našo polemiko s klerikalci opravljamo direktno in se za libele, ki jih oni izdajajo pod firmo »neodvisnih« glasil ne brigamo. Ker pa kot izdajatelj ljubljanske filijalne organa SLS fungira g. dr. J. Hacin, pozivamo tega gospoda osebno da takoj ustavi nesramno klevetniško kampanjo proti naprednjakom ker bomo sicer njega smatrali za osebo odgovornega in se po tem tudi ravnali. Capito, g. Hacin?

Amadis je naslov krasnega romana, ki je začel v tedenskih snopiščih po 16 strani izhajati v Ljubljani. Prevod iz portugalskega je z moisterko spretnostjo oskrbel naš znan književnik in prevajalec dr. A. Debeljak. Snopiščane 3 Din. Na to znamenito delo opominjamo vse naše čitatelje.

Pri mnogih težkočah ženskega spola povzroči prirodna grenčica »Franz-Josef« najboljšo olajšavo. Spričevala klinik za bolezni ženske srpučke, da se rabi staropreizkušana grenčica »Franz-Josef« z izvrstnim uspehom. Dobiva se v vseh lekarnah in drožerijah.

Poskušen samomor sina pok. ministra Stojanoviča. V petek popoldne je pri elektrarni v Beogradu skočil v Donavo sin pok. znanega našega finančnega ministra, Koste Stojanoviča, jurist Mijan. Napol mrtvega so ga delavci potegnili iz valov, makar so ga z umetniško dihanjem spravili zopet k zavesti. Stojanovič trpi na epilepsiji in neravnosti in se domneva, da je izvršil svoj čin najbrže v trenutni zmedenosti.

Krvav pretep v Slov. goricah. V Slovenskih goricah so se na praznik 25. t. m. krvavo stepli pri Sv. Rupertu. Med pretepom je dobil 45 letni posestnik Sekonja z motiko težke udarce, ki so mu izbili levo oko. V obupnem stanju so ga prepeljali v mariborsko bolnico.

Samomor mladega častnika. V Valjevu se je dni ustreliš podporočnik Mihaljo Kosović, absolviran filozof, rodom iz Rogatica v Bosni. Samomor je izvršil v bapni zmedenosti. Pokojnik je v svetovni vojni mnogo pretrpel. Avstriji so njegovo družino internirali, njegovega starega očeta pa obesili, kjer je bil zaveden Srb. Kosović je pustil pismo za svojo ženo, v katerem je zahteval, da ponese ljubezen do nje še onkraj groba.

Samomor študentke filozofije. Na cesti od Pantovčana na Goljak v zagrebski okolici so našli predvčeršnjim truplo študentke filozofije Stefanije Tomerlin. Komisija je ugotovila, da je Stefanija izvršila samomor. Pognala si je iz revolverja dve krogli v glavo. Vzrok: nesrečna ljubezen.

Guillotine

je film kakršnega še niste videli in pride v Kino «LJUBLJANSKI DVOR»

Iz Ljubljane

Izid volitev priselcnikov obrtnega in prizivnega sodišča v Ljubljani. «Uradni list» ljubljanske in mariborske oblasti objavlja v 31. številki izid nadomestnih volitev priselcnikov in namestnikov obrtnega sodišča v Ljubljani in priselcnikov prizivnega sodišča.

Novo ulično in hišno tablo. V zadnjih letih so bile v Ljubljani premenovane številne ulice, ki pa so doslej obdržale še stare napise. V zadnjih dneh so nekatere premenovane ulice že dobile nove tablo; do novega leta pa jih dobe tudi vse nove ulice in ceste v mestu in ob periferiji.

Zlasični urad revidira prilive in odjave. Policijska direkcija v Ljubljani bo od prihodnjega tedna naprej revidirala pravilno prijavo in odjavo prebivalstva ter bo v to svrhu poslala svoje organe po posameznih stanovanjih. Prebivalci so zavezani, da navedejo revizijskim organom vse za vpis v hišne pole in stanovanjske liste potrebne podatke.

Najden utopljenec. Sredi meseca februarja je od svojega molstra v Ljubljani pobegnil tapetniški valenec Aleksander Moravec. Vsa poizvedovanja po njem so ostala brez uspeha. Sedaj so našli Moravčev truplo na prodru pri Fužinah.

Umrl v Ljubljani. Zadnja dva dneva so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: Marija Kalar, zasebnica 64 let. — Elizabeta Primožič, zasebnica, 53 let. — Ivana Klemenc, rejenska, 3 leta in pol. — Ana Gnezda, bivša hotelirka, 85 let. — Ivan Zirovnik, ključavničar, 25 let. — Karolina Vase, posestnica, 74 let. — Stanko Lahajnar, posestnikov sin, 26 mesecev.

Najlepša knjizna novost je portugalski roman

AMADIS

ki je v dr. A. Debeljakovem prevodu začel v tedenskih snopiščih po 16. str. velike o-m-rke izhajati v Ljubljani. Intere-entom ga na re-je poslije na ogled 1648-a

Zalozba VIGRED, Ljubljana, Klotja ulica šte. 8., I. nadst.

Z „Nerson“-kremo

dosežete trajen bleek obutve, ki se tudi v doseže trajen bleek obutve, ki se tudi v doseže trajen bleek obutve, ki se tudi v

89-a

Jelačnovi novi polkuzl. K tej notici smo prejeli sledeči dopis: Velečenjeni gospod urednik! Usojam si Vas prav ujudno zaprositi, da blagovolite popraviti neko netočnost, ki se nahaja v Vašem članku z dne 20. marca glede dogodka, za katerega so se zanimali kupcijski krogi tega mesta. To je glede pobiranja podpisov za sklicanje občnega zbora gremija trgovcev. V tem članku veže se moje ime z imom gospoda A. Lampreta, ki se ga označuje kot mojega družabnika in pristaša SLS-stranke. Gospod A. Lampret je sicer moj dober prijatelj, toda nikak moj družabnik; na drugi strani pa še sem se tudi udeležil pri priki povsem trgovskega značaja, obžalujem, da se je tej udeležbi pripisoval kakršnkolišbodi politični značaj. Tuje sem v tej zemlji, v kateri uživam iskreno in srčno gostoljubnost; že vsled tega je moja dolžnost, da zavzemam v političnih vprašanjih absolutno nevtralneto. Ne morem tedaj tudi dopuščati mnenja, izvirajočega iz kake pomote domneve, da so moji trgovski posli v kakršnkoli si bode vršili s političnim življenjem tega mesta. Sklicujoč se na Vašo ljubeznivost, velečenjeni gospod urednik, Vas prosim itd. — V Ljubljani, 27. marca 1925. — E. Malhapa.

Nabavljana zadruga državnih nameščencev v Ljubljani vabi vse svoje člane na sestane dne 1. aprila ob 20. uri v salonu pri Mraku na Rimski cesti v Ljubljani. Namen sestanka so informacije o s'tanjih zadruga in nasveti in predlogi, ki bi o'čistili mirni in hitri polk občnega zbora, ki bo 3. aprila ob pol 9. uri dopoldne v Mestnem domu. — Predsedstvo.

O. Z. javnih nameščencev in upošolencev ima nujno sejo širšega odbora v torek dne 31. marca ob 20. uri pri «Mraku». Dnevni red: Skupščina Gl. Saveza, občni zbor O. Z. in «Naš Glas». Vsi! Predsedstvo.

Kolo jugoslovenskih »eter ima v ponedeljek ob 16. uri izredno odborovo sejo. Udeležba odborne dolžnost. 656

Parna kopel za dame je vsak torek od 8. do 17. in petek od pol 14. do 17. ure odprta. — Uprava kopališča v hotelu «Slon».

Mesta ljudska kopel v Kolodvorski ulici bo radi snajenja od ponedeljka do srede, t. j. od 30. 31. marca in 1. aprila zaprta.

Udeleženci triglavanske proslave iz Ljubljane, ki si žele nabaviti sliko s proslave (45 Din), naj javilo točen naslov odboru J. a. d. «Triglav» v Ljubljani, Kolodvorska 22. Reflektanti izven Ljubljane naj blagovolijo naročiti sliko naravnost pri fotografu g. Vlašiču v Mariboru. 665

Občni zbor I. slov. tam. društva «Krim» se bo vršil dne 4. aprila ob 20. uri v gostilni g. L. Breskvarja, Velika dolnarska ulica 17. 660

Na koncertu slov. pevskega društva Krakovo - Trnovo, ki bo v petek dne 3. aprila ob 8. uri zvečer v dvorani Filharmonične družbe, se bodo med drugimi odličnimi skladbami prvič izvajale nekatere novejšje skladbe E. Adamiča. Pri koncertu bo sodeloval tudi opretni pevec g. S. Banovec, katerega bo spremljal na klavirju g. H. Svečel. 659

Gledališko upravo ujudno naprošamo, da ponovi v abonemantu letošnjih novitet »Veronika Deseniška« in po možnosti «Cyrano de Bergerac». — Abonent.

Občni zbor društva «Skrb za mladi» za okraj St. Peter in Pollane, v Ljubljani se vrši dne 31. marca ob 8. uri zvečer v šoli na Ledini.

Promenadni koncert muzike Dravske divizijske oblasti se vrši danes ob 11. uri dopoldne v Zvezdi. Spored: 1.) Mozart: Uvertura k operi «Don Juan»; 2.) Zajc: Fantazija iz opere «Nikola Šubić Zrinski»; 3.) Čajkovski: «Romance»; 4.) Pahor: «Sulita», venci žaljivih in veselih narodnih pesmi (se izjava prvič).

Policijske prilave. Od petka na s-boto so bili prijavljeni policijski sledeči slučaji: 2 tatvini, 1 prestopek kaljenja nožnega miru, 11 prestopkov cestnega policijskega reda, 1 prestopek prekočenja policijske ure in 1 prestopek poverbe. Aretaciji sta se izvršili 2 in sicer obe radi beračenja.

Zalci in krogli. Za to menje lestnita. V jutru 27. marca je opazil posestnik na Kavškovi cesti 30. Josip Rajnar, da se je tekom noči splazil na dvorišče neznan nzmovč in mu odnesel iz kurnika 7 krogli ter petelina v vrednosti 350 Din. Tat je obiskal tudi dvorišče hiše št. 186 na Kavškovi cesti, odprl hlev ter odnesel železnikemu premikaču Rudolfu Ograjensku tri zalce v vrednosti 200 Din.

Vlom v podstrešje. V noči na četrtek je vlomil neznan lopov v podstrešje Egidija Čepelnika v Zapužah poleg Dravelj in odnesel 2 šunki, 2 pečeti, 4 hrbenice ter 5 suhih klobas v vrednosti 750 Din. Poizvedovanja za storilcem od s'rani šlenske policijske stražnice so ostala doslej brezuspešna. Smj se, da je tatvino izvršil kak cestni potepač.

Usnjata listina z raznimi dokumenti in 400 Din je bila izgubljena pred praznikom med potjo od Radeckega ceste do začeta Privoza. Najditi denar lahko občrži, reflektira se samo na izgubljene dokumente, ki so za lastnika velike važnosti.

Ne kuni

prej blaga za možko obleko, dokler si ne ogledaš specialno zalogo češkega in angleškega sukna 1614-a

na Miklošičevi cesti št. 4 v Ljubljani. Cene tovarniške. Josip Ivančič. Največja izbira. Na veliko. Na malo.

— Zahtevajte povsod le

„Helios“ perolin toaletno

vodo, ki desinicija, odstraňuje kožno maščobo in nepriljetni po'ni vonj. 1624-a

KINO IDEAL

danes zadnji dan

„Rajčević“

Prevoz, dovoz, preselitve, ocarinjenje, vskladiščenje, zavarovanje preskrbi najkulantneje in vestno Slavija međn. transp. d. d. Ljubljana Sodna ul. 3

Iz Maribora

Jugoslovensko - češkoslovska lga je ponovno privedla prav lep večer sinoči v restavracijskih prostorih Narodnega doma. Obe dvorani sta bili nabito polni občinstva. Gosp. Rasto Pustoslemek, glavni urednik «Slovenskega Naroda», ki je prišel iz Ljubljane predavat v Maribor, je v zanimivih besedah podal zgodovino slovenske vzajemnosti v m'nullih stoletjih. Omenjal je zlasti delo predsednika češkoslovske republike Masaryka za osvobojenje vseh avstrijskih Slovanov. Dr. Reisman se je v inenu lige pristržno zahvalil predavatelju za njegovo lepo predavanje in vsem navzočim za obisk.

Francoski šolski dan v ljubljanski realki. Kakor po vseh šolah kraljevine je tudi ljubljanska realka dne 26. marca privedla dan zahvale francoski šolski mladeži. V avli je domači dijaški orkester pod vodstvom prof. Zaletela zasviral «Bože pravde», na kar je gđc. Obereignerjeva recitala sonet francoske pisateljice Andreje De Bussiereove «Mež kraljeviča Aleksandra» v prevodu prof. D-a, ki je nato razložil navzočim pomen tega slavja. Ob sklepu je realni glasbeni zbor zagodel Marsejco, ki je mladini tako ugajala, da so jo morali ponoviti... P. S. dijaštvo tega zavoda ima literarni krožek, ki izdaja svoj list in prireja slovenske zgodovinske predavanja in deklaracijami. Zadnja taka akademija se je vršila preteklo nedeljo.

Premeščanje. Kapelnik vstni muzike g. Herzog je premeščen v isti lastnosti v Tuzlo, tamošnji kapelnik g. Čermak pa pride v Maribor.

Serija predavanj o Češkoslovski prične na Ljudski univerzi v ponedeljek dne 30. marca s predavanjem g. nadzornika Pirca o zgodovini Čehoslovakov.

Promenadni koncert priredi danes v nedeljo ob 11. uri prvič volna muzika v mariborskem parku.

Sprevod beračev je včeraj okrog 10. ure privedel stražnik iz Jetnišnice na glavno Aleksandrovo cesto. Sprevod je bil kaj pester: nad 20 razcapanih, različno pohabljenih starčev in sključenih stark s culami se je pomikalo skozi mesto proti magistratu, kateremu jih je izročilo sodišče, ker so prejšnji petek beračili po mestu iz potrebe. Polcija je namreč prejšnji dan aretirala nič manj kot 27 beračev. Mesto bo moralo končno vendarle ukrepati, da zaljezi poplave beračev, ki postaja v Mariboru od dne do dne nadležnejša.

Iz Trbovelj

Procesija z zvonovi. Danes dopoldne bodo vozili v slovesnem sprevodu, ki bo ba je dolg od postaje do gornjih Trbovelj, nove zvonove iz kolodvora v Trbovlje k farni cerkvi. Blagoslovil jih bo bivši trboveljski župnik, kanonik Časl, za časa katerega so nam odvzeli stare zvonove.

Izgubljen brez sledu. Franc Rinaldo L. po poklicu kovač, Loke 69, Trbovlje I. pogrša že pet let svojega sina Joža Rinalda, rojenega 1. 1890, pristojnega v Trojane in poročenega. Nazadnje je delal kot rudar v Brezi pri Podlubovi v Bosni in je pisal, da bo postal gozdar. Od tega časa dalje pa je zabrisana vsaka sled za njim kakor tudi za njegovo ženo. Stari Rinaldo se je obračal že na vse strani, vendar zastoj; sumi, da je postal njegov sin najbrže žrtev divjih lovcev. Časopisje, zlasti srbo-hrvatsko prosimo za objavo teh stvari, mogoče se bo dalo na ta način poizvedeti o njem.

Slovenčev izmisljotine. «Slovenec» ne more zakriti svoje nejevolje, da smo v «Jutru» dobili rubriko iz Trbovelj. Pričapljaj je za nami ter poskuša prinašati novice. Ker mu jih primanjkuje, je prisiljen objavljati prazne marnje in neosnovane čenče. Tarko je slišal zvoniti, da je bil nekakšen pretep pri Kukenbergu in ker sta sedaj prav zaprav dva gostilničarja Kukenbergja je hitro skombiniral, da se je vršil pretep v Goroprevski gostilni. Ker je bil baje gerent zavraven je moral biti seve tudi on o'lofutlan. Dejanska stvar je pa tale: V Kukenbergovi gostilni je sedelo več ljudi, med njimi tudi nekdo, ki se je pričel brez poudara ruvati s svoj ženo in svojim tovarišem. Kakor hitro je nastal prepil, je gerent, ki je sedel v drugem kotu docela zase z neko gospo, vstal in odšel. «Slovenec» bo prejel plačilo pri sodišču, da se bo v drug

ELITNI KINO MATICA

Vkljub ogromnemu interesu od vseh strani Kranjske dežele ter mnogostevnim željam, da se veličastni filmaki v celotni...

ELITNI KINO MATICA

V aprilu 1925. igrajo sledeče filmske zvezde: Grete Reinwald, Carlo Aldini, Emil Jannings, Alfons...

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji.

Ljubljanska drama
Sobota 28.: ob 15.: «Veronika Deseniška».
Nedelja, 29. ob 15.: «Mignona».
Ponedeljek, 30.: «Misel». B.

Cankar ne govori, marveč počez «Simfa» po maniri tistega kaplana, ki nam ga Golar morda še kdaj postavi na oder.

Mariborsko gledališče
Sobota, 28.: «Peterček». A. Kuponi.
Nedelja, 29.: «Travista». D. Kuponi.

Celjsko gledališče
Nedelja, 29.: «Matek v skornjih». Znižane cene. Začetek ob 16. uri.

Premijera opere «Don Pasquale» v Ljubljani

Namesto prvotno na izven abonma določena premiera Donizettijeve opere «Don Pasquale» se je snoči zaradi prepričlega za nimanja publike vršila za Fabonente, a gledališče vendar ni bilo niti premiersko zasledeno niti premiersko razpoloženo.

«Vdova Rošinka»

Včasih začetju cerkev potreba, da eno ali drugo nevrščnost dene na index prohibitorum. Seveda na časi primeren način. Branjeve konkurenta ovadi policaja. Vdova Rošinka so pa dali te kulturi čez in nad romarjem svetega Bolantina je Izidor Cankar zavihel svoj kolomon.

Eminentni Kontrast je tretji stavek (Presto), divjo-ritmičen ples mladosti in sreče! Cell orkester prične fortissimo, v močnih skandiranih udarcih se javi tema (P-dur 3/4).

Zadnji stavek (Allegro con brio) sloni zopet na daktiličnem ritmu. Strast plesa, divji fortissimi... Melodijo imajo godala, trobila ter kotli skandirajo. Osupneje nas brutalne, škodo surove konture tega stavka, ki nasprotuje povsem filigranskemu delu prvih treh stavkov.

24 UR GENTLEMAN

Inscenacija Golgote

(K zopetni vprizoritvi v ljubljanski dram.) Gospod Rogoz je pred leti kot režiser in inscenator prelomil s tradicionalno realistično sceno in režijo. Postavil je na oder «Golgote» povsem v novem duhu. Nov slog stroge stilizacije v režiji, kakor scenerije, je karakteriziral to dramsko delo.

Zagreško akademsko pevsko društvo

«Mladost» se pripravila na turnejo po Hrvatski, Sloveniji in Srbiji. Koncertiral bo na Sušaku, v Beogradu in najbrže tudi v Ljubljani ter bo izvajalo na svoji turneji izključno domač program.

Simfonični koncerti orkestralnega društva Glasbene Matice v Ljubljani se vrši v četrtak, dne 2. aprila ob 8. zvečer v Unionski dvorani.

Simfonični koncerti orkestralnega društva Glasbene Matice v Ljubljani se vrši v četrtak, dne 2. aprila ob 8. zvečer v Unionski dvorani. Kot prva točka tega izredno zanimivega koncerta je Händlov Concerto grosso za I. in II. violino, violončelo, koncertino s spremljevanjem dveh klavirjev in godalnega orkestra.

Celjsko marionetno gledališče v Narodni dvorani igra danes v nedeljo: «Gasperček zmagovalec».

«Gasperček zmagovalec». Vstopnina prostovoljna. 655

Na izrednem občnem zboru združenja jug. oblikujočih umetnikov v Ljubljani dne 18. t. m. je bil izvoljen sledeči odbor:

predsednik I. Vavpotič, tajnik Fr. Skodlar, blaginjski S. Samet, odborniki: L. Dolinar, G. A. Kos, F. Kralj, R. Kregar, Fr. Podrekar, A. Sever, R. Šubic in Fr. Zupan.

Domša komorna muzika v zagrebški koncertni dvorani.

Domša komorna muzika v zagrebški koncertni dvorani. Zagrebški kvartet priredi v začetku meseca aprila koncert, na katerem se bodo izvajala samo nova domača dela komornega značaja.

Baletna premijera v Zagrebu.

Baletna premijera v Zagrebu. Danes v nedeljo popoldne se uprizori v zagrebški operi premijera baleta «Cvete male ide», ki je prirejen po Andersenovih pravljicah.

Kredit za splitsko gledališče.

Kredit za splitsko gledališče. Prosvetni minister je dovolil splitskemu gledališču novo kredit v znesku 250 tisoč Din, ker je zavod svoje dosedanje denarne rezerve že izčrpal.

Dickensov komad v beograjskem «Ma-nežu».

Dickensov komad v beograjskem «Ma-nežu». V soboto zvečer je bil v Beogradu premijera Dickensove drame «Cvrček za pečjo», katero so igrali v prostorih «Ma-neža».

Mozartova mladostna opera «Bastjen in Bastijena» v Beogradu.

Mozartova mladostna opera «Bastjen in Bastijena» v Beogradu. V nedeljo, dne 22. marca se je izvajala v Beogradu na matineji odnotne Glasbene šole Mozartova mladostna opera «Bastjen in Bastijena».

Krenedičeva sinfonija v Pragi.

Krenedičeva sinfonija v Pragi. Praška Filharmonija pripravila za mesec april izvedbo sinfonija Kazimira Krenediča v treh stavkih.

Smolinova «Jelisaveta Petrovna» pri Hudožestvenikih v Moskvi.

Smolinova «Jelisaveta Petrovna» pri Hudožestvenikih v Moskvi. Moskovski hudožestveniški dramski Studio pripravila uprizoritev Smolinove komada «Jelisaveta Petrovna».

Salzburške svečanosti od 13. do 31. avgusta 1925.

Salzburške svečanosti od 13. do 31. avgusta 1925. Letos med 13. in 31. avgustom se bodo vršile v Salzburgu običajne vsakoletne umetniške svečanosti, ki prinesejo topot v gledališču na oder Mozartovi operi «Don Juan» in «Figarovo svatbo».

Sport

Službene objave LNP

(Iz seje p. o. in k. o. dne 26. III.) Tekma Hermes: Rapid se odprave, po novni termin se določi pozneje. Mariboru se dovoljuje prijateljska tekma z Jugoslov. akademiki 29. III. Službujoči odbornik pri tekmi Ilirija: Primorje, ki se vrši na igrišču Ilirije, je g. dr. Kropivnik. Verificirajo se naslednje prvenstvene tekme: S. V. Rapid: Primorje 4:3, Jadran: Ilirija 0:5, rezervi 0:5, Primorje: Maribor 3:2, Celje: Hermes 1:4, Ilirija: Hermes 3:1, rezervi 4:1, Lask: Svoboda (Lj.) 17:0.

Ilirija: Primorje.

Ilirija: Primorje. Ker je podsavez prosojil tekmo Rapid: Hermes na nov termin, so edine današnje sportne prireditve v Ljubljani prvenstvene tekme med Ilirijo in Primorjem. Ob 10. dopoldne tekmujeta junorški moštvi (samo ob ugodnem vremenu), ob 14.30 rezervni moštvi ter ob 16. uri I. moštvi. Slednji dve tekmi se vršita ob vsakem vremenu. Igra se na prostoru Ilirije. Splošno znana ogorčena rivaliteta med tema kluboma, na zelenem polju kakor pri zeleni mizi, dela današnje tekme posebno privlačne. Ilirija, ki vodi v prvenstvu I. moštev in rezerv z veliko prednostjo, gre v boj pač kot favorit in bo stremela za tem, da scorta kar najvišji rezultat, toda prav tako gotovo bo tudi Primorje dalo iz sebe vse, da doseže čim boljši rezultat. Nič manj zanimiva in bolj odprta od tekme I. moštev obeta biti tekma rezervnih moštev, ki neredko pokažejo pravo igro.

Naši lahkoatletci v Italiji.

Naši lahkoatletci v Italiji. Dne 13. in 14. junija ima vrhovni italijanski lahkoatletski savez svoj kongres v Firenci. Ob tej priložnosti se vrši velik lahkoatletski miting, pri katerem bodo sodelovali najboljši lahkoatletci iz Jugoslavije, Nemčije, Francije, Avstrije, Madžarske in Češkoslovaške.

Graška Hakoh na Dunaju.

Graška Hakoh na Dunaju. Graška Hakoh je večera gostovala na Dunaju proti Ostmark ter bila s 4:1 poražena. 4000 gledalcev.

Kolearske in motociklistične dirke priredi na velikonočno nedeljo in ponedeljek S. K. Primorje.

Kolearske in motociklistične dirke priredi na velikonočno nedeljo in ponedeljek S. K. Primorje, kolearska sekcija, na lastnem dirkališču ob Dunajski cesti s sledečim sporedom: prvi dan, nedelja dne 12. aprila I. častni krog: 2. dirka novincev; 3. dirka juniorjev; 4. dirka seniorjev; 5. damska dirka; 6. vojaška dirka; 7. glavna dirka; 8. dirka v pari; 9. dirka pomožnih motorjev; 10. handicapp; 11. tolažilna. — Ponedeljek: 1. Otvoritvena dirka; 2. dirka najtežjih; 3. dirka združena s peštekom; 4. dirka v pari navadna; 5. dirka ciljev; 6. zasledovalna dirka; 7. dirka pom. motorjev; 8. štafeta dirka. Za dirke so razpisana lepa darila, koralne in diplome. Prijave sprejema do 10. aprila kol. sekcija S. K. Primorje v Narodni kavarni.

Kolearska sekcija S. K. Primorje prosi vse svoje člane, da se udeležijo zanesljivo v ponedeljek dne 30. t. m. sestanka, ki se vrši v Narodni kavarni, zadnja soba ob pol 8. zvečer.

Sodnik Fabris je sodil zadnjo tekmo Madžarska: Svica.

Sodnik Fabris je sodil zadnjo tekmo Madžarska: Svica. Madžari so bili z njegovimi odločitvami zadovoljni, manj pa Švicarji, ki so izjavili, da je bil g. Fabris preostrog. Večina kritik poudarja, da je Fabris prepogosto odžvižgal ter s tem nekoliko raztrgal igro. V splošnem pa se more reči, da je g. Fabris častno rešil svojo nalogo ter da se je zopet izkazal kot izbrani sodnik.

Modni listi

Modni listi za pomlad in poletje, z najnovjšimi kroji, za dame in gospode, so pravkar došli.

Dobe se v knjigarni Tiskovne Zadruge v Ljubljani, Prešernova ulica številka 54 (nasproti glavne pošte).

Iz življenja in sveta

Pismo iz Pariza

Pomladni dih. Vesela Mi-carême. Pariška razveseljevanja. Monôme. Kraljica kraljice...

Pariz, 20. marca. Solnčen, sijajen dan je bil včeraj. Na nedogledno morje hiš je vsulo nebo prvo trepetanje toplih, zlatih žarkov...

Lepi, klasični luksemburški vrt je oživel v objemu obujajoče pomladne sarobe in se praznično odel v vedno moderne svetlozelene haljine...

V parku Monceau so se razgledale v blesteči dan prve ošabne mačke in sloki tulipani v vse različne barve namenjani...

Ze dolge mesece ni bil beli dom «Sacré-Coeur» nad bučnim Montmartrem tako svetel, skoro prozoren...

Mi — carême — sredpost — je tiplični francoski praznik. Pri nas doma so godovale včeraj Jožice in Jožefi...

A kljub vsem je bil včerajšnji dan sijajen, zanimiv, vesel. Opoide so zavrtili že vse trgovine, odprli vsa šolska vrata in prekinili delo na državnih uradih...

Pariška razveseljevanja so kot veletoč, valovit, buren, vse v svoje vrtočlave vrtnice zalemaoč veletoč. Že Charles Baudelaire pravi nekje...

Od vseh strani so se zgrinjale maske. Tu kričeče, navadne, včasih celo nezanimive — iz predmestij — kovožij, Indijanci, Kitajci, ponošeni harlekinji...

Med številnimi častilci in oboževalci gos. Rudolfove je bil tudi mlad častnik švicarske armade. Bil je zelo sramež-

se je zopet okrenil: — Na katero številko naj stavim? — Ne delaj komedij, glej, da kmalu končaš! — Ne, ne, — je svojeglavo ponavljal...

Rekel sem: — Na 45. — Saj te sploh ni — je kričal z obupanostjo glasom — vsega je 36 številčk. — Tak stavi na 36.

Stroj je tekel počasneje, se ustavil, prejšnji glas je oznanil: — Trentesix rouge pair et passe. Nekateri so začudeno vzkliznili...

— In sedaj? — je vprašal Hamilkar z mrtvaškim glasom. — Sedaj — sem ukazal z gospodovnim glasom — domov! — V svojem neizmernem občudovanju...

— Greva v «Flamboyant»? (Tako se je imenovalo o airkansko zabavišče.) Ko sva dospela tja in sem se baš hotel pogrezniti v naslanjač, je menil mirno: — Pojdi vendar za par minut z mano in reci mi številko.

— Stavi na 5. Resnično je petica zadela. — In sedaj? — Na 18. Zadel je. — In sedaj? Prav nič se ni čudil. Tembolj pa ostali igralci, ki so že postrani gledali...

Hamilkar je tekel, kar je mogel. Mas...

lični... Dijaki se drže za roke in plešejo med trumami, pa vpijejo in kriče, da zbude hipoma povsod pozornost...

V stranski ulici kraj velikih bulvarjev stoji stotina avtotaksov, ki so se zagozdili v vaseko in ne morejo nikamor dalje. Pa nič zato. Zasluzka sicer ne bo zanje te ure, židane volje pa šoferji...

Ob 4. uri se je pomikal mimo Velike opere snrevod kraljice-lepotic iz vseh 21 pariških okrajev, ki so se v okrašenih avtomobilih in na vse strani v množico poljubke pošiljaloc vozile v palačo Gaumont k slavnosti volitvi pariške kraljice kraljice. Procesijo so otvarjali v toge gala-uniforme stisnjeni konjeniki Republikanske garde z blazodonečo fantaro...

Nad vsemi je plavala omamna dobra volja, ki si je pod večer znala poiskati zatočišče v okrašenih dvorane, k plesom, jazzbandu, staremu mēdocus in dovtipnemu kramljanju...

Rusko-nemška trgovinska pogajanja

Vlečejo se brezkončno kakor naša pogajanja z Italijo. Vsak hip jih prekinjajo, vsek hip rabita delegaciji novih navodil svojih vlad. Kljub temu na

spremljata i francoska i nemška javnost potek pogajanj z neovzno napetostjo, saj gre za bitne interese obojestranskega gospodarstva. Listi zato vestno beležijo vsak dogodek, vsak pojav. Vodja nemške delegacije je dr. Trendelenburg, ki pa je odšel na večtedenski dopust. Namešča ga v tem času znani nemški finančnik dr. Posse, čigar sliko prinašamo danes na pariškem «Matin».

Zaroka v zraku

Gospa Pavlina Rudolf, mlada vdova iz Berna se lahko pohvali, da je prva Švicarka, ki je napravila skušnjo za letalskega pilota v svoji domovini. Že deli časa je tudi nameravala stoniti v zakon, katerega pa ni hotela skleniti tako vsakdanje kakor je to običajno pri ljudeh, ki nimajo v zraku ničesar razen gradov brez podlage. Njena zaroka se je zato vršila pod vplivom zelo čudnih okolnosti. Švicarski listi popisujejo dogodek kakor sledi.

Med številnimi častilci in oboževalci gos. Rudolfove je bil tudi mlad častnik švicarske armade. Bil je zelo sramež-

se je zopet okrenil: — Na katero številko naj stavim? — Ne delaj komedij, glej, da kmalu končaš! — Ne, ne, — je svojeglavo ponavljal...

Rekel sem: — Na 45. — Saj te sploh ni — je kričal z obupanostjo glasom — vsega je 36 številčk. — Tak stavi na 36.

Stroj je tekel počasneje, se ustavil, prejšnji glas je oznanil: — Trentesix rouge pair et passe. Nekateri so začudeno vzkliznili...

— In sedaj? — je vprašal Hamilkar z mrtvaškim glasom. — Sedaj — sem ukazal z gospodovnim glasom — domov! — V svojem neizmernem občudovanju...

Hamilkar je tekel, kar je mogel. Mas...

lični... Dijaki se drže za roke in plešejo med trumami, pa vpijejo in kriče, da zbude hipoma povsod pozornost...

Vera Wratislava

je odlična špansko-slovenska plesalska zvezda. Njena posebna umetnost so tiplični španski plesi, s katerimi je na svoji

turneji po Franciji, Španiji in Afriki žela hrabratne uspehe. Zdal se s turneje vrača na Češkoslovaško, ki je niena prava domovina, da tudi svojim rojakom predloči svoje španske plesalske specialitete.

Ljudska statistika v Franciji l. 1924.

Znano je, s kako veliko pozornostjo motrijo v Franciji vsakoletne rezultate ljudskega gibanja v svoji državi, razmerje med številom novorojencev in številom smrtnih slučajev, ki da sliko naravnega prirastka prebivalstva.

Pravkar je francoski statistični urad objavil podatke o ljudskem gibanju v l. 1924. Ti podatki odkrivajo zopet zelo neugodno sliko. Prebitek rojstev, to je številka, ki pove koliko je število rojstev večje od številke smrtnih slučajev, znaša samo 72.216, dočim je znašal leta 1923 94.871, l. 1922 70.579, l. 1921 117.023, a l. 1920 159.799; v predvojni dobi t. j. v l. 1901—1913 je znašal povprečno 58.000 za sedanj državni teritorij. Vidi se tedaj, da se je razmerje po vojni sicer nekoliko zboljšalo z ozirom na predvojna leta, a vendar se jasno vidi, da je bilo ugodnejše stanje v prvih povojnih letih reakcija na medvojne ovire, da pa se sedaj, kakor je podoba vedno bolj približuje nekdanjemu razmerju. Razen l. 1922 ni pokazalo še nobeno povolno leto tako neugodnega razmerja kot lanskega.

Zmanjšanje prebitka rojstev je deloma posledica nazadovanja rojstev (192 na 10.000 prebivalcev, l. 1923 in l. 1922 194 na 10.000 prebivalcev), deloma povečanje števila smrtnih slučajev (173 na 10.000 ljudi, 170 na 10.000 ljudi v l. 1923).

Zanimiva je dalje statistika porok, ki jih je bilo lani 355.923, l. 1923 pa 356.501, l. 1922 383.220, l. 1921 455.221, l. 1920 623.869; l. 1913 je bilo porok le 312.036. Vidi se torej, da se število porok drži še vedno nad

Pomagajte štediti

vašim znancem in prijateljem. Svetujte jim vendar, naj se ne oblačijo tako drago in nemoerno. Povejte jim, da se ceno in najmodernele preskrbijo z oblačili pri tvrdki

Drago Schwab — Ljubljana.

se je zopet okrenil: — Na katero številko naj stavim? — Ne delaj komedij, glej, da kmalu končaš! — Ne, ne, — je svojeglavo ponavljal...

Rekel sem: — Na 45. — Saj te sploh ni — je kričal z obupanostjo glasom — vsega je 36 številčk. — Tak stavi na 36.

Stroj je tekel počasneje, se ustavil, prejšnji glas je oznanil: — Trentesix rouge pair et passe. Nekateri so začudeno vzkliznili...

— In sedaj? — je vprašal Hamilkar z mrtvaškim glasom. — Sedaj — sem ukazal z gospodovnim glasom — domov! — V svojem neizmernem občudovanju...

Hamilkar je tekel, kar je mogel. Mas...

predvojnimi stanjem, da pa se je vendarle izredno ugodno povojno stanje izravnalo. Število razporok je bilo 21.003, l. 1923 jih je bilo 23.599, dočim jih je bilo l. 1913 15.372.

Pomlajevanje pred 3500 leti

Menda goji vsakdo, ki ima že več križev na hrbtni, prikrito željo, da bi postal zopet mlad. Rad bi bil mlad moški, še rajša pa ženska, da bi imela zopet ono privlačno silo na močnejši spol, od katere se je tako težko ločila, ko so ji jela upadati lica in ko je postajala koža veta. Želja po vrnitvi izrubiene mladosti je menda tako stara kot človeštvo samo. Lahko si mislimo, da so tudi naše prababice z vso silo zadrževale mladost, da jim ne bi prehitro ušla. Da je temu res tako, dokazuje recent stareca Eziptčana, ki ga je sedaj našel egiptoloz Brestead v Londonu na zadnji strani znamenega papirusa Edwina Smitha iz leta 1600, pred Kristusom, ki se sedaj nahaja v New-York Historical Society.

Na omenjenem papirusu se nahaja namreč nekaj črtic z napisom «Kako se pretvori starček v dvajsetletnika». Prevod je zaradi strokovnih izrazov še nenopoln, vendar je jasno, da izvira del tega delca od kakega nadarja. Glavni del papirusa, ki je dolg dobrih pet metrov, je napisala druga roka in kaže presenetljivo poznavanje načel prave medicinske metode. Oni, ki je to spisal pred 3500 leti, nikakor ni bil kak šarlatan. Avtor ve na primer, da povzroči otronevanje ene strani telesa afekcija možganov na drugi strani in da se nahaja središče poedinih delov telesa v raznih delih možganov.

Avtor je poznal torej v času, ko je bila Evropa še popolnoma barbarska lokaliziranje funkcije možganov, ki nam je znana šele dobri dve generaciji. Omenjeni papirus je brez dvoma najvažnejši medicinski dokument, ki ga imamo iz Orienta.

Prof. dr. Albert Wassermann Sloviti učenjak je umrl 16. t. m. Obširno smo o njem pisali že takrat.

S čolnom v Ameriko

Eden najbolj znanih danskih sportnikov, poročnik Pless-Schmidt, je prišel na gorostasno misel, da bi sam preveslal v majhnem čolnu Atlantski ocean in prišel v Ameriko. Vso to nevarno pot hoče tvegati v plemenit namen. Sportnik se že pripravlja na vožnjo in se med drugim vadi v zavzivanju surovih rib. Ameriški listi, ki so že slišali o načrtu, mu ponujajo velikanske

se je zopet okrenil: — Na katero številko naj stavim? — Ne delaj komedij, glej, da kmalu končaš! — Ne, ne, — je svojeglavo ponavljal...

Rekel sem: — Na 45. — Saj te sploh ni — je kričal z obupanostjo glasom — vsega je 36 številčk. — Tak stavi na 36.

Stroj je tekel počasneje, se ustavil, prejšnji glas je oznanil: — Trentesix rouge pair et passe. Nekateri so začudeno vzkliznili...

— In sedaj? — je vprašal Hamilkar z mrtvaškim glasom. — Sedaj — sem ukazal z gospodovnim glasom — domov! — V svojem neizmernem občudovanju...

Hamilkar je tekel, kar je mogel. Mas...

zneske, ako pride srečen k njim. Pless je pripravil preveslati «veliko lužo preko Bergena na Norveškem, Islanda in Grönlanda in se izkrcati v Ameriki, ako mu plačajo en milijon dolarjev in da dobi njegova žena, ako bi se ponesrečil, do smrti rento.

Poročnik misli napraviti vso pot v petih do šestih mesecih. Večinoma hoče veslati ponoči, da ne bi morda zadel ob kako ladjo. Dasi mu veščaki svetujejo, naj nikar ne tvega življenja, ker je sedaj slabo vreme na Atlantiku in le tudi sicer vožnja smrtonovarna. Je Pless vendarle trdno odločen, da na vsak način izvede svoj načrt.

V danskih sportnih krogih ne velja poročnik Pless le za ekstremnega človeka, ampak tudi za izredno energičnega. Tako ni dvoma, da bo storjeni sklep tudi izvršil. Kakor smo že rekli, hoče napraviti tako nevarno pot v plemenit namen. Zneske, ki jih dobi od ameriških listov kot prispevke za svoja poročila o vratolomni vožnji, namerava vse porabiti za gradbo velikanske plavalnice na Danskem.

Svetovni zračni promet bodočnosti

Najidealnejša prometna pot je brez dvoma zrak. Že odpor tega medija, ki je 773 krat manjši nego odpor vode, nam priča, da se more doseči največja brzina na poti skozi zrak. Čeprav je tehnika zračnega prometa še prav mlada, je vendar že prekosila vsa ostala prometna sredstva in sicer tako s pomočjo letala kakor tudi s pomočjo diržabla (vodilnega zrakoplova).

Tačas imamo dva tipa zračnih prometnih sredstev: letala v obliki zrnja in vodilno ladjo. Ni pa več daleč čas, ko se pojavi sedanemu letalu nov konkurent, namreč letalo s premakljivimi krili. Oba sistema bosta potem tekmovala za prvenstvo. Naše sedanje letalo še ni doseglo svoj najvišji razvoj; niti glede ekonomije niti glede varnosti. Prav verjetno je, da bomo dosegli z letalske brzine nad 500 kilometrov v eni uri. Ne bomo pa dosegli take brzine z nadaljnjim polajevanjem motorja, marveč z «visokim poletom». Veliko hitrost poleta bi ne imela smisla, ako bi je ne mogli doseči z malimi sredstvi. Brzina po 500 do 600 ali celo 1000 kilometrov v eni uri se da kot perspektiva bodočnosti realizirati in nikakor ne spada v kraljestvo domišljije. Razvoj današnje tehnike nam omogoča, da poletimo v višino 15.000 metrov in možno je, da se bodo v bodočnosti vršila potovanja po zraku še v večjih višinah. Tudi Jalekotrelni top, ki je streljal na daljave nad 100 kilometrov, je dosegel take rezultate po istem načelu: metal je namreč projektile v ometično višavo približno 30.000 metrov in s tem izkoristil mali odpor redkega zraka v velikih višavah.

Ako se posreči konstrukcija krilatega letala — problem, ki so se ga že lotili v nekaterih evropskih državah — dobi človeštvo v pravem pomenu besede «zračno kočijo», ker bo tako letalo popolnoma neodvisno od vodoravnega premikanja, ki je danes predpogoj za plovno zmožnost aeroplana. Krjato letalo bo lahko poletelo navpič v zrak ter bo potrebovalo za vzlet in pristajanje prav malo prostora. Na ta način se bo moglo tako letalo — kar se tiče komodnosti in priročnosti — primerjati z avtomobilom, kar pri drugih letalih vendar-le ni mogoče. Predaleč bi nas vodilo, ako bi hoteli te perspektive še natančneje razviti. Tudi se mora popreje rešiti še marsikatera težka naloga tehnike. Rešila pa se bo. O tem si omo biti prepričani.

Cisto drugače pa je treba presojati zračni promet z diržabli, to je z vodilnimi ladjami. Četudi je sedanja hitrost diržabla dosegla 120 do 140 kilometrov v eni uri, se bo vendar ob smotrenem izopolnjenianju v nekaj letih mogla zvišati na 200 kilometrov. Težišče zračnega prometa po principu «lažji nego zrak» pa ne leži toliko v velikih hitrostih, kolikor v možnosti prenašanja velikih tovorov na velike daljave. V to svrhu je vodilna ladja mnogo sposobnejša nego letalo in sicer že zaradi tega, ker se plovna zmožnost vodilne ladje ne dosega z delom motorja, temveč na podlagi specifične teže plinov. Kakor znano, hazardira plovba z vodilno ladjo na principu razlike v teži zraka, ki ga odrivalo na-

se je zopet okrenil: — Na katero številko naj stavim? — Ne delaj komedij, glej, da kmalu končaš! — Ne, ne, — je svojeglavo ponavljal...

Rekel sem: — Na 45. — Saj te sploh ni — je kričal z obupanostjo glasom — vsega je 36 številčk. — Tak stavi na 36.

Stroj je tekel počasneje, se ustavil, prejšnji glas je oznanil: — Trentesix rouge pair et passe. Nekateri so začudeno vzkliznili...

— In sedaj? — je vprašal Hamilkar z mrtvaškim glasom. — Sedaj — sem ukazal z gospodovnim glasom — domov! — V svojem neizmernem občudovanju...

Hamilkar je tekel, kar je mogel. Mas...

Massimo Bontempelli: V Afriki

Massimo Bontempelli je odlični literat današnje Italije, ki je poleg dramatika Pirandella dosegel svetovni pomen kot romancier in novelist.

Nikdar nisem čutil najmanjše sposobnosti za morilca. Do danes nisem umoril nikogar, razen prijatelja Hamilkaria; to se je zgodilo v Casablanci, pred mnogimi leti, in če se spominam na ta dogodek, se mi zdi, da ideja ni bila slaba.

V Afriko sem prišel po veliki ljubzenski boli, ki mi jo je prizadela neka Američanka, katero sem spremljal iz Evrope v Azijo, kjer me je zapustila. Tako sem sovražil Evropo, Azijo in Ameriko in sklenil sem — Avstralija zaradi oddaljenosti ni prišla v poštev — živeti nekaj časa v Afriki. Prišel sem v Casablanko, ki leži v Afriki, ob Atlantskem oceanu. V Casablanci je bilo mnogo italijanskih delavcev, ki so po dnevu delali mnogo provansalskih kokot, ki so delale po noči, in mnogo francoskih frankov.

Da si olajšam bolečine, sem cele dni predsedel v sobi in pisal življenjepis Ruggera Bonghija, opirajoč se na listine, ki sem jih nabral na svojih potovanjih.

Zvečer sem popil svoj pošteni maza-gran v enem onih dvesto tabarnov, ki so bili čast kolonije. V enem teh lokalov sem se seznanil, bolje spriznajzil z modrim, strastnim človekom z imenom Hamilkar. Bil je Portugalec iz Braziliije; dan za dnevom je prodajal veliko partijo preprog neznanega izvora.

Zvečer je hodil v tabarin in zaigral vse do vinaria, kar je čez dan iztržil. Jaz nisem nikoli igral, ker sem imel večkrat priliko spoznati svojo brezprimer-no smolo. Zleknel v naslanjač sem čakal, da je končal igro.

K sreči je vedno zadostovala ena ura. O polnoči je prišel nome k naslanjaču, vedno z istimi besedami. — danes sem imel smolo — nakar sva se podala na pot, pod visečimi zvezdami povratnika.

In zopet je bil rekel: — Danes sem imel smolo, — in podala sva se na pot. Po par korakih, še pred vhomom v dvorano, je segel Hamilkar z roko v žep do cigarete: — O — se je začudil. — Odkril je bil še en frank. — Pri bogu, torej nisem vsega izgubil. Ta naj gre še v nič. Takoj se vrnem.

Napravil je tri korake proti mizi, pa

se je zopet okrenil: — Na katero številko naj stavim? — Ne delaj komedij, glej, da kmalu končaš! — Ne, ne, — je svojeglavo ponavljal...

Rekel sem: — Na 45. — Saj te sploh ni — je kričal z obupanostjo glasom — vsega je 36 številčk. — Tak stavi na 36.

Stroj je tekel počasneje, se ustavil, prejšnji glas je oznanil: — Trentesix rouge pair et passe. Nekateri so začudeno vzkliznili...

— In sedaj? — je vprašal Hamilkar z mrtvaškim glasom. — Sedaj — sem ukazal z gospodovnim glasom — domov! — V svojem neizmernem občudovanju...

Hamilkar je tekel, kar je mogel. Mas...

se je zopet okrenil: — Na katero številko naj stavim? — Ne delaj komedij, glej, da kmalu končaš! — Ne, ne, — je svojeglavo ponavljal...

Rekel sem: — Na 45. — Saj te sploh ni — je kričal z obupanostjo glasom — vsega je 36 številčk. — Tak stavi na 36.

Stroj je tekel počasneje, se ustavil, prejšnji glas je oznanil: — Trentesix rouge pair et passe. Nekateri so začudeno vzkliznili...

— In sedaj? — je vprašal Hamilkar z mrtvaškim glasom. — Sedaj — sem ukazal z gospodovnim glasom — domov! — V svojem neizmernem občudovanju...

Hamilkar je tekel, kar je mogel. Mas...

se je zopet okrenil: — Na katero številko naj stavim? — Ne delaj komedij, glej, da kmalu končaš! — Ne, ne, — je svojeglavo ponavljal...

Rekel sem: — Na 45. — Saj te sploh ni — je kričal z obupanostjo glasom — vsega je 36 številčk. — Tak stavi na 36.

Stroj je tekel počasneje, se ustavil, prejšnji glas je oznanil: — Trentesix rouge pair et passe. Nekateri so začudeno vzkliznili...

— In sedaj? — je vprašal Hamilkar z mrtvaškim glasom. — Sedaj — sem ukazal z gospodovnim glasom — domov! — V svojem neizmernem občudovanju...

Hamilkar je tekel, kar je mogel. Mas...

se plina. Četudi pridobimo v normalni plojni višini 1000 metrov z odrajanjem na kubični meter zraka samo 1 kilogram vspona, vendar ni dvoma, da bodo vodilne ladje mogle prenašati več sto ton tovara.

Odpor vodilne ladje proti vodoravnemu premikanju s povečanjem prostornine ne bo postal nepremagljiv. Nasprotno: ta odpor se bo dal sorazmerno celo lažje premagati, ker odpor plinovitih mas, ki so zaprte v zrakovolnu, ne razrašča sorazmerno s prostornino, sicer se pa zračni odpor lahko še bolj reducira na ta način, da damo zračni ladji primerno obliko. Jasno je torej, da bo prostornina vodilne ladje v bodočnosti še bolj naraščala. Pred kratkimi leti smo se še čudili zrakovolnom z vsebino 3000 kubičnih metrov, danes pa že pričevamo zrakovolne z 20.000 kubičnimi metri k manjšim in celo najnovejši Zepelin, ki je bil nedavno dograjen v Friedrichshafenu in potem srečno prispel v Ameriko, označuje tehnično vodstvo podjetja za premahnega. Iz Anglije pa se je poročalo, da nameravajo tamkaj zgraditi ogromen zrakovol, ki bo imel 5.000.000 kubičnih čevljev prostornine in bo torej več kot dvakrat večji kakor je najnovejši Zepelin.

Res je sicer, da principielno ni ugovarjati gradnji čim večjih zrakovolov. Znatna ovira pri tem pa je konstrukcija zrakovolov in zlasti trdnost njihovih ogrodij. Premagati je treba tudi še marsikateri načelni nedostatek. Nevarnost eksplozije, ki je ena glavnih zaprek, se bo dala odpraviti na ta način, da se za polnjenje zrakovolov porabi plin helij. Tudi glede vertikalnega krmarenja obstoje še težkoče. Upati pa je, da bo moderna tehnika tudi te nedostatke zračne plovbe odstranila in našla tudi zaščito proti strelji. Potem napoči tudi za zračni transport nova doba razvoja, doba blagovnega prevoza po zraku v velikem stilu.

V desetih letih se bomo vozili z zrakovolom ravno tako udobno, kakor z avtomobilom, železnico ali s prebrodom — morebiti še udobnejše, predvsem pa mnogo hitreje in mnogo varneje. In kar nas bo najbolj presenetilo, ker se tiče to naše denarnice, to je: potovali bomo ekonomično glede porabe časa in denarja.

Koliko stane pravica na Angleškem

Kdor si hoče na Angleškem poiskati pravico, mora biti vsaj milijonar, če ne je ne bo dobil. Vsaj tak vtis mora dobiti vsak, ako čita številke, ki so bile pred nekaj dnevi objavljene v angleških listih. Tako so na primer narasli stroški v Dennistounovi aferi, o kateri smo včeraj pisali, na okroglo višino trideset tisoč funtov šterlingov ali v našem denarju — čujte in strmite! — na 9 milijonov dinarjev!! Dve tretjini te kolosalne vsote sta morala plačati obtožena polkovnik Dennistoun in njegova druga žena, grofica Carnarvonska.

Večji del tega denarja dobe odvorniki, ki so, kakor se zdi, na Angleškem plačani kakor nikjer na svetu. Samo za eno samo zaslišanje so dobili odvorniki (tako zagovorniki obtožbe kot obrambe) 2000 liver šterlingov ali 600.000 dinarjev. Neverjetno, a resnično.

Podobne imenitne vsote kot omenjena afeta so požrle tudi druge afete, o katerih je v poslednjih časih pisalo angleško časopisje. Na primer afeta, ki se je vlekla med Robinsoni in Midlandbanko, o kateri smo v našem listu svoječasno poročali, je stala 25.000 funtov šterlingov (7 1/2 milijonov dinarjev). — Tožba za ločitev zakona med zakoncem Russell je oba ljubekna sited Russella stala prav čedno vsotico 30.000 funtov. Ločitev zakona sta Russella dosegla, ali morda sta danes že uvidela, da sta jo plačala malce predrago...

Vse te gorostasne vsote, ki so jih požrli omenjeni senzacijski procesi in ki so vzhujili po vsem svetu veliko pozornost, vse te vsote se zde majhne, če jih primerjamo s stroški civilnih procesov. Naj v ilustracijo navedemo samo tri slučaje iz poslednje dobe: proces, ki ga je začela družba «Manchesterški kanal» proti tvrdki Brunner Mond, je stal 100.000 funtov (30 milijonov dinarjev); proces med občinskim zastonom mesta Rhondra (Wales) in med nekim Coryjem je dosegel vsoto 80.000 liver šter-

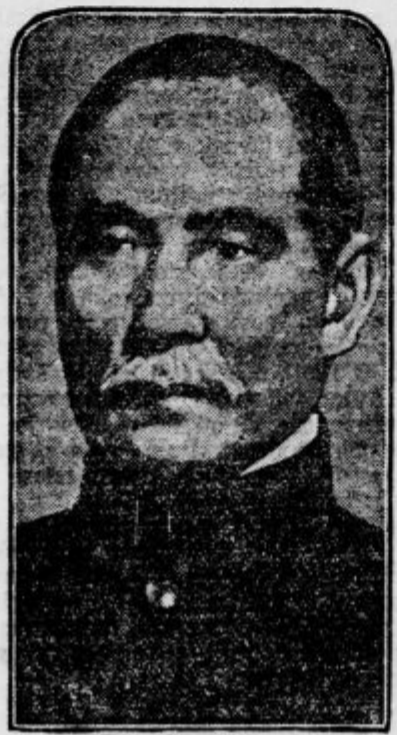
lingov, in končno proces med neko zavarovalno družbo in nekim Rhodesijsko firmo 66.000 funtov. — Vse te ogromne številke se nam zde nenormalne, Angleži pa si jih očitno lahko privoščijo, saj imajo zlato valuto in denarja v izobilju!

Narod, ki ne pozna poljuba

Cela vrsta narodov in plemen je na svetu, ki ne poznajo poljuba. Tega pač ne vé vsakdo. Kaj je poljub in kakšen je in čemu so ga uvedli naši pradedje, je nam dobro znano. Ne tako drugod po svetu.

Tako je poljubovanje popolnoma neznano v velikem delu Polinezije, na Madagaskarju in med mnogimi plemeni v Afriki, predvsem seveda med onimi, ki zaradi lepšega pokvarjajo ustnice in vtikajo skozi nje kos lesa. Mislimo, da zamorsko dekletu ne bi imelo prevelikega užitka, ako se ji približa sicer za tamnošnje pojme zal fant in jo ščegeta po obrazu z palčico, ki mu štrli par centimetrov iz ust.

Tudi med Eskimi in prebivalci Ognjene zemlje je poljub nekaj neznanega. To velja tudi za Malajce, mnogo Japoncev in gotove finske narode. Pri slednjih moramo resnici na ljubo nekaj popraviti. Poljub v pozdrav ni v navadi pri njih. Poljub iz ljubezni pa jim ni popolnoma tuj, vendar ne tako v navadi kakor pri nas, kjer se za vsako malenkost ližemo.

Dr. Sunjatsen

Znani kitajski državnik, prvi predsednik kitajske republike, je umrl sredi marca. O njegovi veliki vlogi v kitajski politiki smo v «Jutru» že ponovno razpravljali.

Štirideset milijonov glasovnic

Pred izvolitvijo nemškega državnega predsednika.

Bodoči prezident nemške republike bo prvi predsednik, katerega bo izvolilo ljudstvo neposrednim potom. Fridrik Ebert je bil v soglasju z zastopniki strank poglašen za predsednika, zato bodo predsedniške volitve v Nemčiji velik dogodek, na katerega upravičeno preži vsa domača in tuja javnost.

Za nove volitve je na delu ves agitacijski aparat od osebnih agitatorjev pa do filmskega platna. Filmske propagande se poslužujejo zlasti socialni demokrati, desničarski blok in demokratska stranka. Kandidati Braun, Jarres in Hellpach so naslikani pri vzhodu v parlament in ljudje debatirajo, kateri izmed njih bo izvoljen. Edino sredstvo, katerega se šele poslužujejo predsedniški kandidati, je radio, ki je najbrikladnejše sredstvo ob enakih prilikah v ameriškem volilnem boju.

Glede agitacije je treba reči, da gre prvenstvo desničarskemu bloku. Ta je že dosedaj izdal nad 300 vrst agitacijskih letakov z najraznovrstnejšim tekstom. Neki list pridobivne tudi statistiko stroškov, katere ima Nemčija s sedanjim predsedniškim volilnim bojem: dosedaj je bilo izdanih v agitacijske svrhe

že nad en milijon in 600.000 zlatih mark denarja. Ker ima Nemčija 39 milijonov volilcev, so morale tiskarne natisniti 40 milijonov glasovnic. Že po teh pripravah sodeč, bo nemški volilni boji v nedeljo izredno vroč in novi državni poglavar nemške države ne bo «zastonj» izvoljen.

Angleški orjaški zrakovol. Pisali smo že, da je napravil angleški inženjer Burney načrt za orjaški zrakovol, ki ga v kratkem začne graditi, čim bo podaljšal hangar v Cardingtonu na 300 metrov. Novi zrakovol bo imel 140.000 kubičnih metrov prostornine za plin («Los Angeles, bivši «Z. R. III» le 70.000). Dolg bo 240, visok 47 in največji premer bo znašal 43 metrov. Zrakovol bo narejen iz jekla. Motorji bodo imeli 3800 konjskih sil. Orjaški balon bo vozil s hitrostjo 110 kilometrov na uro. Motorje bo gnala zmes iz težkega olja in vodika. Zrakovol bo imel 155 ton nosilnosti, od teh 75 za pogonsko zmes, balast, tovor in potnike. Na zračni ladji bo lahko spalo sto potnikov v kabinah z dvema posteljama.

Boj proti volkovom. Kakor poročajo iz Rige, so se napadi volkov na konje in govedo v Rusiji tako pomnožili, da je sedaj organiziral ruski komisarjat za poljedelstvo pravico vojno zoper to zverjad. Po uradnih statistikah so volkovi zadnje tedne raztrgali 52.684 konj, 50.253 krav in 25.070 glav druge živine. Pri tem je treba poudariti, da gre tu le za uradne številke in da je prava izguba na konjih in govedih najbrže veliko večja. Sovjeti nameravajo pritegniti k lovu na volkove vojaštvo, ki naj se jih loti v prvi vrsti s strihinom. Razen tega so sovjetska oblastva razpisala nagrado za vsakega volka, ki ga ubijejo civilisti.

Zenski dan v japonskem parlamentu. Pestro sliko je nudila pred kratkim japonska poslanska zbornica v Tokiu. Mnogo žen in deklet je prišlo v zbornico v svoji pestri narodni noši. Deklice so delile med poslance listke in majhne zastavice in jih prosile, naj se zavzamejo za njihove pravice. Na dnevnem redu so bili namreč trije zakoni, ki se bavijo s pravicami žensk na Japonskem. En predlog zahteva volilno pravico za ženske, drugi, naj se razveljavi določba, ki prepoveduje ženskemu spolu udeležbo na političnih shodih, tretji zakonski načrt pa predlaga za žensko isto višjo šolsko naobrazbo kakor za moške. Ker je vse te predloge stavila le manjšina, je takojšnji sprejem zakonov izključen, vendar so ženske demonstrirale na tako originalen način za svoje pravice.

Možnost kolonizacije Novjave zemlje. Sovjeti so poslali v severne pokrajine Rusije znanstveno ekspedicijo, ki naj preišče tamošnje razmere. Ekspedicijska se je te dni povrnila v Petrograd in podala sovjetom izčrpano poročilo. Preiskala je tudi nekaj doslej neznanih krajev na otoku Novjaj zemlji v Lednem morju. Ekspedicijska naglašuje v svojem poročilu možnost koloniziranja tega otoka. Novaja zemlja je bogata na razni divjačini z izvrstnim krznom. V ustju Pečore je odkrila štiri velika ležišča premoga, na polotoku Koli ob reki Popaji pa železne in bakrene rude.

Narod, ki izumira. Prebivalcev Ognjene zemlje v južni Ameriki je bilo pred 40 leti še okoli 10.000, leta 1900. jih je bilo le še tretjina in sedaj jih je še nekoliko sto. Vzrok izumiranja tega naroda so epidemije, ki so v poslednji dobi tam divjale, in kulturni vplivi, ki so povzročili nov način življenja, ki ondotnim ljudem ne prija.

Iz samostana hotel. Turiste bo zanimalo, da bo del samostana na sv. Bernardu izpremenjen v hotel. Samostan je brkone iz leta 925. In ga je ustanovil Bernard iz Methons. Stoji 2472 metrov nad vodo ter je najvišje alpsko poslopje sploh. Leta 1680. je dobil svojo današnjo podobo. Ima lepo knjižnico in kabinet s prirodinami in kovanimi denarji. Naloga teh menihov je, da nudijo vsem turistom brez razlike njihove narodnosti ali veroizpovedanja pribežališče. Često iščejo s svojimi psi izgubljene turiste. Ime sv. Bernarda je znano vsem alpskim turistom.

Razmere v Mezopotamiji. Francoski konzul v Bagdadu, Maillard, je prišel te dni s parnišom «Sphinx» v Marseille in poročal o napadu, ki je zahteval žrtev v osebi njegove žene. Dne 9. marca se je odpeljal konzul z ženo in dvema gospodoma v dveh avtomobilih iz Bagdada v Damask. V prvem vozu je bila priljaga. Okrog 9. zvečer je napadla kakih 80 kra od lbita potnike topla arabskih Beduinov. Avto se je moral ustaviti in roparji so zahtevali ves denar. Ker so se potniki upirali, je prišlo do hudega boja. Oba spremljevalca Maillardova sta dobila lažje rane, konzulova žena pa je do-

bila strel v nogo in enega v trebuh, tako da je tekem ene ure umrla v strašnih bolečinah. Ko so Beduini popolnoma izropali potnike, so pobegnili.

Nemško časopisje. V Nemčiji izhaja danes 3152 listov, od teh na Pruskem 1772, Bavarskem 413, Württemberskem 176, Saksoskem 232, Badenskem 141, Hessenskem 77, v Meklenburgu 31, Turingiji 123, Braunschweigu 27, Anhaltu 21 in Hamburgu 22. Po šestkrat na teden jih izhaja 1834, 11 sedemkrat, 58 več kot sedemkrat, 177 enkrat na teden, 275 dvakrat, 606 trikrat, 80 štirikrat in 7 petkrat. «Frankfurter Zeitung» in «Kölnische Zeitung» izhaja po 19 krat na teden.

5000 let star vol. Odkritje groba v Gizeh, ki je v njem mumija faraona Snofru, vzbuja v Egiptu veliko napetost. Poroča se, da so odkrili še več drugih znamenitosti. Lord Allenby, ki je bil med prvimi, ki so stopili v globlino, javlja, da so našli več kot 8 metrov globoko neko dvorano, v kateri je bila lobanja in parjaki vola. Grob sam se nahaja v globlini 28 m. Vol, katerega ostanke so našli, je živel pred 5000 leti.

Svetlo-ilkanje ovratnikov ter ilkanje perila se najlepše izvršuje je v higijenični pralnici F. SIMENCA, Kolodvorska cesta 8. Izvršuje tudi popravila perila. 1484a

Križanka

Iz Amerike se je raširila po vsem svetu nova vrsta ugank, ki je povzročila zlasti po zapadni in severni Evropi že celo manijo. Ni ga večje lista, ki ne bi priobčeval teh ugank, katerih rešitev je ponavadi združena z različnimi ali manjšimi nagradami. Uganke krožijo po listih pod najrazličnejšimi imeni. Američani jim pravijo «puzzle», Nemci «Kreuzwortsels». Točnega slovenskega izraza nimamo. Dokler nas kdo ne opozori na boljše, bomo ostali pri «križanki». Na ponovne želje čitateljev in naročnikov bomo priobčevali od časa do časa te vrste ugank tudi v «Jutru». Kasneje jih bomo združili z nagradami, danes priobčujemo prvo samo za vzgled. Objavili pa bomo v prihodnji nedeljski številki imena onih, ki nam

do časa pošljejo pravilno rešitev. Bogve kakega pojasnila k uganki pač ne bo treba. Za vsako številko je treba najti pravo besedo, ki se vpiše črka za črko v posamezne četverkotnike ali vodoravno ali navpično od zgoraj navzdol, kakor je pač odrejeno. Črni četverkotnik pomenja konec besede, tako, da ima n. pr. beseda pod 1. v vodoravni legi pet črk, beseda pod 1. v navpični smeri pa šest črk, beseda pod 40. samo v vodoravni legi štiri črke itd. Kakor se vidi, se torej razne črke porabijo po dvakrat ali celo večkrat, ker se besede križajo. Odtod tudi ime ugank. Na ta način je olajšano tudi reševanje, ker kdor ugane eno besedo, ima s tem tudi par črk za druge besede.

1	6	9	12	17	21	25	27	30	35
		38		14		39	23		
40	4			41					33
				42					31
43			10	44				28	
45			46	13		47	26		
48						49			
2			50						34
51	5	7		15	18	22	24	29	52
53								54	55
56								58	32
59	8					60			
61		11		16	19				62
3									63
64				65					

Besede pomenilo:

- a) navpično: 1 morje v Evropi, 2 pisec knjige ali članka, 3 osebni zaimek, 4 boljševiški politik, 5 vojaški sodnik, 6 vprašalni zaimek (v srbovslovenski), 7 predlog, 8 žensko krstno ime, 9 rob, 10 pokrajina na Irskem, 11 izraz iz glasbene terminologije, 12 predlog, 13 evropska država, 14 del sveta, 15 veznik (stara oblika), 16 okras živalske glave, 17 gora v Sloveniji, 18 nenormalen človek, 19 medmet, 20 časovna doba, 21 nepošteno dejanje, 22 del obraza, 23 možno krstno ime, 24 francoski filozof in zgodovinar, 25 vzklík, 26 dragocena rastlina, 27 ponos gospodinja, 28 gozdno drevo, 29 grško ime črke, 30 veznik, 31 stara denarna enota, 32 efekt sprožene puške, 33 ognjenik v Italiji, 34 gora v Sloveniji, 35 rimski cesar, 36 prva žena, 37 človek brez družbe.
- b) vodoravno: 1 velik slovenski list, 3 sloviti pomlajevalec ljudi, 16 francoski filozof in zgodovinar, 17 strelno orožje, 22 najbržji sorodnik, 25 ozvezdje, 28 mesto v Nemčiji, 31 številko, 38 skupina lasov, 39 kakšen je človek z dobrim apetitom, 40 del živalskega telesa, 41 osebni zaimek, 42 pridobitni stan, 43 okrajšava za «anno domini», 44 del cerkve, 45 nikaonica, 46 drevo, 47 slavni finski športnik, 48 mesto v Istri, 49 muzikalna blaglasnost, 50 kazalni zaimek, 51 znano mazilo, 52 pomožni glagol, 53 ime snovi (4 sklon), 54 mesto ob Jadranu, 55 znana okrajšava, 56 predlog, 57 reka v Palestini, 58 del obraza, 59 veliko mesto v Italiji, 60 prvi človek, 61 zločinec, 62 divja zver, 63 prostor v cerkvi, 64 pokrajina v Aziji, 65 vesel dan, 66 razširjena vera.

ne je pekla vest. Vseeno se nisem mogel zdržati, da ne bi poslušal. Slišal sem tišino, hrušanje in glasnika:

— Dixent, noir, impair et mangue
Naslednji dan sva oba igrala in izgubila. Poskusil sem sam in izgubil. (Ostali igralci so se oddahnil.) Potem je igral on sam, jaz sem mu na pripovedoval številke: tako je zadel, kmalu sem se utrdil in ukazal sem: — domov!
Odpravila sva se.

Vem, da bi bilo bralcem prav, če bi povzeli par slučajev je okoliščin iz našnjega igranja, ker jim nekaj take usrametnosti. Jaz pa ne pišem za zabavo, ampak za pouk.

Ko sva oni večer zapustila lokal, mi je Hamilkar kot pošteni predlagal slednje:

— Skleniva dogovor: vsak večer poideva v tabarini. Jaz bom igral za svoj denar. Ti ne igraš. Ti mi boš pravil številke. Potem si deliva dobiček. In tako sva delala dva meseca. Neki denon mi je vsak večer razdelil številke, vedno prave. Malo sem zamijal, kot bi poslušal; notranji glas mi je razločno povedal številke, glas mi namadema brizgnil curek vode iz zemlje. Po sedmih ali osmih številkah sem bil navadno truden, glas je utihnil. Odpravila sva se.

Tako sva vsak večer pridobila povprečno 15.000 lir.

Toda denar povzroča nemir. Po noči na magičen način pridobitni denar se je v omarah kupičil, moji dnevi pa so postajali vedno brezbarvnejši in skrbni polni.

Ziviljenjepis Ruggera Bonghia je le počasi napredoval, in vendar sem si bil od te knjige toliko obetal. Sedaj je bila tvegana knjiga in moja slava, delo ni hotelo uspevati, na vsaki strani se mi je zataknilo; tega je bilo krivo nočno razburjanje, brez truda pridobljeno bogastvo je rodilo svoje žalostne sadove.

Med Rugerom Bonghijem in «Flamboyant» sef izgubil tudi ljubezensko bol, podoba nezveste se je razblinila. Nisem imel več vzroka, da bi se še naprej izogibal Evropi.

Pač, bil je vzrok: Hamilkar. Ali ga morem kar tako zapustiti? Nisem imel dovolj poguma. S preprogami je bilo v kraju. Sedaj je živl in bogatel od mojih magičnih razodetij. In njemu bogastvo ni bilo v nadlego, bil je prirnost človek, ki bi se nikoli ne bil lotil Ruggero Bonghijevega življenjepisa.

Morda bi mi kdo odvrnil: Če bi dar prerokovanja usahnili? Potem bi se le moral zopet sam preživljati.

A kako naj mu to dopovem? Končno mi je postal zelo drag.

Tako so pretekli dnevi in tedni, vedno nestraneje sem si želel odhoda. A demon, ki ni nikoli v zadregi za prevaro, mi je dal misel, kako naj se rešim Hamilkarja, ne da bi zbudil njegovo jezo.

Moja načrt je zorel. Z izvañanjem sem okleval. Ko nekega dne nisem mogel več zapisati niti besedo, in je Ruggero Bonghi bledel, kot lepa nezvesta, sem se hladnokrvno odločil za dejanje.

Pri igralni mizi sva: Hamilkar sedi, jaz stojim za njim, kot navadno. On čaka, kot vedno, da so vsi stavili, da mu nihče ne more slediti, potem me s pogledom vpraša.

Zamizim, prisluhnem, v meni pa skali čudežno bitje: 24.

Brez obotavljanja rečem: 34.

Onih malo sekund, dokler se kroglica ni ustavila, so bile zame stoletja. Tudi vest mi je očitala, da sem ga prestopil. Kesal sem se in si obliubil, da bom odslej zopet pošten. Mrzel pot mi je obli čelo. Kroglica se je ustavila:

Na 34!

Takoj je vest utihnila. Mislim, da sem ga premeril s strašnim pogledom. Prisluhnil sem demonu, ki je rekel: Pot.

Rekel sem Hamilkarju: Osem — Osmica je zadela. Slišal sem šepet notranjega glasu: enaindvajset. Rekel sem Hamilkarju: Trideset. — Trideset je zadela. Rekel sem, ne da bi čutil na demona, kar mi je prišlo na misel: vse moje številke so klicale. Ni mi uspelo, da bi ga prevaral. Izrazil se se razburjal. Banko so zaprli, črni palčoni so pregzrnili preko zelene mize. Hamilkar je bil srečen. Besneči valovi črnega žolča so mi zalivali možgane. Nikoli se mi ne prevara ne bo posrečila. Nikoli se mi ne bo posrečilo osvobodjenje.

Nikdar ne bom mogel dokončati življenjepisa Ruggera Bonghia! Nikoli se ne vrnem v Evropo. — Izrazil se delj svoje opazke. — Pojdiva! — sem kričal, in ga suval, gnal sem ga pred seboj, kot tele. Stopal je pred mejo: ko sva hodila po temnem hodniku, sem ga zagrabil za vrat in ga treščil skozi okno. Slišal sem, kako se je njegovo telo razdrobilo na tlaku. Ušel sem skozi stranska vrata in nemudoma sem odnotal, ne da bi šel domov, da bi se preoblekel: šele na ledni se je mola duša pomirila: šele v Napolju sem se spomnil, da sem pozabil na moj življenjepisa Ruggera Bonghia in na dotične dokumente. Nekega dne se bom pač moral vrniti in jih vzeti seboj.

Še nekaj o modernih plesih

Če so strogi sodniki in zagovorniki morale že doslej deliti ples na pobozne, gledališke, družabne itd., je to samo nov dokaz konservativnosti naše dobe. Plesov danes ni mogoče strogo deliti na stare in moderne. Stari plesi, ki katerim spada valčki, polke, mazurke, «besede» in kadrlje, nalgarna izumirajo in dele usodo indijanskih plemen. Njihovi pristaši so večinoma sodni konservativni meščani, nedostopni za vse novo, ki trdovratno ponavljajo svojo staro nesem, češ, ko smo bili mi mladi, se nismo ukvarjali s takimi novotarijami in prismodarijami. Plešejo samo na družabnih večerih in soarehah, kamor jih sili reprezentančna dolžnost. Med plesom so od dame vedno v dostojni razdalji, plešejo počasi, da jim ne poride sava, nogosto obtepane, da si obrišejo potno čelo. Doma, predno grejo spat, se na tlažijo, da je bilo na plesu sicer zelo lepo, vendar pa so za nekaj mesecev siti takih večerov. So pa tudi mladi ljudje, ki se krčevito drže plesov, katerih so se naučili že davno in se z vsemi štirimi branilo modernih plesov, češ, saj bo vseh teh prismodarij itak kmalu konec. Pristaši te sorte se rekrutirajo večinoma iz krogov takozvanih

Kraljestvo mode

Od narodne noše k mednarodni modi

Ni še preteklo ravno dosti časa od one dobe, v kateri je imel vsak narod svojo lastno nošo, tako da se je po obleki lahko spoznala narodnost vsakega posameznika. Vsaka teh noš je bila povsem značilna in samolastna. Tekom časa pa so se te različne zmanjševale bolj in bolj, dokler niso popolnoma izginile.

Raznovrstni izumi moderne tehnike, kakor železnica, telefon, telegraf in v najnovejšem času tudi naglo napredovanje zračnega prometa so olajšali in zboljšali medsebojno občevarje. S tem pa so pokopali domače običaje in noše, ki so bile dotlej strogo ločene med posameznimi plemeni. Čim bolj so se ponesostavljale občevarne razmere, tem bolj je ginila narodna noša, tako da se je do danes ohranila le v osamljenih vaseh, kjer prebivalci niso prišli v dotiko z ostalim svetom. Namesto narodne noše se je pojavila mednarodna moda.

Naravno je, da stoji obrti in industrija v zapadnih deželah na prvem mestu, kjer je diktator ženske mode Pariz, a moške London. Akoravno sta zlasti tudi Berlin in Dunaj že dostikrat poskušala ustvariti svojo modo, se je to vedno izkazalo kot nemogoče. Imata sicer izredno dobre in mnogostevilne modne liste, ki pa vsi temelje na pariških direktivah. Kljub temu poznavalec mode vedno lahko ugotovi, da ima moda kljub svoji enotnosti v posam. mestih vendarle svojo individualno noto, ki se lahko izraža v izbiri barv, njih sestavi, kvaliteti blaga, tu in tam celo v kroju. Čeprav sprejema vsa Evropa pariško in londonsko modo in jo, kakor omenjeno, upodablja po svoje, moda vendarle vzdržuje svojo izvorno enotnost in to v prvi vrsti s pomočjo neštevilnih modnih listov.

Razvoj krojaške obrti je najboljše merilo kulturne stopnje, na katero se je povzpela kaka dežela. Tudi naša domača krojaška podjetja se ravna strogo po zahtevi časa ter skušajo o vsakem modnem vprašanju dobiti čim hitrejša in točnejša poročila.

Na letošnji umetnostno - obrtni mednarodni razstavi v Parizu, ki jo otvoril koncem aprila, pa pač na ogled nedvomno sijajna izbira izrednih kostumov in zanimivosti. Razstavljene bodo narodne noše vseh susedstvenih narodov, kar bo po vseh zadržkih in Pariza v marsičem vplivalo na celotni razvoj bodoče mode. Tu se bo nudila že leta in leta zaželjena in pripravljena prilika, da bodo pariški modni činitelji sredi svoje modne metropole črpali originalnosti vseh narodov ter po vzorcih narodnih noš ustvarjali izpremembe na bodoči mednarodni modi. Tako torej se pričnemo vračati od mednarodne mode nazaj k narodni noši, a da obenem zopet od nje pridobimo izpremembe in obogatitve mednarodne mode v bodočih dneh.

M. Šarc-ova.

Nova moda damskih plaščev

Pariz, koncem maja.

Ženska moda se skuša vedno bolj približevati moški obleki, kar se tiče praktičnosti in enostavnosti. To je znak sedanega časa, ko je toliko žensk prisiljenih, da si iščejo zaslužka izven doma.

Ženska, ki gre na delo ali po opravkih, nima časa in smisla, nališpati se s celo vrsto malenkosti, ki jih je še pred leti smatrala za neobhodno potrebne. Danes ženska mnogo bolj kot prej išče udobnost in fletkanost, a zaradi teh nikakor noče opustiti elegancje. Razvoji, ki ga opazujemo pri modi, je naravno v skladu z vsem tem.

Modni plašč, ki ga opažamo povsod in ki postaja vedno bolj priljubljen, je dolgi, raven površnik, prekrižan, s štirimi velikimi gumbi spredaj, prepogojnim ovratnikom in srednje širokimi rokavi, urezan iz šareno-barvastega blaga.

Vsaka stvar pa ima svojo dobro in slabo stran: čeprav se veliko število žensk prisrčno veseli, da so oblečene po zadnji modi, je gotovo, da se tudi naj-

lepši model, če je iz slabega blaga in je nošen dan na dan brez prestanka, razvleče, izgubi svojo linijo in tako postane žalostna karikatúra.

Predvsem se je treba varovati pred nakupom šareno-barvastih tkanin angleške vrste in pa one, koje volna je kratka in debela, kajti te vsebujejo precejšnje primesi bombaža. Plašč iz takega blaga izgubi oblike, predno kaže znake obrabe.

Seveda se vidijo tudi plašči, ki sicer odgovarjajo glavnim obrisom, ktere zahteva moda, vendar pa vsebujejo spremembe, ki jih je dodal okus dame, katera hoče tako pokazati svojo subjektivnost in iznajdljivost.

Blago, iz katerega se predvsem izdelujejo »chic« plašči, je: »rutilavelline«, blago baržunaste vrste, potem »kasha«, ki se zelo rabi za vse vrste pomladnih plaščev in kostumov, in pa »burafyl«, ki je bolj močan in izgleda kot homespun. Vse te tri tkanine so francosko blago, tkano z roko, zelo mehko in prožno, tako da se prav prijetno nosi in lahko obdela. Imajo samo eno napako: precej visoko ceno.

Iz odprtine prepogojnega ovratnika gleda bel telovnik, ki se večkrat končuje v visok ovratnik. Nosijo se pa tudi šerpe in crêpe de Chine s tiskanimi ali batikiranimi vzorci. Z odprtimi ovratniki pa je prišel zopet v modo kožuhašt obrobek, predvsem iz lisičevine.

Nekatere krojaške firme izdelujejo plašče z malim, pokonci stoječim, zelo elegantnim ovratnikom, ki je včasih narejen iz kožuhovine, podložene s svilo. Krajci te podloge se dajo spredaj zavetati, ali pa prosto visijo.

Vkljub okusu za plašče moške vrste pa ženske ne pozabijo vtakniti v gumbnico svoje plašča ali pa v kožuho vino ovratnika umetne cvetke, vrtnice, klinčka ali kamelije, kakor pač bolje pristojna njih polti ali pa odgovarja barvi klobuka ali podloge. Te cvetke so včasih delane iz ozkega traka baržuna ali svile in obrobljene s kovino.

Na kolodvoru izgubljena soproga

Najbolj klasičen dogodek, ki so ga uporabljali in zlorabljali romantiki v svojih povestih in romanih, je vrnitev soproga, o katerem je žena mislila, da je mrtev. Balzac in Maupassant sta tak slučaj naravnost napeto obdelala.

Prišla je svetovna vojna in enaki slučaj so se obnovili v vseh deželah. Življenje je namreč v resnici mnogo bolj romantično kot najbolj epileptični ro-

mani. Kot polkovnik Chabert, o katerem nam je Honoré de Balzac v svojem svetovnoznanim romanu napisal toliko zanimivega in napetega, so tudi današnje marsikateri vojniki, o katerih se je domnevalo, da so padli na polju slave, po dveh ali treh letih slavnega smrtnega spanja spet prišli nazaj k domačemu ognjišču, ki so ga že bili zasedli novi soprogi. Kot duhovi so se prikazali pri svojih ženah, ki niso bile več njih žene in otroci niso bili več njih otroci. To so strašne posledice vojne.

Mnogo redkeje se pa prigodi, da izgine soproga. Če gredo gospa drugam, je jasno, da niso šli v streleške jarke, ampak so sledili čisto drugemu klicu. In v takem slučaju jim niti v glavo ne pade, da bi se vrnili. Toda izjeme so vendar le mogoče, kot nam priča povest trgovskega nastavljenca v Franci-

ji, ki je izgubil svojo soprogo na nekem kolodvoru leta 1896, in jo spet našel neverjetno leta 1925. Stvar je naravnost neverjetna in če ne bi bila prišla pred sodišče, bi marsikdo mogel dvomiti o njeni istinitosti. Toda zadeva se bo te dni obravnavala pred prvim senatom seidskega sodišča in je torej čisto avtentična.

Kot rečeno, je leta 1896. g. Daniel Bois izgubil svojo soprogo sredi velike množice na nekem kolodvoru, ko je prestopil na drug vlak. Od takrat ni nikoli več od nje dobil kakega poročila. G. Bois pa se je filozofsko potipal za čelo in po kratkem razmišljanju sklenil, da si vzame namestnico. In čeprav ta nova zveza ni bila zakonita, jo je nebo blagoslovilo in podarilo g. Boisu dečka in deklco. Vse je šlo dobro in otroci so rastle v starosti in milosti pri starih in pri ljudeh. G. Bois že zdavnaj ni več mislil na gospo Boisevo, ki jo je bil izgubil sredi množice na kolodvoru. Dejal si je: »Ali je padla pod kako lokomotivo in jo je ta tako zmelala, da ni bilo mogoče najti niti lasu žrtve, ali jo je pa odvedel kak ropar ali Don Juan. Vsekakor, ker mi nič ne piše, se ji mora prav dobro goditi tam, kjer je. Naj le tam ostane! Jaz sem si sezidal novo gnezdo!«

Kje pa je bila gospa Bois? Ona noče tega povedati in to je res škoda. Vsekakor si čitatelji lahko mislijo, da ni ostala celih osemindvajset let na kolodvoru. Gotovo je samo to, da se je zadnjič enkrat nenadoma prikazala pri svojem soprogu. Obnašala se je pa naravnost divje. Imela je državni civilni zakonik v roki in kričala na drugo soprogo in niene otroke: »Poberite se, pritepeni! Na cesto, priležnica! Ven z vami, pankrti! Zakonita žena sem jaz!«

Ker pa g. Bois nikakor ni hotel pregnati svojih otrok in njih matere, je prva žena šla klicati policijo na pomoč. Ker pa tudi tu ni ničesar opravila, je šla k odvjetniku in pričela pravdo. Kdo bo zmagal? Zdravi razum pravi: »Soprogi! Da, toda zakon pravi: »Gospa!« Ali je zapustila domače ognjišče? Ne, kajti soprog jo je izgubil na kolodvoru, kot se izgubi dežnik, denarnica ali zavoi. Moral bi se obrniti na oddelek za izgubljene in najdene predmete na policiji, kot se to dela, če se izgubi psiček ali papira. Toda možak tega ni storil: šel je mirno domov, potem si je pa še celo izbral novo družico, namesto da bi ostal sam.

Jaz ne bi bil rad na njegovem mestu. Kaj naj stori, če mu sodniki zapovejo, naj našene čez prag zvesto družico in v zvezo zopet k sebi potepenko? Naivejša pravica je res največja krivica!

Staroruska bojarska obleka

Dama v staroruskem bojarskem kroju, bogato izvezenem z ročnim delom v rdeči, žolti, modri, beli in zeleni barvi, razkošno prepletenim z zlatom. Kroj je iz XVI. stoletja, iz dobe carjev in bojarjev, iz dobe utemeljitve velikega carstva. Večina teh historičnih kostumov je v revoluciji izginila, nekateri pa še žive in vzbujajo pozornost občinstva v moskovskih muzejih, drugi pa v Pragi, Parizu, Berlinu in v Londonu, v ruski emigraciji.

V vednost in pojasnilo

Z ozirom na neštevilna vprašanja objavljamo, da izgotovljenih kostumov nimam v zalogi, pač pa se pripravljajo serija najnovejših pomladanskih in poletnih promenadnih toalet.

Modni atelje M. Šarc
Kongresni trg št. 4/I.

Inozemski humor

Na maskeradi. — Čuješ, dragi moj, malo lepšo masko bi si bil pač lahko nabavil. Ta je naravnost odurna! — O, saj to ni maska. Nekdo me je s pestjo po obrazu.

V gostilni. — Čujte, natakari, dali ste mi račun za štirinajst frankov, med tem ko v resnici znaša samo trinajst. — Vem, gospod, toda mislil sem, da ste morda praznoverni...

Na cesti. Prijatelj: Kako pa to, da danes neseš tako krasen šopek vrtnic? Komu so namenjene? — Ali si bedast! Moji ženi, da ne zaduha, da dišim po gostilni...

Novi šofer. Avto, v katerem sedi veržnikova soproga, brzi po cesti. Ta nenadoma pokliče šoferja: »Muzon! Šofer ustavi voz, se obrne in vpraša gospodarico: »Zelite milostiva?«

— Muzon, nimam navade, da ključem svoje šoferje z rodbinskim imenom. Kako je vaše krstno ime? — Ljubček, milostiva. — A... a... Izborno! ... Idimo naprej, Muzon!

V ljudski šoli razlaga učitelj: »Prozorni predmeti so taki, skozi katere lahko vidimo. Povej mi primer, Janezek!«

Janezek: Lestva, gospod učitelj.

Velik gospod. Pred visoko železno ograjo starega grofovskega gradu, ki je zanimivost dežele, je zbrana skupina turistov, ki že dobro uro čaka, da ji dovolijo ogledati si zanimivosti.

Slednjič jo s svečanimi koraki prihaja vodnik v lakajski uniformi, obrobljeni z zlatom. Turisti si oddahnejo: Vendar enkrat! Toda vodnik se ustavi za ograjo in temno opazuje nepotprežljive obiskovalce, ki začnejo slednjič nejevolno mrmrati.

A šele čez nekaj minut jim razloži: — Nemogoče je, si ogledati grad, saj veste, da je kajenje prepovedano.

Turisti se začudeno spogledajo: — Saj vendar ne kadimo! — Ne! ... Ampak jaz z kadim! je odgovoril mogočni cicerone in puhnil iz svoje ogromne smotke oblak dima proti bedasto gledajočim turistom.

Slednjič se je nevilhta poglela.

»Tako ste prestrašeni in razburjeni, draga gospodična, sem rekel, »da bi vam kozareček vina dobro storil. Prav prijetno bi mi bilo, če bi mogel izvršiti še to samaritansko dobro delo...«

»Sprejemam vaše povabilo, toda poprej moram obvestiti svojo sestro, da pridem danes pozneje domov. Stanujem v prvi ulici na desno...«

»Spremil vas bom...«

»Bog obvari! Morda gleda moja sestra baš z okna, in imela bi velike neprijetnosti! Tudi bi se ne mogla več k vam vrniti. Počakajte trenutek, v petih minutah sem zopet tu.« je zvrgoletala kot škrijanček, mi podala svojo tačico kakor mucika in odhitela kakor mlada srnica proti ulici na desno.

In čakal sem. Čakal sem in čakal... Slednjič sem postal nestrpen in sem hotel pokledati na uro. Ure ni bilo.

In namesto dobrega vina sem si privoščil slabega piva, ga srebalo skozi stisnjene zobe ter kadil cigareto za cigareto, kakor vselej, kadar me — jemlje vrag...

Dva praktična pomladanska plašča

Na levi: promenadni plašč iz kostanjevo-rjavega otomana z »medicinsko-ovratnikom, na desni promenadni plašč iz črtanega svilenega alpaka z visokim preloženim ovratnikom.

Pariške dopoldanske obleke

pristnih in dobrih diakov ter plahih deklet, ki bi rade znale dobro kuhati in šivati, pa gledalo, kako bi se čim prej omožilo. Slednjič se izogibljive modernih plesov tudi vsi oni, ki se jih kljub vsemu prizadevanju niso mogli naučiti.

Važen znak modernih plesov je contradictio in adiectio, da so torej poleg modernih plesov, ki so res moderni, tudi taki moderni plesi, ki že niso več moderni. Na primer: prvotni splošno priljubljeni in znameniti shimmy, java ali samba ni več v modi vsaj tako ne, kakor je bil še nedavno. »Die Mädchen v. Java«, »La vrai samba« in »Forget me not« so se morali umakniti iz plesnih dvoran novim modernim plesom, kakor so »On dit ça«, »I love You«, »Tello mio« in »Monday morning blues«. Pa tudi ti plesi bodo kmalu nemoderni, dasi jih še dolgo ne bodo mogli prištevati med stare plesne. Škoda, da stari Latinci niso poznali modernih plesov, ker bi bili našli v njih najboljši dokaz, kako resnični je njihov pregovor »Vanitas vanitatum...«

Moderni plesi se odlikujejo z mičnimi in lahimi, elegantnimi kretnjami. Zato je našel fox - blues veliko milost v očeh priletnih plesalcev, ki hodijo po plesnih dvoranah svobodno, kakor po promenadi, ki se ob vsakem koraku za-

lete v damo pred seboj in izjavljajo, da so figure nesmisel, ki kazni elegantno nepriljubljenih kretnj. Fox-blues je edini ples, ki tem starokopitnežem še ugaja. Groza jih je, če pomislijo, da bi bilo treba lomiti noge pri figurah tanga, passo dobre pa proglašajo za indijski ples. Semtertja se še zavrtje v valčku, čim pa je na sporedu kak drugi ples, kjer bi se morali malo bolj potruditi in pretegniti svoje meščanske ude, se takoj umaknejo iz plesne dvorane in iščejo zavetja v restavracijah. Zlasti bostona, tega kralja modernih plesov, se strašno boje. Kadar plešejo redki pari boston, je plesna dvorana navadno prazna.

Pleše se povsod, pri nas manj, po drugih večjih mestih več. Pijonir modernih plesov je pa nedvomno bar. So bari s programom in tudi brez programa, ker je tudi naša dolga vas brez pravega bara. So dostojni, pa tudi nedostojni bari. Tu moramo zopet priznati, da je ljubljanski še dokaj dostojen. Slednjič so zelo in nekoliko manj dragi bari. Ceneni barov namreč sploh ni. Eldorado modernih plesov so postali zadnje čase five o'clocky in soiré — es dansantes. Če vas kdo vpraša, kje preživljate današnja mladina po večjih mestih ves svoj prosti čas, odgovorite brez pomisleka: na čajankah. In gotovo ste uganili. Vse drugo se je umaknilo v osadja. Celotno kino,

kar ni šala. Čajanke prirejajo v večjih mestih vsi. Društvo, ki nima na programu vsaj dveh five o'clockov in ene soirée mesečno, je obsojeno na smrt. Veasih se je zbralo pet ljudi in ustanovili so politično stranko. Danes se sestanejo samo trije in ustanove plesni klub. Kdor pa ni član kakega kluba, ve-ja za zaostalega, podivjanega samotarja in čudaka, ker ga v družbi sploh ne marajo. Človeštvo se je začelo deliti na klube in kdove, če se ne pojavj kmalu namestu stanovske klubske borbe. To bo šele imenitna revolucija!

Kako se pleše? Kakor pač dopuščajo gnotne razmere. Bogati plesalci so elegantni, nimajo modernih plesov zabava in igrača, ker se lahko tem novotarijam primerno oblačijo in plačujejo plesne učitelje. Rodoljub z dežele ali meščan iz predmestja si prikroji moderni ples po svojih potrebah. Zna sicer držati svoje telo po modi v pripriljeni, napeti pozi, z vratom naznjen nazaj, z glavo sklonjen nizko na rame, toda za to mučno telovadbo se nagradi z ekscentričnimi kretnjami nog tako, da bi morali znati višjo matematiko in integralne račune, če bi hoteli te kretnje grafično predočiti. Moderni ples je demokratični ples. O njegovem razvoju in napredku ne odločujejo plesni učitelji, nego oni, ki moderne plesne plešejo.

Pustolovčina v kiosku

Nekoga večera sem se ob nevihti zatekel v kioski pri nekem fotografu. Komaj sem vstopil, mi pridrvi mlada, precej elegantno oblečena dama nasproti. »Ah, hvala Bogu, da ste prišli! Tako se bojim...«

»Česa?«

»Nevihste. Ne maram bliskanja in grmenja.«

V tem hipu se je strašno zabliskalo. Mlada dama je skrila svojo glavo na moje prsi ter jo potisnila skoro pod moj površnik.

»Jezus Marija!« je prestrašeno zakričala in cepetala ter utripala kakor napoli zaklana kokoš.

Miril sem jo ter ji razlagal, da ni od groma še nihče umrl, strela pa za enkrat ne bo udarila.

Bila sva sama v kiosku. Ko sem videl, da je vse moje prigovarjanje ne more pomiriti, sem bil prisiljen priviti jo k sebi pri vsakem blisku. Dama se je čutila dobro pri tem, kot je bilo videti, kajti vselej je dvignila svoje velike, lepe oči kvišku in šepetala:

»Se, oh, se...«

In kakor da je hotelo nebo ugoditi njenim prošnjam, je sledil blisk za bliskom, tako da sem mislil, da so vsi lučiči ušli iz nebla.

Darujmo za sokolski Tabor!

T. G. Masaryk:

Svetovna revolucija

Iz vojnih spominov prezidenta CSR.

Copyright by Orbis, Prague, and by Federal Feature Syndicate, New-York.

V.

Moj odnos napram francoski kulturi

Moje osebno razmerje do Francije. — Comte, sociologija in pozitivizem. — Francoski romantizem. — Problem dekadence in seksualizma. — Katolicanstvo in verski problem v Franciji. — Francoska aktivnost v filozofiji in literaturi. — Prizadevanja za mednarodnost.

S Francijo sem bil v Londonu v stalnem stiku neke potome Beneša temveč tudi potom Francozov, ki so bivali v Londonu ali ga obiskovali. Tako sem v lastni osebi proživljal zvezo Francije z Anglijo. V meni je ta spojitve bila organska, obojiteljska, osebna: obojitel moje žene izvira iz hugenotskega pokolenja v južni Franciji (Garrigue je pogorje v južni Franciji), a je po oviniku preko Danske prešla v Ameriko. Angleščina in francoščina je v moji rodbini poleg češčine (slovaščine) rodbinski jezik mlajše generacije. Ni po naključju moje prvo češko delo v Pragi bila razprava o Angležu Hume-u in Francozu Pascalu.

S Francijo sem od detinstva zrastle duhovno. Trinajstletnik sem se začel učiti francoščine. Četudi do vojne nisem s Francozi imel čestih stikov, sem njihovo celotno literaturo stalno zasledoval in jo užival s posebnim interesom. Pečal sem se s Francijo, njeno kulturo in literaturo, tako podrobno, da nisem čutil potrebe, da bi Francijo obiskoval; zato do vojne nisem bil tam (razum pristanka v Havru in drugod).

Govori se večini o meni, da je name največ uplival Comte; morda v sociologiji, toda njegov pozitivizem mi je bil noetično preveč naiven. Comte izhaja iz Humea, toda premaguje njegovo skeno s tradicijo in t. zv. družabnim mnenjem. Comteov pozitivizem je v veliki meri uplival na Francijo; njegova znanost in znanstvena metoda ima vedno visoko veljavo (n. pr. še matematik Poincaré!); toda pozitivistična želja po jasnosti in enostavnosti vedno zapada v enostrani intelektualizem. Kult razuma počeni od Descartesa pa vse do revolucije in porevolučnega pozitivizma je v bistvu Kantov »matematični predsodek« in »čisti razum«, in je končal z enakim flaskom kakor v Nemčiji. — Comte sam je postal fetišist, tu kakor tam je sledil divji romantizem. Tudi na slavno francosko jasnost se mora dobro paziti!

Mene je zgodaj zanimal veliki problem francoske revolucije in restavracije: Rousseau, Diderot, Voltaire (ta mi nekako ni bil po volji) in drugi na eni — de Maistre in dr. ter Tocqueville in dr. na drugi strani. Navajam še slavnja imena, poznal pa sem tudi vse ostale, večje in manjše, ki spadajo sem.

Comte me je zanimal kot zveza francoske revolucije in restavracije; početnik pozitivizma in pozitivistične vere humanosti provaja de Maistreovo politiko...

Francoski romantizem sem proučil dokaj akutno. Že v mladosti sem se naslajal na Chateaubrianda in celotni romantiki. Kollárova omomba proti romantizmu me je že tedaj osupnila, toda še le precej pozneje sem si raziasnil nezdravi element romantizma. Nekatero moje kritične glose k temu, kar sem češče imenoval dekadenco (naziv ni dovolj točen), izpričujejo to. Mene je v francoskem romantizmu plašil ta posebni nervozni, pretirani seksualizem mislim, da je Musset do danes pravi predstavnik tega čustvovanja na Francoskem. Iskal sem (menda pravilno) v tem prvaku romantike upliv katolicizma na katolike po imenu: katolicizem s svojim asketizmom in celibatnim idealom prilično opozarja na spolnost in večja njen pomen in sicer že v nežni mladosti. Tej vzgoji katolicizma namreč pripisujem francoski seksualizem v literaturi. Francija je v tem pogledu reprezentativna. Katolicizirajoči pesnik Charles Guérin je to formuliral takole: »večna borba med ognjem poganskega telesa in nadzemskim hrenenenjem katoliške duše. A to ni zgolj asketizem, temveč prilični verski transcendencizem, ki katoliškega skeptika in brezverca vodi v nasprotje skrajnega naturizma. Primerjal sem Francoze in Italijane z Angleži, Američani in Nemci. Pri protestantskih (na tudi pri pravoslavni) narodih in pisateljih ne najdem tega seksualnega romantizma, prav tako ne tega posebnega blasfemizma, ki ga povzroča stalno očitveno nasprotje med transcendentnim verskim svetom in asketskim idealom ter dejanskim, živim svetom. To nasprotje povzroča nemir in razburjenje. Protestantizem je mnogo manj transcendenten, on je realističen. Pri Baudelaireu je romantična spojitve ideala katoliške madone in naturalistične Venera drastično in posebno reprezentativno izvedena — nekaj salto mortale kakor pri Comteu kapitulacija pozitivistične znanosti pred fetišizmom. Zola je ta salto prevedel s svojim naturalističnim romanom, to divno zmesejo nepozitivističnega pozitivizma in grobo romantizma.

Dokaj prijetno so me iznenadile Carrièreve studije o romantizmu, ki sem jih sedaj spoznal; rekel je marsikaj, kar sem delal jaz v svojih posku-

sih. Analiza in kritika romantizma je za duhovno vzgojo Francije velika naloga; romantiko je obojal Tocqueville, nadalje tudi Taine in Brunetiére, danes je cela vrsta nasprotnikov romantike, kakor Seillière (»stran od Rousseau!«) in njegov učenc Lassere, nadalje Faguet, Gillouin, tudi Maurras, in drugi.

Kakor je že razvidno iz teh imen, odpor proti romantizmu izvira iz nenekih nazorov in ciljev. Problem je moralen in sicer predvsem moralen: da namreč revolucija proti staremu režimu — koncem konca proti katolicizmu — v Franciji zapada v pretirani naturizem in seksualizem, v nezdrav in naravno radi tega poguben seksualizem. V tej dekadenci vidim veliki problem Francije pa tudi ostalih katoliških narodov in moderne dobe vobče.

Akutnost problema vidim tudi v tem, da so pomembnejše francoske pisateljice v tako visoki meri podlegle tej smeri (Rachilde — Colette — Marx).

Da sem se v Parizu in Londonu bavil s tem literarnim in nravnim problemom, je povsem naravno; problem stoji v neposrednem odnosu napram vojni: zame je bilo v vojni važno vprašanje, kako bo Francija in posebno njena inteligenca vzdržala vse vojne težkoče. Nisem priznaval pravilnosti razlogov nemških pangermanistov za proročanstvo o definitivni dekadenci Francije in romanskih narodov, toda tudi časna dekadenca je imela svojo opasnost, ki je bila tembolj grozotna, ker je depopulacija Francije, ki tako razburja Francoze, sigurno odvisna od te nravne dekadence. In zdelo se mi je, da ta opasnost tudi z mogočimi zaveznicami ne bo uklonjena, čeprav je v danem trenutku šlo za to zmago.

Proti dekadenci, vodeči k pasivnosti (uprav med inteligenco in pozlavitno v Parizu!) so v Franciji nastopile čvrste aktivistične smeri, kar se mora lojalno povdariti. Smer Barrésovega nacionalizma je v vojni izkazala: poleg Barrésa sta tudi Bourget in Maurras pripravljala mladino k energičnemu odporu proti pangermanom. Ime Bourgeta in Maurrasa je zvezano z novejšim katoliškim gibanjem; ampak njun najlepši in najuplaviteljski delež, osebno med mladino, je bil demokracičen («Silons».)

Katoliško gibanje samo in versko vprašanje vobče je od revolucije dalje, a posebno še od de Maistrea do danes eno najvažnejših vprašanj v Franciji, kakor tudi povsod drugod; boj za šolo in za ločitev cerkve od države je stalno in povsod na dnevnem redu. Francosko katoliško gibanje (Péguy) tudi nikakor ni ortodoksno katolicizem, dočim drugi na druge načine iščejo sintezo katolicizma z različnimi načeli moderne dobe. Vse te razne smeri so imele in še imajo znaten upliv in so v celoti delovale plodonosno; smrt Péguya na bojišču je v tem oziru značilna.

Poleg Péguya je v vojni padla velika vrsta mlajših pisateljev — svetočanstva, ki govorijo za moderno Francijo vseh smeri.

Poleg bolj političnega nacionalizma je iz starejšega humanizma in internacionalizma niknila nova smer realističnega evropeizma; aktivistična, propa gandno energična struja. Na eni strani pisateljji kakor Romain Rolland, Suerés, Claudel, Péguy, katerim je s te strani treba pristiati tudi pesnika Julesa Romainsa; na drugi strani Jaurés, enako se prizadevajoč za konkretni internacionalizem na osnovi novega patriotizma, ki ne izvira iz napora za revanžo, temveč poudarja strnitev vseh narodov v skladno celoto.

Tu je na mestu, da omenim Renana, njegovo naklonjenost nemški znanosti ter njegovo teološko, filozofsko in zgodovinarsko delo — v celoti sem presojal renanizem podobno kakor njegov kritik Bourget, četudi z drugega stališča.

Večini teh raznih individualnosti in voditeljev novejšega francoskega mišljenja je bila skupna želja po delavnosti — več ali manj jasen protest proti abstraktnemu intelektualizmu pozitivistične dedščine in proti skepticizmu, zastopanem v najbolj umetniški formi Anatola Francea. Tudi Bergsonova intuicija in filozofija je poskus za njihovo prekritje: élan vital — ferveur — sérénité ardente — effort in podobna zvočna gesla Bergsonova, Gideova, Claudelova, Jaurésova je Sorel stopnjeval v »violence«. Vidim v tem, več kakor so se tega Francozi zavedali, vpliv nemške psihologije in njihovega aktivizma in emocionalizma od Kanta vse do Nietzschea.

Praktično udeleženec v evropske smeri, v kateri je poleg nemških, skandinavskih, angleških in ameriških vplivov bilo tudi mnogo ruskih, sem opozoval v Antanti, v praktični navezanosti Francije na Anglijo in Rusijo, pozneje tudi na Ameriko. Bo li s to zvezo in vojno bolehnih prvek romantične dekadence premagati? Najboljši in stoprav moderni duhovi se dobro zavedajo problema propadanja in renesanse, proučujejo ga neumorno; zato je za francosko literaturo značilna tvorevina kom binirane romana; to vrsto romanov, ki naj podajo sliko moderne Francije z analiziranjem cele epohe. Po Balzacu so take romane ustvarili Zola, Rolland, med najpovejšimi Martin du Gard in drugi.

Ženski svet

Zanimivo žensko zborovanje na Dunaju

Včeraj 28. t. m. se je otvorila na Dunaju 13 glavna skupščina zveze avstrijskih ženskih društev, ki se nadaljuje tudi danes. Na dnevnem redu zborovanja so važna poročila, ki zaslužijo pozornost javnosti. Razpravlja se o ženskem tisku, o vzgoji, zdravstvu in o ženskem pravu. Osnovala se bo tudi posebna socijalno-znanstvena komisija z nalogo, pospeševati in podprati splošno ljudsko blagostanje. Kljub težkim gospodarskim razmeram je avstrijska ženska organizacija, kakor je razvidno iz poročil uspešno sodelovala pri akciji za pobljanje tuberkuloze ter je bila ravno vsled njene iniciativne ustanovljena v to svrhu posebna ženska organizacija.

Izmed poročil, podanih na tej skupščini, je omeniti predvsem poročilo Švicarke dr. Ade Leuch so narodnosti poročene žene, nadalje referate o ženskem gibanju in gospodinjstvu ter o zahtevah žensk po izpremembi kazenskega prava.

Narodnost poročene žene je vprašanje, ki je na dnevnem redu v vseh državah. V mnogih državah so se v tem pogledu že izpremenili zastarani zakoni, po katerih je žena samo privesek moža, v kolikor se to tiče njene državljanstva. Po teh zakonih izgubi žena, ki se poroči z inozemcem, svojo prvotno domovinsko pravico, kar se zgodi lahko tudi med zakonom, ako sprejme mož državljanstvo kake druge države. Avstrijska ženska organizacija stroni za upustitvijo avtomatične ureditve državljanstva poročene žene ter zahteva, da se mora prepustiti ženi svobodna izbira državljanstva v slučaju, da je njen mož inozemec.

Vprašanje ženskega gibanja in gospodinjstva je v tesni zvezi z zelo pomembnimi problemi, kakor n. pr. z reformo stanovanj, gospodinjstva, poduševljenja domačega ženskega dela, s socijalno enakopravnostjo žene, državnim skrbstvom za gospodinjstvo itd. Ker stoji v Avstriji tudi pred reformo kazenskega prava, ni čudno, da se ženske bavijo tudi s tem vprašanjem, saj določbe glede ženskih dolžnosti in pravic v dosedanjih zakonih ne odgovarjajo v mnogih ozirih sedanjim socijalnim razmeram.

Žensko gibanje stoji pred novimi in težkimi nalogami, katerih pravilna rešitev z ozirom na zahteve sedanjega časa je potrebna za novi duševni in gospodarski razvoj družine in skupnega življenja. Po vseh kulturnih državah se ženske bavijo z važnimi socijalnimi problemi, v katerih igra ženska vsled svoje narave dostikrat važnejšo vlogo kakor moški. Kaj pa pri nas?

I. kongres češkoslovaških gospodinj

Ameriška reforma gospodinjstva se je začela širiti že davno tudi po Evropi, kjer je prišla do veljave zlasti v zapadnih državah, pa tudi na Češkoslovaškem so se začele ženske zadnje čase zelo zanimati za ta pokret, ki pomeni priznanje ženskemu delu ene veljave in važnosti, do katere ima v družabnem življenju nedvomno popolno pravico. Ta pokret je dal tudi povod, da je sklical krožek prijateljev Masarykove akademije dela I. kongres čsl. gospodinj. Kongres je bil sklican nalašč povodom praškega velesoja, da bi si mogle češke žene ogledati razstavo vzornega gospodinjstva. V soboto je bil v Ljudskem domu v Pragi prijateljski večer, v nedeljo jutraj pa otvoritev glavnega zborovanja kongresa v veliki dvorani Slovanskega otoka. Svečane otvoritve so se udeležili številni zastopniki političnih in kulturnih korporacij. Kongres je otvoril predsednik ing. R. Žižka, na kar so sledili poudarili referati in sicer: ge. R. Černý o temi »Kako je treba urediti v gospodinjstvu«, M. U. Dr. Karla Dřimka: »O prehrani doraslega človeka«, ge. M. Rodzinková »O dečji prehrani«, dr. J. Kulhanka »Odstavek higijene v gospodinjstvu«, ing. E. Dvořák: »Problem kurjave in navodilo za vzorno kurjavo«, ing. Bejšinskega »Elektrika v gospodinjstvu«, ing. V. Lence »Vporaba plina v gospodinjstvu«, ing. S. Špačka »Ekonomija in gospodinjstvo« in dr.

Po končanih referatih je kongres sprejel naslednje

resolucijo:
I. kongres češkoslovaških gospodinj, sklican dne 21. in 22. marca na Slovanskem otoku, je sklenil: Pozvati prosvetno in poljedelsko ministrstvo, da uvede na vseh ljudskih, meščanskih in ženskih strokovnih šolah, kakor tudi na učiteljskih kot obilglat

predmet pouk o delu v gospodinjstvu. Solška uprava naj se pobriga za predmete in modele predmetov, ki se rabijo v gospodinjstvu in pomenijo znižanje postavk v domačem proračunu. Prosvetno ministrstvo in Masarykova akademija dela se poziva, naj razpiše natečaj za sestavo učne knjige za nižje šole, ki bo razpravljala o domačem delu z vseh mogočih stališč. Krožek prijateljev Masarykove akademije dela naj poskrbi, da začne delovati odbor za organizacijo dela v gospodinjstvu. Nova skupina prijateljev Masarykove akademije dela naj stori vsi, kar je v njenih močeh, da dobimo stalne razstave predmetov, ki se rabijo v gospodinjstvu. Moderno gospodinjstvo potrebuje plin in elektriko. Zahtevamo od

podjetji, ki izdelujejo te gospodarske potrebšline, da znižajo cene električne energije in plina na višino cen za posov strojev. Krožek prijateljev Masarykove akademije dela naj priredi prihodnji kongres češkoslovaških gospodinj obnem z razstavo vzornega gospodinjstva na širši podlagi ter povabi v ta namen vsa ženska društva iz slovaških držav.

V nedeljo popoldne so si gospodinjke ogledale razstavo vzornega gospodinjstva na velesojmu. Prireditelj, zlasti pa glavni činitelj in inšitator kongresa ing. R. Žižka je lahko zadovoljen z uspehom. Kongres je ptekel v duhu popolne solidarnosti s ameriški ženskami, ki hočejo dati domačemu delu povsem drugačno obeležje. Domače delo je slednjič javno ocenjeno in priznano tudi od strani moških, ki hočejo sami povzdigniti to delo na nivo intelektualnega truda.

Socijalna politika

Politika o populaciji.

V najkrajšem času izide aktualna knjiga »Socijalna medicina«, delo načelnika ministrstva za narodno zdravje dr. A. Stamparja. Knjiga obravnava številna zanimiva vprašanja o problemu populacije, ki spada danes med najbolj akutne socijalne probleme vseh evropskih držav.

V svojem delu, ki bo gotovo zanimalo tudi široke sloje našega naroda, razpravlja avtor zlasti o politiki populacije. Politiko o populaciji delimo v dva glavna dela: kvantitativno in kvalitativno. Kvantitativna politika se bavi z raziskovanjem vzrokov za nazadovanje porodov in o ukrepih, ki so potrebni, da se to nazadovanje prepreči, kvalitativna politika pa se bavi z zdravim in dobrim porodom. Avtor naglašja, da je treba iskati vzroke za nazadovanje porodov v človeku samem in v pojavih izven okolice človeka.

Glavni vzrok nazadovanja porodov leži v spremembi spolnega nagona pri človeku. Pri človeku je individualni interes premagal generativni. V tem tiči največja opasnost za številno napredovanje človeštva. Vsled neopojmovanja socijalne etike je prekomerni individualizem in racionalizem privedel človeka do tega, da ne išče življenjskega smotra v skrbi za svoje potomstvo in v delu za obči dobrobit, ampak glavni smisel življenja išče v samem sebi. Zunanji vzroki pa je mnogo in med temi so najvažnejši sledeči: socijalni in ekonomski položaj, vojne, lakota in druge elementarne neizgode. Težko materialno stanje srednjih in nižjih slojev, malo število zdravih in udobnih stanovanj, vse to ima zelo slab vpliv na sklepanje zakonskih vezi in na rojstvo otrok.

Ta dejstva so v zadnjem času prisilila tudi zdravnike in državnike, da so vesno začeli razmišljati o teh vprašanjih, dobro se zavedajoč, da so za obstoj in napredek posameznih držav vitalnega pomena.

Avtor v svoji knjigi povsem pravilno naglašja, da je treba obnoviti kult rodbine. S šolo, propagando in slinimi sredstvi je treba vzbuditi odrasli mladini željo za potomstvom in ponos za zdravo pokolenje z zavestjo, da je to najuspešnejše delo za obče dobro in napredek.

Ako se pečamo s problemom populacije, todaj moramo reči, da je treba posvečati glavno pozornost kvalitativni politiki. Znano je, da se mnoge lastnosti podedujejo, osobito tudi slabe lastnosti. V tem pogledu stopajo v ospredje važna metodna vprašanja: V prvi vrsti — pravi avtor — je treba skrbeti za to, da se sklepanje zakonskih vezi stavi pod zdravniško kontrolo, kajti sklepanje zakonov ni samo zadeva poindca, ampak zadeva cele zajednice — naroda. Današnji zakoni nikakor ne garantirajo zdravih in dobrih porodov, ker se lahko poroči vsaka oseba, brez ozira na zdravstveno stanje. Za smotreno izvajanje populacijske politike pa se tako stanje nikakor ne sme vzdržati. Treba je skrbeti za to, da se sklepanje zakonske vezi samo med osebami, za katere je zdravniško ugotovljeno, da so zdrave. Edina svedoča za to je zdravniško spričevalo, ki naj bo naravnost predpogoj za sklenitev zakona. Te zahteve so sicer povsod trčile na velik odpor, ker se spolno življenje ne da tako lahko nadzorovati in regulirati. O teh problemih je razpravljalo že leta 1917. monakovsko medicinsko društvo, ki je prišlo do sledečih zaključkov: Država naj gleda na to, da se sklepanje zakonov vrši strogo pod zdravniško kontrolo, ker le na ta način je mogoče preprečiti, da bi se rodili bolni, degenerirani in manjvredni otroci. Anketna je mišljenja, da bi morali vsi, ki želijo stopiti v zakon, prezentirati pristojni oblasti

zdravniško spričevalo, ki ne sme biti starejše od treh mesecev. Vse ugotovitve pa bi sicer zdravniki morali čuvati kot uradne tajnosti. Zdravniki bi morali proglasiti neoposobno za zakonsko življenje vsako osebo, pri kateri bi se ugotovilo: spolno bolezen v naležljivem stanju, epileptično in kretenično zaostalost, progresivno paralizo, alkoholizem, morfinizem, kokainizem in razne druge nalezljive bolezni. Poleg teh takoravnih direktnih metod pa prihajajo v poštev tudi indirektno metode: važno je zlasti poučevanje o biologiji, socijalni in seksualni etiki. »Mens sana in corpore sano«. Paulsen pravi: »Življenje je problem, ki stoji v ospredju vseh naučnih raziskovanj in filozofskega razmišljanja, ono je problem nad problem.«

Navedli smo samo nekaj osnovnih misli iz te knjige, ki bo gotovo zanimala vsa naša javnost, kajti povojno razmere so tudi v naši državi take, da bodo tudi naši zdravniki in državniki morali populacijskemu problemu posvetiti vso svojo pozornost.

Italijansko izseljevanje.

Naši časopisi so poročali, da dobivajo naša podjetniki v zadnjem času pisma iz Italije, v katerih se jim ponujajo skupine laških delavcev. Zavedni naši ljudje sveda odklanjajo take ponudbe in to je čisto pravilno. Dokler vlada pri nas brezposelnost in naši lastni ljudje ne pridejo do kruha, temveč morajo gladovati ali pa se izseljevati, tako dolgo ni za tuje delavstvo mesta med nami. In tudi pozneje ne, če bi se delavske razmere obrnile na bolje, toliko časa ne bomo sprejemali laških delavcev, dokler ne dobe naši zaslužjeni bratje v Juljski Kraljini pravice, ki jim grejo.

Znano je, da ima Italija preveč človeškega materiala in da išče povsod dežele, kamor bi ga mogla spraviti. V zadnjih letih se je italijanska vlada čisto sistematično posvetila planiranju svojih izseljevanj v inozemstvu in časopisje ji je pri tem uspešno pomagalo. Odkar je kontingent izseljencev za Zedinjene države takorekó skoraj padel na ničlo, išče italijanska izseljeniška politika novih izhodov: predvsem v Južno in Srednjo Ameriko, v Francijo in v Afriko. Le dejstvu, da vlada pri nas brezposelnost in globoko užaljenemu narodnemu čustvovanju, o čimer je italijanska vlada dobro informirana, so imamo zahvaliti, da se ni Italija vrgla na nas in pritisnila na našo vlado, da dovoli njenim delavcem dostop na našo ozemlje.

Prošli teden je italijansko časopisje priložilo celo vrsto člankov o izseljevanju v Francijo. Ti članki so tudi za nas jako poučni, ker nam kažejo, na kak način hoče Italija udeleževati svoje izseljevanje. Spor med Italijo in Francijo je namreč nastal zaradi italijanskih izseljencev v Tuniziji v Severni Afriki. Ta dežela, v kateri prebiva mnogo laških izseljencev, je pod francoskim protektoratom in Francija ima namen, dati vsem tamkaj stalno naseljenim Evropejcem, kakor tudi domačinom, francosko državljanstvo.

Laški izseljenci, ki so v Tuniziji stalno naseljeni kot trgovci, poljedelci, posestniki itd. bi na tak način postali de jure francoski državljani. Corriere della Sera protestira proti temu, da hoče Francija tamošnje Italijane raznaroditi, češ da Tunizija ni del Francije, temveč ima Francija samo pravico, urediti upravo te pokrajine, katero poglavar je tuniški bej.

Pravni položaj je res tak, kot trdi laški list, toda Francozi so v posesti Tunizije, kot Maroka in drugih afriških kolonij in tuniški bej je pri tem prav nič ne moti.

Corriere d'Italia sklepa na sledeči način: Da hoče Italija ohraniti svojim sinovom laško narodnost, ni noben akt sovražnosti napram Franciji, nasprotno pa je akt sovražnosti napram Italiji, ako hoče Francija vsiliti prebivalcem tuniškega protektorata francosko narodnost.

V zadnjem času se pa Francija sama brani tujih delavcev in skuša zaječiti njih pritok. Proti temu je nastopila italijanska konfederacija dela na svoji seji 22. januarja v Milano, češ da bi prišla Italija v težaven položaj, ako ne bi mogla lastni izhoda za svoje izseljence v Francijo. Sklenilo se je, da se naprosi francosko konfederacijo dela, naj intervenira v tej zadevi.

Francoska vlada in francoski podjetniki se pa iz prav posebnega vzroka branijo laških tovarniških delavcev: ti so namreč v pretežni večini komunisti, in sicer zelo agilni komunisti, ki so zapustili laška tla, ker so jim pod fašistovsko vlado postala prevroča. Sicer pa tudi italijanski konzuli v Franciji gledajo te ljudi po strani.

Splošno se Italijani pritožujejo, da vkljub določbam francosko-italijanske delavske pogodbe italijanski delavci v Franciji nimajo iste plače kot francoski in da jih tudi drugače zastoplavajo.

Vsi ti članki v laškem časopisju izražajo na koncu eno željo: da le Francija ne bi zavrnila svojih meja, kajti to je danes edina država kamor se morejo Italijani izseljevati!

Ing. J. Mačkovšek

Najnovejše ljudsko štetje na Koroškem

Na Koroškem so zopet enkrat šteli. Ako so bila ljudska štetja še za časa bivše Avstrije znamenita, je na Koroškem najnovejša štetja dosedanja prakso že prekosilo. Na vsem sedanjem ozemlju avstrijske Koroške so namreč našli le še — 37.224 ljudi, ki naj bi se pripoznali z ozirom na jezikovno pripadnost k slovenščini. Najnovejši terminus se namreč v Avstriji glasi »jezikovna pripadnost«, ki je izpodrinil nekdanji »občevalni jezik«. Da je jezikovna pripadnost svojo nalogo izvršila v prid koroškim Nemcem še v hujši meri, kot svojčas občevalni jezik, nam pač dovolj jasno kaže primerjanje rezultatov posameznih štetij.

Na sedanjem ozemlju avstrijske Koroške (toraj brez Mežiške doline, ki je pripadla Jugoslaviji in brez Trbiča in Kanalske doline, kar je pripadlo Italiji) so našli pri uradnem štetju: leta 1880. — 85.154 ljudi s slovenskim občevalnim jezikom; leta 1910. — 66.602 ljudi s slovenskim občevalnim jezikom; leta 1923. — 37.224 pripadnikov slovenskega jezika.

Najnovejše štetje.

se je v Avstriji vršilo dne 7. marca 1923. Službeni podatki še niso publicirani, pač pa je dobil celovški profesor dr. Wutte glede Koroške material na razpolago od zveznega statističnega urada na Dunaju. Rezultate tega štetja priobčuje dr. Wutte v Carinthii, letnik 114, ki je pred kratkim izšel. Priobčeni sicer niso podrobni rezultati po krajih, pač pa nam tudi rezultati po občinah dajo kaj jasno sliko, kako znajo šteti na Koroškem.

Najnovejšo avstrijsko štetje je namreč v etnografskem pogledu vpletati razne novotarije, med katerimi se nahaja še omejena jezikovna pripadnost. Definicija tega pojma je po službeni razlagi naslednja: »Die sprachliche Zugehörigkeit ist durch diejenige Sprache zu bestimmen, die jemand am häufigsten spricht und in der er gewöhnlich denkt.« Vprašanje glede jezikovne pripadnosti je tvorilo prvi del točke 7. v popisovalnih polah. Drugi del iste točke je pa poprašeno po znanju nemškega jezika. Ako pomislimo, da se je edino v Celovcu štelo potom individualnih popisnic, povsod drugje so pa to delo vršili posebni števni komisariji, tedaj si lahko mislimo, kako so Slovencem neprijazni števni komisariji ti dve rubriki ene in iste točke v popisovalni polji »pomotoma« napačno izpolnili. Ponavljajo se zopet one že davno znane stvari, ko so na podlagi pripoznanja, da je zapisanec zmožen tudi nemškega jezika, števni komisariji vpisovali svojčas nemščino kot občevalni jezik, sedaj pa nemško jezikovno pripadnost. Videli bomo na posameznih primerih, kako zelo je ta naša trditve resnična.

Razven jezikovne pripadnosti in znanja nemškega jezika je sadnje avstrijsko štetje popisovalo tudi še narodnostno pripadnost in pa raso. Dr. Wutte sam priznava, da je le malo del vedel, kako naj na ta vprašanja odgovori; nadalje pravi, da podatkov o teh dveh vprašanjih ni dobil na razpolago od zveznega statističnega urada, da pa se nanje tudi ni zanašati. Prof. Wutte pravi, da je lahko na ti dve vprašanja odgovoril točno le oni, ki je zasledoval tozadevno debato v dunajskem parlamentu. Na vprašanje o pripadnosti k posameznim rasam se je hotelo namreč predvsem ugotoviti število Semitov. Na vprašanje o narodnostni pripadnosti se je pa hotelo ugotoviti število posameznih narodnosti, ki pripadajo Arijcem. Te razlage pa popisovalnim polom niso bile pridelane in tako, pravi dr. Wutte, je nastala pri popisovanju teh dveh točk cela kolobocija, na katero se ni moglo zanašati.

Vidimo toraj, da se je na eni strani spravilo jezikovno pripadnost v ozko zvezo z vprašanjem o znanju nemščine, na drugi strani se je pa vprašanje o narodnostni pripadnosti (ki se toraj najbolj približuje pravilnemu etnografskemu pojmu, odnosno našem materinskemu jeziku), tako slabo pokazalo, da se smatrajo odgovori na ta vprašanja kot pogrešni. Ali se je to zgodilo namenoma?

Jezikovna pripadnost je toraj, kot je že iz navedenih vprašanj razvidno, le poslabšano izdajanje nekdanjega občevalnega jezika, dočim se narodnostna pripadnost zbog pogreškov zveznega statističnega urada sploh ni mogla ugotoviti.

Pa tudi jezikovna pripadnost sama na sebi služi že koroškim Nemcem kot dokaz, da na avstrijskem Koroškem slovenskega

ozemlja sploh več ni, ter na podlagi povzrojenih rezultatov že dokazujejo, kako veliko število utrakvističnih sol pride na ta drobce koroških Slovencev, ter so celo tako drzni, da primerjajo koroško šolstvo z onim nemških manjšin v Jugoslaviji.

Primerjalna tabela.

V naslednji tabeli podajamo pregled jezikovnega gibanja v posameznih občinah z ozirom na uradne podatke treh najmarkantnejših ljudskih štetij. Leta 1880, in 1910, niso vse našteje občine imele istega obsega, kot ga imajo danes. Nekatere so nastale šele po delitvi iz prejšnjih večjih občin. Druge so se zopet izpremenile z ozirom na izvršeno državno razmejitev. Vse to je v naslednji tabeli upoštevano in radi primerjave preračunano z ozirom na današnje ozemlje navedenih občin.

Sodni okraj	Občina	slovenski občevalni jezik			nemški občevalni jezik		
		leta 1880	1910	1923	1880	1910	1923
Smohor	Brdo	1520	1160	979	80	161	340
	Loga vas	644	539	341	10	62	262
	Sv. Stefan	1896	1713	200	50	138	1431
	Blače	665	530	121	1	18	384
	Podklošter	1343	1532	925	2044	2308	3123
	Smerče	2170	980	64	91	1003	1856
	Bistrica na Zili	767	547	50	—	105	562
	Strana vca	1402	1034	368	25	84	758
	Bekštajn	3364	2055	1378	131	1774	2649
	Črna vas	—	101	48	2198	4366	5263
Beljak	Marija na Zili	1259	677	599	54	908	995
	Beljak	30	304	116	5475	17549	21807
	med temi vojaštva	—	256	—	—	603	—
	Vernberk	1614	1672	501	590	654	1586
	Loga vas	1281	1221	750	4	85	516
	Gozdanice	960	634	465	31	329	533
	Ledinice	1065	1132	1082	2	37	95
	Lipa	838	418	418	20	521	504
	Rožak	523	433	190	108	173	460
	St. Jakob v Rožu	2668	3176	1447	40	360	2120
Celovec, okolica	Vrha	452	155	54	82	680	1208
	Celovec, mesto	629	1761	428	17119	25582	26803
	med temi vojaštva	—	1166	—	—	1341	—
	Anabihl	112	48	26	1237	2547	2905
	Zrelec	767	654	280	455	635	989
	Grabštajn	1981	918	107	91	922	1753
	Trdnja vas	73	251	24	607	465	831
	Hodiše	1172	1081	466	30	85	646
	Kotmarja vas	1284	828	539	63	614	823
	Kriva vrba	226	50	10	457	750	1223
Borovlje	Dhoršo (Lendorf)	44	17	15	766	751	671
	Bilčova	789	725	763	—	30	9
	Zihpolje	1031	317	134	13	732	841
	Gospa Sveta	53	29	19	1865	2137	1993
	Otok	508	264	121	28	366	573
	Medgorje	1027	932	461	20	37	441
	Zgornja vesca	444	349	311	4	35	117
	Otmanje	142	18	—	826	775	717
	Pokroč	1504	859	298	84	600	1064
	Porče	601	87	2	127	1253	1463
Dobrija vas	Radise	808	498	288	—	213	355
	Sv. Martin na Dhoiči	1282	530	82	122	874	1244
	Sv. Martin pri Celovcu	145	231	30	790	1474	1785
	St. Peter pri Celovcu	214	108	43	914	2351	2130
	St. Rupert pri Celovcu	—	106	100	720	4604	4788
	Sv. Tomaž	1087	280	84	562	1186	1267
	Skofiče	1175	1198	689	14	73	580
	Vetrinje	742	237	145	546	1294	1347
	Bistrica v Rožu	1528	893	1078	36	715	535
	Borovlje	1154	322	868	726	2825	2158
Žel. Kapja	Smarjeta v Rožu	1238	1065	729	4	87	306
	Mažhorovnica	1174	721	310	4	375	669
	Podlublje	1233	789	534	53	785	1153
	Sveča vas	922	794	310	—	101	538
	Slov. Plajberk	855	749	593	12	27	45
	Sela	1027	1014	959	—	13	10
	Dobrija vas	2379	2196	814	241	599	1876
	Galčija	1082	1029	549	1	21	424
	Glabanica	1330	1264	709	7	21	490
	Ribarija vas	1852	1687	805	4	98	898
Velikovec	Skocijan	1262	1019	844	20	166	384
	Zitara vas	1554	1360	1131	29	170	273
	Železna Kapja	575	303	313	623	847	772
	Beja	2668	2276	1935	190	83	345
	Djekše	1702	1404	428	75	197	1159
	Grebinj	2789	2344	1031	504	841	2118
	Vovbre	1567	1158	515	44	344	1016
	Ruda	1651	1330	441	125	204	1080
	St. Peter na Vašnjah	1282	1063	653	8	63	546
	Tinje	533	449	90	23	147	452
Pliberk	Velikovec	630	518	223	1736	2079	2064
	Važenberk	2984	1861	550	79	1003	2276
	Pliberk	171	124	146	934	927	839
	Bistrica pri Pliberku	1908	1841	1296	20	18	474
	Lihubiče	946	867	767	—	28	151
	Lihuče	1081	1037	583	134	137	567
	Blato	1698	1451	979	1	32	380
	Svabek	427	440	381	3	5	54
	Mostič	792	227	203	1790	1906	1952
	Svinec	—	46	21	2033	2168	1921
Št. Pavel	Mali St. Pavel	—	—	17	1041	1250	1643
	Golnica	—	—	20	741	645	737
	Labud	161	270	147	1904	1614	1683
	Roje (Lindhof)	11	11	25	1081	1017	1021
	St. Jurij v Labudski dolini	—	16	77	2354	2348	2238
	St. Pavel	23	8	15	777	1171	1200

Pregled sam govori dovolj jasno, da podatki najnovejšega štetja ne morejo odgovorjati resničnemu stanju, ako jih namreč primerjamo s prejšnjimi štetji, predvsem z onim iz leta 1880. Prav interesanten dokaz o nepravilnosti najnovejšega štetja nam nudi n. pr. Bistrica na

Zili. — Oziraje se na politično življenje, so namreč koroški Slovenci pripadniki raznih strank, predvsem seveda slovenske stranke; veliko Slovencev je pa tudi med socialnimi demokrati, obilo celo pri Bauernbundu. Jasno je, da so volitci slovenske stranke gotovo zavedni ljudje in moramo njihove

glasove, oddane pri volitvah, smatrati kot odločno slovenske. Oziraje se na navedeno moramo spoznati, da je n. pr. v občini Bistrica na Zili popis jezikovne pripadnosti grdo potrjen, ko se je našelo z otroci vred samo 50 pripadnikov slovenskega jezika, dočim je slovenska lista pri volitvah v narodno skupščino istega leta dobila celo več glasov, namreč 58.

Štetje in plebiscit.

Po nesrečnem plebiscitu l. 1920. so celovški Nemci sami pripoznali, da je silno veliko koroških Slovencev glasovalo za Avstrijo, in sicer pod geslom nedeljene Koroške. Kar je bilo v glasovalni coni Nemcev, so glasom celovških izjav vsi glasovali za Avstrijo. Človek bi torej mislil, da mora najnovejšo ljudsko štetje izgledati veliko ugodneje za slovenščino, kot pa je bilo razmerje pri plebiscitu dne 10. oktobra 1920. In vendar je v 22 občinah plebiscitnega ozemlja (od 46 občin, ki se dajo primerjati z današnjimi občinskimi teritoriji) sedaj razmerje še slabše, kar nam kaže naslednji pregled:

Občina	Štetje leta 1923	Štetje leta 1910	Razlika
Železna Kapja	67,8	70,9	3,1
Dobrija vas	66,1	69,7	3,6
Lihuče	45,1	49,2	4,1
Podlublje	63,9	68,4	4,5
Važenberk	74,6	80,1	5,5
Hodiše	52,6	58,1	5,5
Radise	49,—	54,6	5,6
Velikovec	83,5	90,1	6,6
Ruda	63,9	70,9	7,7
Vovbre	58,8	66,3	7,5
Vetrinje	82,3	90,2	7,9
Djekše	65,—	73,—	8,—
Pliberk	75,3	84,9	9,6
Madhorovnica	58,3	68,3	10,—
Zrelec	67,3	77,5	10,2
Zihpolje	75,1	86,1	11,—
Rožak	59,6	70,7	11,1
Blato	15,—	27,9	12,9
St. Jakob v Rožu	45,8	59,4	13,6
Otok	68,1	82,1	14,—
Grabštajn	68,1	93,9	25,8
Svetna vas	34,1	64,3	30,2

Jezikovna karta Koroške.

Razen podatkov o najnovejšem štetju in komentarjev, ki pa vsi ne držijo, je dr. Wutte priobčil v Carinthii tudi še jezikovno karto Koroške, sestavljeno na podlagi tega štetja. Kako ta karta izgleda, si lahko predstavljamo vsakdo, ki je pregledal tabelo po občinah.

To svojo jezikovno karto je pa isti doktor Wutte sam desavuiral z neko drugo karto, ki jo je pred kratkim izdal skupno z župnikom Karlom Streitom (Pfarrkarte der Diözese Gurk, Bearbeitet von Prof. Dr. Wutte und Pfarrer Karl Streit. — Merilo 1 : 150.000). Ta župnijska karta je navede interesanten dokument, ki nam pač vse drugače izpričuje, do kje se danes slovenska zemlja, kot pa njegova jezikovna karta. Na tej župnijski karti so namreč slovenske župnije dvakrat črno, nemške pa dvakrat rdeče podčrtane. Mešane župnije so tudi dvakrat podčrtane, in sicer črno in rdeče ali pa narobe, kakor pač kateri jezik v cerkvi prevladuje. Razven župnij so na karti zaznamovane tudi vse podružnice in ektranjnih podčrtanjen, in sicer zopet s črno ali pa rdečo barvo, oziraje se na uporabljanje slovensčine, odnosno nemščine pri cerkvenih opravilih.

Resnične jezikovne razmere posameznih okolišev in dolin so pač najjasneje zrcalijo pri uporabljanju slovensčine, odnosno nemščine v cerkvah. Pripoznati moramo to kljub dejstvu, da se je skaza dose Urbana Jarnika, ki nam je pred skoraj 100 leti našel vse obmejne slovenske župnije, že precej teh župnij v okolici Celovca pomemljivo popolnoma ali pa po veliki večini

Župnijska karta.

Oziraje se na Wuttejevo župnijsko karto, dobimo naslednje obmejne župnije: Na zapadu leži v bližini Smohora naša najzapadnejša župnija sedanje avstrijske Koroške, Brdo, ki je popolnoma slovenska. Slovenske so tudi podružnice Velika ves, Potoče, Limarce in Gozdina. V Zilski dolini imamo nadalje še popolnoma slovenske župnije Melviče, Borlje, Šteben na Zili, Blače, Bistrica na Zili in Gorje, v katerih župnijah so na Wuttejevi karti tudi vse podružnice popolnoma slovenske. Nadalje imamo v tej dolini še popolnoma slovensko župnijo Št

Pavel, ki ima eno, in sicer nemško podružnico v Bodnjih. Nadalje slovensko-nemško župnijo St. Jurij s tremi čisto slovenskimi podružnicami. Nadalje nemško-slovensko župnijo Čače z nemško podružnico v Gradu. Mešana župnija v Zilski dolini je še ona v Podkloštru (slovensko-nemška), ki pa ima vse štiri podružnice slovenske. Nato pričnejo zopet popolnoma slovenske župnije: St. Lenart, Brnca, Šteben in Marija na Zili, v katerih so tudi vse podružnice popolnoma slovenske. Severno od samoslovenske župnije Drava leži onkraj reke slovensko-nemška župnija Skotidol, severno od te pa popolnoma slovenska župnija Domačile ter nadalje proti vzhodu Lipa in St. Jurij na Strmcu. V vseh teh štirih župnijah so vse podružnice popolnoma slovenske. Na zapadnem koncu Vrbskega jezera leži slovensko-nemška župnija Dvor z nemško podružnico v Vrbi in slovensko v Spodnjih Vogličah. Severno pa imamo slovensko-nemško župnijo Gozdanje s slovenskimi podružnicami v Treščah in Črešnjah ter z nemško podružnico v Gornji vesi. Sv. Martin na Dhoiči je slovensko-nemška župnija, podružnice so pa vse slovenske (Sv. Jernej, Ravne in Tibiče). Župnija Poreče je slovensko-nemška z nemško podružnico v Goričah. Severozapadno od Celovca se nahaja še mešana župnija Čajnce (Tultschgnig), ki pa ima še samo nemške podružnice. Tudi župnija Breza, še pred nedavnim mešana, je na Wuttejevi karti nemška z nemško podružnico v Krivi vrbi. Na j.žnem obrežju Vrbskega jezera imamo popolnoma slovenske župnije Logavca, St. Ilj, Skofiče, Otok in Hodiše z mnogimi podružnicami, ki so vse slovenske. Beneficij na Gorici je nemški. Vetrinje je slovensko-nemška župnija s slovenskim Zakamnom. Na vzhodni strani Celovca imamo slovensko-nemški župniji Zrelec in St. Jakob, ki meji proti vzhodu na popolnoma slovenske župnije Podkorn ter Sv. Tomaž (s slovenskimi podružnicami v Trnjivsi in St. Lovrencu). Severozahodno od Celovca se nahaja še mešana župnija St. Jurij, ki pa ima vse podružnice že nemške. Na zapadni strani Krke ležita še slovenski župniji Timenica (s slovensko podružnico Sv. Martin) in St. Lips s slovensko podružnico Sv. Krištof. Otmanje je še slovensko-nemška župnija z nemško podružnico Magdalenska gora. Nemško-slovenska župnija je nadalje Sv. Janez na Mostiču z dvema nemškima podružnicama in dvema slovenskima (v Gradu in Sv. Gregor). Ekspanziona St. Urh na St. Janški gori je nemško-slovenska. Obmejne slovenske župnije so nadalje Djekše, Krčanje, Kneža, Ruda in Sv. Nikolaj. Mešana je v tem pasu le župnija Grebinj (nemško-slovenska), ki ima nemško podružnico pri Sv. Kolomonu. On

Gospodarstvo

Tedenski borzni pregled

Ponovno naraščanje dinarja.

Zagreb, 28. marca.

Na efektne tržišče se je položaj ta teden poslabšal. Tendence v bančnih papirjih je nepričakovano oslabela, kar se nanaša v glavnem na to, da se glavni papirji trgujejo že brez kupona. Do čim so prej izgledi na obrestovanje dvigali zanimanje, je sedaj to prenehalo, kar tem težje zadene tukajšnje tržišče zaradi derivate na dunajski borzi. Dunajski vpliv na tukajšnje tržišče ostaja vedno enak. Največje zanimanje je bilo ta teden za Eskompio, ki se je začela trgovati brez kupona (15 Din) po 107 (s kuponom prej 124-125); zadnja dva dneva se je pojavilo na tržišču več blaga, baje zaradi večjih ponudb v Dunaju, nakar li je tečaj oslabil na 106. Jugo je bila ves teden čvrsta. Včeraj se je začela trgovati brez kupona (12 Din). Prastrediona je oslabela v početku tedna na 830, na kateri višini je tudi zaključila ta teden. Srpska se je neznatno okrepila. Radi tega preokreta v bančnih vrednotah se je poslabšal tudi položaj na tržišču industrijskih papirjev, ki so z redkimi izjemami nazadovali.

Državni papirji so obdržali svojo čvrstost, zlasti vojna škoda, za katero je bilo mnogo kupnih nalogov tudi iz Italije. Učvrstile so se tudi agrarne.

Na deviznem tržišču je po dvigavanju tečajev tedna nastopil v četrtke krepke preokret, ki se je začel že v sredo popoldne v Beogradu ter se prenesel v Zagreb in inozemstvo. Dinar se je učvrstil na vseh borzah zastran vesti o zunanji posojilni (glej včerajšnje poročilo). Sklenitev zunanji posojil (Blair in Arnstrog ter posojilo monopolne uprave v Londonu) bo nedvomno dalje ugodno vplivala na dinar. Spričo takega položaja se lahko reče, da je odbit napad tržaško-reške špekulacije na dinar.

Zbližani položaj je dovedel včeraj do občutnega padca deviznih tečajev na tukajšnji borzi ter oživil v inozemstvu povpraševanje po dinarju. Čvrstost je zadržala pri nas do konca tedna le deviza na Italijo zaradi mednarodne čvrstosti lire, ki jo dviga italijanska vlada z intervencijami.

V današnjem svobodnem prometu je nastopila pod pritiskom ponovnega porasta dinarja na zunanjih borzah izrazita balise. Blago se je ponudilo po nizkih tečajih, dočim so kupci bili rezervirani, ker opravičeno pričakujejo nadaljni padec deviz. Prometa sploh ni bilo. Okrog polne se se čuli za blago naslednji tečaj: Dunaj 880 (včeraj enak), Italija 256 (včeraj 257.5), London 297.5 (včeraj 301), Pariz 330 (včeraj 333.5), Praga 185.5 (včeraj 187.5), Švica 1202 (včeraj 1216-1218). — V efektil je bilo povpraševanje le po vojni škodi.

Ljubljanski velesejem in gospodarski zastoj

Mnogo se je že pisalo, v čem obstoji vrednost velesejmov. Velesejmi so najboljše izpodbuda za boljšanje in izpopolnjevanje lastnih proizvodov za vsakega obrtnika in industrijca; poučni so tako za lastnike tovarov in obrtnih delavnic kakor tudi za delavce same. Tu se porajajo želje za medsebojno tekmovanje. Ako bi takih velesejmov ne bilo, mnogo del bi ostalo nedovršeno, oziroma neizpolnjeno. Na velikih sejmih ne tekmujejo med seboj samo pojedinci, ampak celi narodi in države.

Dobe se črnogledni preroki in zlohoteči ljudje, ki jim Ljubljanski velesejmi niso po volji ter govore proti njim. Tako se je na pr. izrazil neki producent: »Ah, letošnji velesejem bo slabo uspel. Pomislite samo na zastoj v našem gospodarstvu, na pomanjkanje gotovine, na neznozne politične razmere. Vse skupaj je zadržljivo. Človek izgublja voljo za vse in se ne briga za velesejem.»

Vedno je znak slabosti, kadar kdo tako govori. Pravi pridobitnik v obče ne more in ne sme nikdar izgubljati voljo za posle svojega poklica. To ni trgovec, to ni industrijec, ki zaradi stagnacije, »pomanjkanja gotovine in političnih razmer postaja malo dušen. To je le znak stagnacije njegove dobre volje, znak njegove lastne slabosti in malomarnosti. Čim težje so razmere, tem bolj se odkriva, koliko kdo velja. Agilni in spretni ljudje se mnogokrat dvigajo baš v dobi težkih razmer, ker znajo izkoristiti slabost onih, ki hitro podležejo. Oni se pretlačijo preko takih slabitev in zavzemajo pozicije, ki jih ti niso znali obdržati.

Zgodovina trgovine in industrije nam navaja stotine primerov, kako so si ravno v najtežjih časih najagilnejši ljudje pridobili silno bogastvo, in to vedno na račun slabšev. Kdor je umel svoje blago v javnosti spretnjeje uveljavljati, ta je ostal zmagovalac ter je hitro materialno nadkrilil svoje tekmece.

Tudi včasih so bili v navadi veliki sejmi, vendar niso bili tako spretno organizirani kakor danes. Kdor danes kaj velja in se more s čim pokazati, ta more samo s pomočjo velike reklame — to pa so v prvi vrsti baš velesejmi — kaj doseči. Nič stagnacija, nič valutne nepričke, nič politične razmere ne smejo nikomur jemati voljo za delo na gospodarskem polju. Pravi pridobitnik umejo sebi sami ustvarjati razmere! Na Ljubljanskem velesejmu imajo priliko trgovci, industrijci in obrtniki, da stopijo na plan. Kdor pride in razstavi svoje proizvode, zasluži, da postane javnost nanj pozorna; kdor ne pride, naj le ostane skrit in javnosti bo šla preko njega, kakor da ga ni. Ljubljanski velesejmi naj bo reprezentacija naše celokupne domače trgovine, industrije in obrti.

Občni zbor zagrebške borze

Zagreb, 28. marca.

Danes se je vršil VI. redni občni zbor zagrebške borze. Otvoril ga je borzni predsednik Stanko Šverliuga, ki je v svojem nagovoru najprej omenjal, da je zagrebška borza nastala v težkih in kaotičnih prilikah l. 1918. — 1919., ko še nismo imeli točnih mej in niti enotne valute. Posebno zadovoljivo se je izrazil nad dejstvom, da se je dinar v prošlem letu znatno okrepil. Mednarodna vrednost naše valute je tekem leta 1924. poskočila za 1.45 švicarskega franka (pri 100 Din), a od začetka t. l. za nadaljnjih 60 centimov. Naraščanje dinarjeve vrednosti je eden najočitnejših znakov, da naše gospodarstvo postopno ozdravlja in dokaz, da gre tudi naša valutna politika pravo pot. To politiko je inavguriral koncem leta 1922. sedanji finančni minister dr. Stojadinović, ki jo od takrat dosledno izvaja. Jačenje dinarja je neprecenljivega moralnega vpliva na najširše sloje v vsakem pogledu, predvsem pa v pogledu štednje. Začelo se je vračati zunanje v dinar, kar je imelo za posledico večlo štednje. Vloge na knjižice 6 vodilnih zagrebških denarnih zavodov so znašale l. 1922. 584 milijonov Din, leta 1923. 690 milijonov, a koncem prošlega leta 1058 milijonov Din; torej so zrastle tekem dveh let za okrog 100 odst. To naraščanje se nadaljuje tudi letos.

V nadaljevanju svojega govora je predsednik omenil nadaljnje izpolnjevanje notranje organizacije borze, gradnjo nove borzne palače, ki bo kmalu končana, obračunski zavod, ki je začel šele lani poslovati.

Končno je poudarjal, da je imovinsko stanje borze povoljno ter je zaključil svoj govor z anemom na članstvo in gospodarske kroge, naj borzo še nadalje podpirajo z enakim interesom kakor doslej.

Občni zbor je nato odobril poročilo o delu borze v prošlem letu. Razen poročila so zborovalci z aplombico vzeli na znanje zaključne račune za prošlo leto, po katerih so znašali dohodki blizu 6 milijonov Din. Razen tega je borza razpolagala s 5.2 milijona Din prenosa iz l. 1923., tako da je mogla pokriti 10 milijonov Din izdatkov (odpadne 7.8, plače 1.1 milijona Din). Na letošnje leto se prenese nekaj preko 1 milijona Din.

V borzni svet so bili ponovno izvoljeni: Vladimir Arko, Milivoj Crnadec, Albert Deutsch, Milivoj Kerdič, Svetozar Milinov, Ziga Stern in Leo Weiss, ki jim je bil prenehan mandat. Namesto Josina Cvetka je bil izvoljen Rudolf Erber. Od prej so ostali v borznem svetu: S. D. Alexander, Ernest Grünwald, Franjo Holujevič, Josip Kostial-Zivanović, doktor Nikola Kostrenčić, Herman Kraus, Branko Ladijevič, Gjuro Matič, Makso Mautner, Milan Milič, Maksim Stern, Ante Šutej, dr. Stanko Šverliuga, Gjorgje Velisavljevič in dr. Milan Vrbanič. Računski pregledniki so: Juraj Ettinger, Dragutin Winkler in Zvonimir Tuhalov-Truta. Izvolilo se je več novih članov v razsodišče.

IV. občni zbor Obrtne banke v Ljubljani

Obrtna banka v Ljubljani je imela dne 24. t. m. v posvetovalnici Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani svoj IV. (četrti) redni občni zbor. Udeležilo se ga je jako lepo število delničarjev, ki so reprezentirali v celem 26.657 delnic, odnosno 2661 glasov.

Predsednik g. Fran Kavčič je otvoril zborovanje, pozdravil vse navzoče delničarje, predvsem vladnega komisarja g. ministralnega tajnika Frana Mramorja in g. notarja dr. Andreja Kuharja, ki je obenem vodil zapisnik in v kratkem jedrnatem govoru podal poročilo upravnega sveta o poslovanju za leto 1924. Nadzorstveno poročilo je podal ravnatelj g. Ivan Mikuz, predsednik nadzorstvenega sveta. Poročilo upravnega kakor tudi nadzorstvenega sveta je bilo od vseh navzočih delničarjev brez ugovora in z odobravanjem sprejeto, ter sta se predložena bilanca in zaključni račun zgube in dobička soglasno odobrila, upravnemu kakor nadzorstvenemu svetu pa se je podelila absolutori.

Kakor posnemamo iz letnega bilančnega poročila izkazuje bilanca k 31. decembru 1924. sledeča aktiva: Gotovina v blagajni Din 660.674.09, valute Din 106.839.71 menice Din 337.750, vrednostni papirji Din 286.702.75 predumi na vrednostne papirje Din 184.116.622.50, dolžniki Din 16.101.631.58, inventar Din 95.730.63; Pasiva: Delniška glavnica Din 2.000.000, rezervni fond Din 410.429.21, pokojninski fond Din 80.000, vloge na knjižice Din 4.864.490.56, upniki Din 10.011.524.63 neizplačana dividenda Din 6.886.50, prehodne postavke Din 177.681.36, čisti dobiček Din 222.939.

Predlog upravnega sveta, da naj se izplačuje za leto 1924. 9% dividenda, je bil soglasno sprejet. Nato so se vršile volitve in je bil soglasno izvoljen dosedanji upravni svet s kooptacijo dvanajstega člana upravnega sveta g. V. H. Rohrmanna, kakor tudi dosedanji nadzorstveni svet.

Po končanih volitvah v upravni in nadzorstveni svet je podpredsednik g. Hanuš Krofta v kratkem govoru in jasnih besedah očitral vse prilike in razmere na denarnem in valutnem trgu v prošlem letu, katere so pretresljivo vplivale na zastoj razvoja v narodnem gospodarstvu, pri čemer so bile prizadete skoro vse panoge industrije, kakor tudi do malih izjem vse stroke obrtnega stanu in s tem v zvezi enako posamezni denarni zavodi več ali manj. Vsem tem okoliščinam se je bilo treba prilagoditi in tako

smo bili prisiljeni na eni strani zvišati obrestno mero našim vlagateljem, povečali so se nam davki in rezijski stroški; na drugi strani smo morali ostati v svrhu zaščite malih obrtnikov pri cenah kreditnih. Iz vseh teh razlogov je jasno, da smo vsled tega plačali svojim delničarjem za poslovno leto 1924. manjšo dividendo kakor v prošlem letu. V nadaljnjih izvajanjih je podpredsednik g. Hanuš Krofta omenil zasluge, ki sta si jih stekla v obrtništvu naš upravni svetnik g. Engelbert Franchetti in podpredsednik g. Jakob Zadavec ter ju prosil, da požrtvovalno tudi v bodoče posvečata svoje priznane zmožnosti v blagobit obrtniškega stanu in stojlja ob strani s svojimi nasveti našemu zavodu.

Za izvajanja se mu je zahvalil predsednik g. Fran Kavčič, izrekši zahvalo ustanovitelju našega zavoda Ljubljanski kreditni banki, katere je bila ob vsaki priliki našemu zavodu ob strani, nakar je zaključil lepo uspešno zborovanje.

Narodna banka SHS

Stanje 22. marca 1925.

Aktivna (v milijonih Din): v oklepajih spremembe napram 15. marcu: kovinska podloga 427.4 (-14.5); posojila 1305.5 (-9.6); račun za odkup kronskih novčanic 1186.3; račun začasne razmene 367.9; državni dolg 2966.3; vrednost državnih domov, založenih za izdajanje novčanic 2138.3; saldo raznih računov 415.4 (-55.3). Skupno 8807.5

Pasiva: vplačani del glavnice 25.8; rezervni fond 3.8; novčаницe v obtoku 5594.4 (-66.7); državni račun začasne razmene 367.9; državne terjatve 20.4 (+20.4); razne obveznosti 589.7 (-34.1); državne terjatve za založene domene 2138.3; nadavek za nakup zlata za glavnico in fonde 64.9. Skupno 8807.5

Ljubljanski trg

Spričo bližanja velikonočnih praznikov se ljubljanski trg že postopno oživlja nad povprečnim običajnim prometom. Zadnje dni je bilo videti več šunk in celo žolodcev, ki se kupujejo za praznike. Krompirja je zopet dovolj, ker ga kmetje dovažajo v večjih količinah z vozovi. Od vsega blaga prihaja le fine solate nekoliko manj na trg kakor običajno. Jajec je stalno v obilju, a so se kljub temu neznatno podražila. Po dražjivi je vzrok deloma večje povpraševanje pred prazniki, a največ nižje stanje dinarja, ki je zopet otvorilo izvoz jajec v Švico in Nemčijo. V Ljubljani se na pr. samo preko ene spedijske tvrdke izvaža dnevno 1 — 2 vagona jajec. Razen jajec so vsa druga živila na ljubljanskem trgu prilično nespremenjena v cenah.

Mesne cene so bile prošli teden naslednje: Goveje meso 17 — 25, svinjsko meso 22.5 — 30, teletina 20 — 27.50 Din po kakovosti. Stanina je obdržala prilično nizke cene na 22 — 23.50 Din. Šunke so bile po 35 — 40 Din, žolodci po 42.50 Din za kg.

Od perutnine se prinašajo na trg večinoma le kokoši in purani. Kokoši 25 — 60, purani 100 — 200 Din za komad. Jajca 1 — 1.25 Din komad. Mleko 3 — 3.50 Din liter, strovo maslo 35, kuhano 40 Din kg, smotans 1.25 Din merica.

Zelenjava: fina solata 20 Din kg, motovilec 1.25 — 2 Din merica, regrat 1.25 Din merica. Cebula 4 — 4.50 Din kg. Krompir se je prodajal na drobno pri branjevkah po 2 Din, pri kmetih v večjih količinah (po okrog 50 in več kg) po 1.50 Din kg. Jabolki je kljub odmaknjeni sezoni mnogo na trgu in se prodajajo po 4 — 8 Din za kg po kakovosti.

Mariborski trg

Trg je bil 28. t. m. zelo dobro preskrbljen in zaradi lepega vremena že ob 8. zjutraj dobi obiskani. Čas za slaninarje gre že proti koncu. To pot jih je bilo samo 54 (pretečeni teden 74) Cene so bile: svinjini 28 do 35, slanini 22 do 30 in drobno 20 Din za kg; domači mesarji so pa prodajali govedino po 13 do 15 (eden celo po 12) teletino 15 do 17 in svinjino 18 do 22 Din kg; v mestni mesnici so ostale cene pretečenega tedna.

Perutnina je bilo okrog 600 komadov. Cene: kokošim 25 do 60, racam in rosem 60 do 90, puranom pa 100 do 200 Din za komad. Domači zajčki so se prodajali po 10 do 60 Din; kozlički (4 kom. po 100 do 125 Din komad. Kanarček 125 Din, grlice 75 Din komad.

Kmetje so prihajali krompirja, zelenjave, sedja in družil živih 40 vozov v mesto. Cene: krompirja 10 do 11 Din merik (7½ kg) čebuli in česni 3 do 12 Din venec, kislemu zelju 3.50, kislji repi 2, jabolkom 3 — 8 Din kg, mleku 3 — 3.50, bučnemu olju 22 — 30 Din liter smetan 15 — 16 Din liter, pomarančem 1 — 2.50, limonam 0.75 — 1.50 Din komad, dateljem 14 do 35 Din kg smokvam 6 — 10 Din venec. — Solate je zopet več na trgu in je cena padla; prodajala se je po 1 — 3 Din kupček ali po 6 — 14 Din kg.

Lončena in lesena roba se je prodajala po 0.50 do 1.60 Din komad, brezove metle 2 — 6 Din komad. Leseni ročni vozovi po 125 — 800 Din kom.

V soboto 28. t. m. so kmetje pripeljali 11 vozov sena, 7 vozov otave in 2 voza slame. Cene sena 75.00 — 90, otavi 60 — 80 in slami po 50 Din za 100 kg. Že predpoldnem se je prodalo skoraj vse, ker v sredo 25. t. m. radi praznika ni bilo nič krme na trgu.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (28. t. m.) Pšenica: srbijanska, paritetno v Beogradu, 465. Turščica: sremnska, 15 vagona 175; srbijanska, ladja Sava, maj, 30 vagonov 192.5; baška, maj, ladja Tisa, 7 vagonov 190 — 192; baška, 1 vagon 172.5. Moka: »0», 2 vagona 660; »6», 1 vagon 465. Tendence nedoločna.

Dunajska borza za kmetijske proizvode (27. t. m.) Kljub slabšim ameriškim noticam se je na tukajšnjem tržišču opažala prijazna temeljna tendenca, ki je prišla do izraza v čvrsto se držehih cenah. Kupčija pa je bila še vedno slaba. Notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine: pšenica: domača 53 — 54, jugoslovenska 54 — 54.50, mađarska s Potisja 55 — 55.50, Rosafé 54 — 55; rž: domača 48 — 50.50, ječmen: domači 47 — 52; turščica: 27.25 — 28.25; oves: rumunski 38.75 — 40 Šillingov

Vprašanje prisilne poravnave. Iz Beograda poročajo: V petek se je vršila v ministarstvu trgovine in industrije anketa o prisilni poravnavi. Po daljši diskusiji se je predlog zagrebške Trgovske in obrtniške zbornice v načelu sprejel soglasno. Po tem predlogu se naj prizna prisilna poravnava samo onim trgovcem, ki pridejo v denarne težkoče zaradi vojne, fluktuacije dinarja, poslovne stagnacije ali političnih prilik. Prisilna poravnava naj se prizna dalje le po treh letih izza otvoritve obrata in drugič samo v istem roku po poravnavi vseh obveznosti. Minimalni znesek poravnave svoje naj se določi s 60% in morajo zanj glasovati štiri petine upnikov. V primerih lažnih ali brezvestnih poravnalnih prijav naj se prisilna poravnava ukinde in ta ugodnost za vedno odvzame.

Veliki župan dr. Batlič prevzel pokroviteljstvo nad valeniško razstavo. V petek dopoldne se je predstavila g. velikemu županu deputacija pripravilnega odbora za valeniško razstavo. Deputacije je vodil načelnik ministarstva trgovine in industrije g. dr. R. Marn. V deputaciji so bili načelnik Zveze obrtnih združenj g. E. Franchetti, nadalje ključavničar g. I. Rebek in tajnik Trgovske in obrtniške zbornice g. dr. J. Pless. Po kratkem poročilu o poteku pripravilnih del za razstavo je g. Franchetti v smislu sklepa Zveznega odbora prošil g. velikega župana, naj bi sprejel pokroviteljstvo nad razstavo. Prošnjo je veliki župan ugodil z željo, da bi bila ta prireditev v čim večji prosepi našega obrtništva. — Kakor smo že poročali, vlada za razstavo, ki bo prva prireditev te vrste v Jugoslaviji, največje zanimanje. Odrz valencev je naravnost presenetljiv in pričakuje se, da bo nudila razstava najlepšo sliko o kvalitativnih sposobnostih našega vaještva in najboljše perspektive za bodočnost celokupnega obrtništva Slovenije. Priglasili so se vaještvo tudi iz najbolj oddaljenih krajev mariborske oblasti. Prometno ministarstvo je dovolilo 30% popust za prevoz blaga in vseh posebnikov. Ob otvoritvi 26. aprila bo vaještvo dan. Vaještvo se udeležuje dneva pod vodstvom učitelje obrtno-nadaljevalnih šol. Častni predsednik razstave je šef oddelka ministarstva trgovine in industrije načelnik g. dr. R. Marn.

Odkritje velikih ležišč železne rude v Južni Srbiji. V planini Črnoljivo v kosovski okrogu so odkrili velika ležišča železne rude. Sloj rude se razteza od vasi Malopolje (7 km od Uroševca) preko vasi Petrovo, Račka in Bilnica do Črnoljiva (21 km od Uroševca). Analiza je ugotovila, da vsebuje ruda 20.52% čistega železa in 0.24% mangana.

Izvoz lesa in jajec iz Slovenije oživel. Nižje stanje dinarja ima za posledico precejšnje oživilje izvoza iz Slovenije. Zlasti les se je začel v večjih količinah izvažati, in sicer predvsem železniški bukovji pragi, bukov rezani les, hrastovina, oglje in drugo. Izvažal se v pretečni večini v Italijo. Bukovlji pragov gre dnevno povprečno 2 vagona za italijanske državne železnice preko meje. Jajca se izvažajo v Švico in Nemčijo preko Buchasa in Passaua. Samo preko ene spedijske tvrdke v Ljubljani jih gre 1 — 2 vagona dnevno v inozemstvo.

Redne občne zbornice imajo: Tovarna usnja Franz Woeschnag in sinovi, d. d. v Soštanju, dne 7. aprila ob 10. v tvornični pisarni v Soštanju. Tovarna zaves »Stora« d. d. v St. Vtdu nad Ljubljano 15. aprila ob 16. v posvetovalnici Združenje banke v Ljubljani.

Uprava Ljubljanskega velesejma je te dni razposlala prijave tiskovine za V. velesejem letos avgusta. Izdala je tudi lične zaklopne znamke v vseh jezikih. Oboje se interesantom, ki tega slučajno ne bi bili že prejeli, pošlje na zahtevo brezplačno.

Likvidacije. V likvidacijo sta prešli: Premogokopno konzumno društvo, r. z. o. z. v Kočevju in Delavsko konzumno društvo pri rudniku v Zagorju ob Savi, r. z. o. z. Upniki se pozivajo, naj prijavijo terjatve.

Likvidacija ljubljanske transportne družbe. Na izrednem občnem zboru 20. februarja je sklenila transportna d. d. »Balkan« v Ljubljani z vsemi podružnicami likvidacijo.

Poravnano postopanje je končano o imovini Antona Lebna, trgovca z mešanim blagom v Borovnici, in Milka Jesitla, trgovca v Ljubljani. Obe poravnavi sta pravomočno odobreni. — Poravnano postopanje proti Francu Radiju, trgovcu v Mariboru je ustavljeno, ker ni bil v danem roku založen predjem za kritje stroškov. — Uvedeno je poravnano postopanje o imovini Marije Čmermanove, trgovke na Mirni pri Trebnjem, Narod 18. aprila ob 9.

Konkurz je razglašen o imovini zapuščine po umrlem Henriku Primusu, trgovcu v Mariboru. Prvi zbor upnikov je 1. aprila ob 10.

Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 23. aprila pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 7000 m³ drv; 28. aprila pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 3000 ton angleškega premoza; 29. aprila pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave desk itd. — Predmetni oglasi so v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

Svetovna produkcija premoza je znašala v letu 1923. 147.84 milijona vagonov. Preko polovice te produkcije pride na Zedinjene države in Anglijo. Svetovna produkcija 1923. beleži napredek napram letu 1922.

Budimpeštanski mednarodni sejem se bo vršil letos od 18. do 27. aprila.

Pred povečano produkcijo v angleški tekstilni industriji. Iz Londona poročajo, da se bo te dni vršilo posvetovanje delodajalcev in delojemalcev tekstilne industrije v Lancashire glede razširjenja produkcije. Povečati se hoče tedenski delovnik od 39.25 ure na 48 ur, po možnosti tudi z nadurami.

Znižana cena bakru v Ameriki. Ameriški producenti so znižali ceno bakru za 5 do 10 centov.

Borze

CURIE. Beograd 8.30. Newyork 518.60, London 24.79, Pariz 27.35, Milan 21.22, Praga 15.375, Budimpešta 0.0072, Bukarešta 2.425, Sofija 3.775, Dunaj 73.05.

DUNAJ. Beograd 11.375 — 11.475. Budimpešta 98.15 — 98.55, Bukarešta 3.32 do 3.34, Milan 29.01 — 29.13, Pariz 37.33 do 37.49, Praga 21.03 — 21.11, Sofija 5.155 do 5.195, Curih 136.71 — 137.21; dinarji 11.32 do 11.38 lire 28.98 — 29.18.

PRAGA. Beograd 53.50, Dunaj 477, Rim 138.375, Newyork 33.80, Curih 652.625.

BERLIN. Beograd 6.70, Dunaj 50.11, Milan 17.185, Praga 12.43, Curih 80.90.

Kino

Najboljši film sezije 1924. Francoski sproskovni list »Cinéma-Ciné pour tous« je razpisal natečaj, da izve mnenje publike, kateri naj bi bil najboljši film sezije 1924. Rezultat natečaja je sledeči: Koenigsmarkt 1425 glasov. Islandski ribič (po romanu Pierrea Lotjisa) 1092 glasov, Keen 1006. Violettes Impériales 994, Zakoni gostoljubja 980, Karavana na zapadu 893, La Bataille (Bitka, po romanu Clauda Farréca) 759 glasov. — Pripomnimo naj, da se je glasovanje vršilo le o filmih, ki so se predvajali v Franciji.

Debati ameriški komik Walter Hiers je kljub precejšnemu svojemu obsegu goreč zagovornik in pristaš sporta. Nedavno je na neki plavalni tekmi odnesel vsa najboljša mesta.

Nov Chaplinov film. V listih čitamo, da dela sloviti ameriški komik Charlie Chaplin (ki ga žal pri nes sploh ne vidimo) skrivaj na novem filmu, ki bo baje v marsičem nalikoval divnemu njegovemu »Javnemu mnenju«. Chaplin namerava pri tem filmu uporabiti novo fotografsko metodo ter del filma posneti v Evropi.

Korespondenca filmskega zvezdnika. Pošta, ki jo prejema jo paramontski filmski estari, prekaša vsi domišljivo. Pravijo, da nosi v tem pogledu rekord ljubljence ženske publike, ameriški igralec Rodolfo Valentino. Povprečno dobi Valentino na dan 592 pisem in dopisne, in daleč za njim pride še Thomas Meighan s »samo« 322 pismi in razglednicami. Koliko pošte dobe divje na dan, o tem statistika diskretno molči. Najbrž bi bilo iz nje razvidno, da moški sploh tudi tu zaostaja za ženinim.

Vreme

Pričetkom tedna je vladalo skoro že po vsej Evropi mrzlo vreme, ker je nov val mraza od severa znova shladil kontinent ter povzročil po srednji Evropi in po Alpah precej novega snega.

Odslej je ostalo vreme močno spreminljivo; topli zapad in jugozapad se je menjaval s severom in severozahodom. Vendar se je splošno Evropa nekoliko segrela, in koncem tedna so imeli temperaturo pod ničlo samo. Še po severni Rusiji, Skandinaviji ter na morju med Skandinavijo in Islandijo, najvišja toplota na je bila v zadnjih dneh nad Italijo, Balkanom in bližnjimi podonavskimi ravninami, dokoder je prodral topli široki. Toda večja depresija, ki se je razvila nad Italijo, Alpami in srednjim Podonavjem, privabljala kakor velikanska zračna črpalka, mrzli zrak od severa na jug in srednji Evropi preti nov naval hladnega vremena.

Letošnji marec, ki je bil izredno mrzel in več ko dovolj moker, je izpolnil vse naloge, ki mu jih pripisuje staro pravilo: pomočilo se je pošteno, jajce je znesel in v prahu se je povajal. Kot prvi pomladanski mesec se je na slabo obnesel; pravih pomladnih dni, to je takih, da povprečna dnevna temperatura znaša 9 do 10° C ter omogoča pričetek vegetacije, takih dni še nismo imeli. Zato še ni videti nikakega zelenja; komaj da se je nekoliko osvežila ozimina in tupatam trava, a vse komaj za spoznanje. Milla zima tudi to pot ni privedla zgodnje pomladi.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: Večinoma oblačno, mestoma tudi malo dežja.

Preklíc

Podpisana preključem žaljivko, ki sem jo izrekla napram gosp. A. P. 657.

Izjava

ALEKSANDER DUMAS ZVEŠTOBA DO GROBA (LA DAME DE MONSOREAU)

105

Ta beseda je zadostovala, da se je Bussy ovestil. Plemič je.

«Da, prav imaš. Ničesar s silo! Zapoveduj, in čakala bova.»
«Glej, tam je najina usoda. Jačja morava biti, kakor demon. Pregarja naju. Ne bojva se. Zoperstaviva se. Videl boš, da bova zmagala! In ti se boš prepričal, ali znam ljubiti!»

«Bože moj, da se že morava posloviti?» šepeta Bussy.
«Grofica!» kliče oni izdaleka. «Odgovorite, ali pa skočim iz te peklenske nosilnice, pa če na mestu izdihnem!»

«Zbogom,» pravi Diana, «sicer je sposoben, da stori, s čemer preti.»

«In ti bi bila žalostna?»
«Mili moj, ne bodi ljubosumen!»

In Diana odhiti s svojim konjem. Bussy jo mora pustiti. Dva, tri skoka, in Dinana je dosegla nosilko, na kateri je ležal grof na pol onesveščen. «Ustavite, ustavite!» godrnja. «Grom in peklo, naprej!» ukaže Remy glasno. «On govori v vročici! Če pojde stvar tako naprej, bomo kmalu nosili mrliča! Hajdi! ukazuje glasno in ljuto Remy, in nosači nosijo svoje breme dalje.

«Pa kaj kličete venomer!» se oglasi Jerica. «Saj je grofica tukaj pri meni!» «Gospod grof je očitno v vročici in se mu blede! Pazite nanj, reveža!» Diana ne odgovori besede, ampak prijaše v krog svetlobe, katero razširjajo baklje. «O,» izusti Monsoreau zelo oslabljen, «kje ste bili?» «Pa kje naj bi bila, če ne tukaj pri vas?» «Čisto pri meni, tukaj morate biti, gospa, ne zapuščajte me!» Diana ni imela več razloga, da bi zaostajala. Vedela je, da ji Bussy sledi. Če bi bila noč mesečna, bi ga mogla videti. Dospeli so do počivališča, v naprej določenega Monsoreau se je nekoliko ur odpočival, potem je želel, da potuje dalje. Ni mu bilo toliko od tega, da čimprej dospo do Pariza, pač pa da es čim bolj oddalji od Angersa, ker se je bil vojvoda in je bil nanj ljubosumen. Prizor, kakršen je gori opisan, pa se je ponavljal od časa do časa, ko sta se zaljubljenca sestajala. Remy je ob takšni priliki некоč tih rekel: «Vrag naj ga vzame, počni naj jeze in besa in ljubosumnosti, zverina črna, in čast zdravnikova bo rešena.»

Toda Monsoreau ni umrl, ampak je deset dni pozneje dospel v Pariz. Stanje se mu je celo znatno popobšalo. Remy je bil namreč zares spreten in vesten zdravnik, spretnjši, nego si je sam želel.

Tekom teh deset dni, dokler je trajalo potovanje, je Diana s svojo nežnostjo in sladkobo zlomila ves Bussyjev ponos in slojenje. Prisilila ga je celo na obljubo, da bo od časa do časa obiskoval Monsoreau in se okoristil s prijateljstvom, katerega mu je on izkazoval. Grofovo zdravje naj celo posluži kot izgovor. Remy pa je grofa negoval in prenašal pisma zaljubljenca. «Skulap in Merkur sem,» se je šalil. «Moje službe postajajo goste!»

XI.

KAKO JE BIL ANZOVINEV ODPOLANEC SREJET NA DVORU.

Niti kraljica Katarina niti vojvoda d'Anjou se nista vrnila v Pariz, čeprav so jih v Lovreu pričakovali. Glas o sporu med bratoma se je pa med tem vedno bolj širil in napravil prav neprijetno in bojno, nemirno razpoloženje v deželi. Kralju tudi niso prišli nikakšni glasniki od njegove matere, tako, da je izprva bil negotov, potem pa je pričel sumnjati različne spletke in je postal prav slabe volje. Miljenci pa so mu došepetavali: «Sire, slabo so vam svetovali!»

Ker pa je ena edina oseba imela, kakor znano, mnogo vpliva na vojvodo, če ne celo odločilen vpliv, in političis, se je vsak dan hušča burja dvigala proti Bussyju, njegovemu svetovalcu in takorekoč zunanjemu ministru.

Na veliki seji so se kraljevi svetovalci baš bavili z ugibanjem, kako bi najbolj uspešno zastražili vojvodo in njegove svetovalce in privržence, a potajno so snovali načrte, kako bi jih uničili, seveda, da se sami okoristijo z uspehom. Kaiti kakor vedno, je že celo takrat politika bila torišče vsakojakih sebičnosti. Naenkrat pa se raznese glas, da je prišel na dvorišče glasnik gospoda vojvode Anžovinskega. Glas je vzbudil ogromno senzacijo. Ves Louvre je zašumel. Glas je silno razjaril kralja in njegove ožje prijatelje, in odločili so se, da na tem poslancu osvetijo razžaljeno Veličanstvo. Peneči se jeze, so miljenci pripravljali svoje meče in z bodali brusili po zidu. Edini Chicot je molčal, si odpasal meč in bodalo, a besedice ni spregovoril. Samo pozoren je bil na vse. Ker se je pa Henrik spomnil, da mu njegov šaljivec in prijatelj že mnogokrat prav razborito in koristno svetoval, ga vpraša tudi sedaj za svet.

Chicot ga opozori, kako smešno in tudi škodljivo je besnenje miljencev in mu razloži vso zadevo. Ako se je vojvoda odločil, da pošlje kralju svojega glasnika, potem je to znak, da se ne počuti dovolj močnega. Zato je bolje, da se vojvodov poslanec sprejme prijazno, pozneje pa je treba prežati na priliko, da bi se moglo vojvodo Franja prileteti na varnem mestu, v primerem trenutku, skupno z vojvodo de Guiseom in morda še s kom drugim, kadar ne bo nikakršne opasnosti, in vse skupaj zapreti v Bastilijo.

Ko sta se tako razgovarjala, vstopi osupnjeni kapitan telesne straže in javi: «Sire, v Louvre je dospel najavljeni poslanec vojvode de Guise.» «S kolikšnim spremstvom?» «Sam!» «Potem ga je treba dvojno lepo sprejeti, Henriče, ker je to prav hraber mož!» pravi Chicot kralju. «Naprej!» ukaže kralj, ki se je trudil k nemirnosti, dasi je njegova hladna bledest izdajala, da hrumi vihra v njegovi notranjosti. «Naprej, dvor naj se zbere v veliki dvorani, mene pa oblecite v črno. Žalost je treba nositi, ko smo toliko nesrečni, da se moramo razgovarjati z bratom s posredovanjem odposlanca.»

Prestol Henrika III. je stal v veliki dvorani, Okrog prestola se je zbrala vznemirjena množica. Kralj je sedel žalostno in namrščenega čela, a pogledi vseh so bili uperjeni proti dolgi galeriji, skozi katero bi moral gardni kapitan privedi odposlanca.

«Sire,» pravi Quelus kralju na uho, «poznate li ime tega odposlanca?» «Ne!» «To je gospod de Bussy, in to še podvoji žalitev?» pravi kralj ves blede in le izteška zakriva svoj gnjev. «Vaše veličanstvo tega morda ne čuti, mi pa tem huje!» pravi Schomberg. Henrik ne odgovori ničesar. Opazil je, da vre jeza okrog njegovega prestola, in si je čestital, da ima takšen silen

jez, ki ga bo branil pred vsemi neprjatelji. Quelus je bil silno razjarjen, včasih je blede, včasih rdele, in z obema rokama je prijel meč. Schonberg je neprestano poskušal, če se njegovo bodalo da dobro izdreti iz nožnice. Maugiron je svoj meč vzlel iz paževeh rok in si ga opasal, a Epernon je bil hladnokrvnejši in si je samo sukaj brke. Stopil je pa k svojim drugovom. Henrik ni več govoril. Opazil je, da se psi pripravljajo, kakor kadar hočejo goniti vepra. Zato si je mislil, da bodo že oni opravili, kar treba, in se je samo smehljial ter se silil k dostojanstvenemu miru.

«Naj vstopi!» zapove.
Na te beseda zavlada tišina, in bilo je, kakor da žehiti iz globine tega molka vsa vročina kraljevega srca.

V tišini se zasliši čvrst korak, s katerim se nekdo približava iz dolge galerije slik, s hodnika pokraj velike luvrske dvorane.

Vrata se odpro na stežaj, glasniki odstopijo. Na pragu se v sijajni obleki pojavi plemič, grof Bussy d'Amboise, miren, ponosen, vzravnan. Takšen vstopi v dvorano, s klobukom v roki. Nikogar iz kraljeve okolice ni pogledal, marveč je polagoma stopal naravnost proti kralju, se mu globoko priklonil, kakor je zahtevala etiketa, se potem zravnal in mirno, navidez ravnodušno čakal, da ga kralj ogovori. Stal je ponosno kakor pravi plemič, ali tako, da ta ponos ni imel ničesar žaljivega za kralja.

«Vi tukaj, gospod de Bussy?» ga nagovori kralj. «Jaz pa sem mislil, da se nahajate v srcu pokrajine Anžovinske.»

«Sire, zares sem bil v Anžoviji, ali sem jo zapustil, kakor vidite!» mirno polagoma odgovori Bussy s poklonom.

«In kaj vas je dovedlo v našo prestolico?»

«Predvsem želja, da izrazim Vašemu veličanstvu svojo globoko udanost in spoštovanje.»

«Vojvoda vam ni naročil nič drugega?»

«Naročil mi je, naj povem, da se vrača v Pariz, da spremlja gospo kraljico mati, in da želi, da vzame Vaše veličanstvo na znanje povratek jednega Vaših najudanejših podanikov.»

Ves ostolbenel začudenja umolkne kralj in široko gleda odposlanca, potem pogleda okrog sebe in razmišlja, kaj naj tolika ponižnost pomeni. Ta čas pa porabi Chicot, da zakliče izza kralja: «Dobro jutro voščim, gospod de Bussy!»

Bussy je tudi začuden, da mu nekdo iz tega zbora vošči dobro jutro, in kakor izgleda, brez zasmehljivega namena, okrene se napol v ono smer, in se zahvali s poklonom in odgovorom: «Dobro jutro tudi i vam, gospod de Chicot! Kako je gospodu Saint Lucu?»

«Prav dobro mu je! Pravkar se s svojo soprogo spreha pa okoli svoje kletke!»

«In to je vse, vpraša sedaj kralj, ki je končal svoje premišljevanje. «in to je vse, gospod de Bussy, kar mi imate javiti?»

«Da, sire!» odgovarja le ta, «ako je pa še kakšna druga važna novost, katero bi želel gospod vojvoda sporočiti Vašemu veličanstvu, storil bo to osebno.»

«Prav dobro!» pravi kralj.

Na to se molče dvigne in stopi dve stopnici dol s svojega prestola. Sprejem je bil končan, skupine so se odmaknile, kakor da se bodo razstale. Bussy zapazi iz kota očesa, da so ga obstopili v primerni razdalji z vseh štirih strani miljenci, ki stoje okrog njega kakor štirje kipi sovražstva. Na koncu dvorane pa se kralj tačas tiho razgovarja s kancelarjem. Bussy se drži, kakor da ne opazi ničesar resnega ali važnega, in nadaljuje svoj veseli razgovor s Chicotom. Kralj pa, ki je tudi nekaj sličnega razbral, pokliče Chicota, naj pride k njemu, da ga bo nekaj važnega vprašal. S tem je kralj hotel osamiti Bussyja in ga izročiti na nemilost oni četvorici.

Dostojevski:

„Besii“

Broš. Din 40, vezana Din 52 brez poštne. Roman v treh delih, preložil Vladimir Levstik; se dobi v knjigarni „Tiskovne zaloge“ v Ljubljani, Prešernova ul. 54. (Nasproti glavne pošte.)

SCHAFFHAUSEN-ura

svetovna znamenja, 130a Dobi se pri F. Čuden, Ljubljana Prešernova ul. 54. (Nasproti glavne pošte.)

INTERNATIONAL WATCH CO. CHRONOMETRES ET MONTRES DE PRECISION

„Jutrov“ roman

LUCIFER

katero je skotinalos narata vrehina, prepletana s fantastičnimi zapletili od tabetka do kuce, ki primajo navdinenemu čitatelju s interesantnim razmotranjem vsak hip presenečenja, ki mu se sledi razoliranje in konsternacija in soper presenečenje tako, da so čitatelji nestrpno pričakovali vsako nadaljevanje romana, je isel in se do biva pri apravi „Jutra“ v Ljubljani.

Vsi ki so ga čitali in oni, ki niso imeli te prilike, naj si ga takoj naroče za domače knjižnice.

Bolj zabavati Vas ne more nobena knjiga! Vezana stanje . . . 55 Din Broširana pa . . . 45 Din

Najnovejši damski klobuki

doti v modnem salonu

IDA ŠKOF-WANEK naslednici

LJUBLJANA, Pod Trančo 2.

Priznana solidne cene. — Preoblikanje in predelovanje se točno izvršuje. 113-a

PRODAJA LESNE TRGOVINE.

Stavbni les in drva na lasnem prostoru tik železniške p oge in kolodvoza v večjem banaškem mesu Kovinu ob Donavi v ugodno vodno in železniško zvezo ter bogato okolico se iz proste roke **tako prod.** — Podjetje je v celem dolnjem Banatu dobro vpeljano in za strokovnjake velike bodočnosti. Priporočljivo zlasti za slovenske izvoznike. Potreben kapital Din 1,000,000— do Din 1,500,000.— Pojasnila daje Srpska banka d. d. Pančevo.

Cvetličarna Anton Bajec
Ljubljana, Pod Trančo št. 2
oskrbi vsak dan sveže cvetje
travnike s kapitali, točne in po zmeritih cenah

Ažurira in entla
volno v vseh barvah
Toni Jager-Cerne
Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

PRODAJA LESA.

Na podlagi člena 14 naredbe ministrstva za agrarno reformo (Služb. Nov. 20. X. 1920 br. 232) se razpisuje javna ofertalna licitacija za ca. 700 m³ rezanega lesa franco. skladišče podpisane uprave na železniški postaji v Kranju.

Prodajni pogoji so na vpogled pri upravi. Predpisano kolekovane ponudbe naj se pošljejo do 24. aprila t. l. 12. ure v zapečateni kuverti z oznako „Ponudba za razpisani les“ podpisani upravi.

Državno upraviteljsvo veleposestva Lamezan-Saltna v Kokri nad Kranjem.

VABILO

rednemu občnemu zboru

posojilnice za Sodržičo ter okolico, registrovane zadruga z neomejeno zavezo v Sodržiči
ki se bo vršil dne 5. aprila 1925. ob 3. uri popoldne v posojilnični sobi v Sodržiči.

VSPORED:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Volitev načelstva.
4. Dopolnilna volitev članov nadzorstva.
5. Nasvet.

V Sodržiči, dne 22. marca 1925.

Načelstvo.

Narodna tiskarna Ljubljana, Knaflijeva ulica št. 5

izvršuje tiskarska dela v vsaki množini in sicer: uradne tiskovine, cenike, kuverte, račune, hranilne in zadruga knjžice, poročna naznanila, vabila, cirkularje, vstopnice, etikete, mrtvaška naznanila, zavitke, časopise in vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in cenno. Naročila sprejema tudi „Narodna knjigarna“, Prešernova ulica 7

Najnovejši modeli

ravnokar došli v modnem salonu

Stuchly-Maške LJUBLJANA
Zidovska ulica 3

Cene nizke. — Preoblikanje in predelanje se izvršuje točno.

Najlepše Velikonočno darilo!

Pazor! Samo 300 Din franko na dom!

Ta garnitura kuhinjske posode je iz najboljšega aluminija, snežno-bela in desetletja trpežna. Dobavija se proti predplačilu ali povzetju.

Kovinska industrija INŽ. J. & M. BOML, Maribor, S.H.S.

22-a

Prodaja lesa na panju

na veleposestvu Staro v Hotemšu pri Zidanem mostu se prodaja na panju
8250 m³ borovega in 8250 m³ bukovega lesa
Ponudbe s cenami za vsako obeh vrst lesa se sprejemajo do Inkl. aprila t. l. od g. Inž. Ant. Sodnika, Ljubljana, Zrinskega ulica št. 6./II. Prodajni pogoji se na zahtevo od imenovanega dostavijo osebno na vpogled vsak torek, če rtek in soboto dopoldne. 1505

Naročite znamenite svetovne romane:

- Coster-Debeljak, Ulenspiegel. Roman. Broš. 60 Din, vez. 70 Din, pošt. 3 Din
- Fogazzaro-Budal, Svetnik. Broš. 64 Din, vez. 72 Din, pošt. 2-50 Din.
- Barbusse-Debeljak, Ogenj. Roman, Broš. 30 Din, vez. 38 Din, pošt. 2-50 Din.
- Hurban Vajanski-Albrecht, Leteče sence. Broš. 22 Din, vez. 28 Din, pošt. 1-50 Din.
- Sienkiewicz-Mole, Z ognjem in mečem. Broš. 106 Din, vez. 120 Din, pošt. 5-50 Din.

izdaja jih
Tiskovna zadruga v Ljubljani
Prešernova ulica 54.

Književna politika

Zbrani spisi Ivana Cankarja

Cvetno soboto izide prvi zvezek Zbranih spisov Ivana Cankarja, ki bo obsegal »Erotiko« prve in druge izdaje, Pesmi od 1892—1898 in Vinjete. Uvod in opombe knjigi je napisal Izidor Cankar. V predgovoru prvi Nova založba, ki je knjigo izdala:

«Minilo je več kot četrstletje, odkar je izšla prva knjiga Ivana Cankarja; danes so njegova dela večinoma razprodana. Slovenska javnost je že dolgo želela izdati njegove zbrane spise in Nova založba je ponudbo dala, naj bi jih založila, z veseljem sprejela, zlasti ker se je zavedala, da nam je Cankar v sedanjem hipu našega duševnega življenja potreben. Ivan Cankar ni bil samo naš najboljši prozaiist, ki je uspešno stopil s svojo umetnostjo v mednarodno tekmo, marveč nam more tudi danes biti učitelj čistega in iskrenega umetniškega dela. Bil je nedosežen mojster slovenskega jezika in je danes in bo ostal večnoživa priča njegove moči in milobe, njegove lepote in upravičenosti. V vseh mnogoterih menah uvrjeda duševnega razvoja je bil vedno isti sovražnik himbe in laži, sebičnosti in vsake podlosti, prijatelj slabotnih in veledušnih ljudi, oznanjevalec idealizma, ki prezira etične kompromise in s svojo vero v bodočnost tudi po razmerah premagan zmaga. V izdajo smo prevzeli vse spise Ivana Cankarja, ki so bili doslej tiskani ali po njem za tisk pripravljani, in jih hočemo objavljati po časovni vrsti njih postanka, a s vedno držati pesnikove zadnje redakcije. Tekst smo kljub različnim in nedoslednostim pravopisno popravljali le tam, kjer ga je očitno bilo pokvarila ali piščeva ali stavčeva pomota, a se ga drugače nismo dotikali s tem smo hoteli usrečiti tistim, ki tudi lepo književnost berejo z zgodovinskim čutom, in izpolniti pesnikovo naročilo: »Jaz hočem, da se vse tako natise kakor sem napravil jaz, vse do najmanjših vejic.« Izložili pa smo iz zbranih spisov nezaokrožene fragmente in ona mladostna dela, ki jih pesnik sam ni hotel objaviti, ker se zdi, da za tako izdajo, kakor tudi za izdajo njegove korespondence, čas še ni ugoden.»

Naslednji zvezki se bodo hitro vrstili za prvimi. Zbrani spisi so tiskani na izvrstnem papirju, so tipografsko lepo izvršeni in

Ključavničarsko knjigovodstvo

opremljeni z reprodukcijami pesniških rokopisov. Prve zvezek obsega nekaj nad 370 strani in stane vezan v polsneje 76 Din, v polplatno 60 Din in broširan 50 Din.

Priloga. Kleinmayerju in Fed. Bambergu d. z. o. z. v Ljubljani je izšla knjiga »Obrtno knjigovodstvo za stavbno, umetno in strojno ključavničarstvo in za železnicarstvo«, ki jo po vsebini in opremljenosti pridobitev za naše obrtno šolstvo. Knjigo je s sodelovanjem veleindustrijalca Avgusta Zabarja spisal profesor Henrik Podkrajšek, vezan izvod pa stane Din 62.

Knjigovodstva za obsežno razviti ključavničarski obrt zaradi mnogovrstne stvari ne morejo obdelati skupno z drugimi kovinskimi obrti, ne da bi vsled tega trpela ta ali ona panoga. Za to je z veseljem pozdraviti to knjigo, ki zaradi tega, ker obravnava knjigovodstvo za ključavničarstvo zase in je priznani strokovnjak, veleindustrijalec Avgust Zabar s svojim sodelovanjem dal delu krepko in v vsakem oziru brezhibno podlago. Teoretič in praktič sta pri zbiranju materiala in pri sestavljanju zgledov in tabelarno knjigovodstvo, za male obrte z enim, odnosno z dvema in več pomočniki, potem pa tudi zgledi za stavbno, umetno in strojno ključavničarstvo in za železnicarstvo. Za vsak zgled so izračunjeni procenti za upravne stroške in za dobitek, za vsako nalogo ima v knjigi navodila, kako jih mora izračunati. Prav tako navaja knjiga za vsako naročilo in množino porabljenih sirov in pomožnih tvari.

Knjigo bo torej rabil s pridom vsak, ki mu je je treba. Zato naj bi se pri njej ukazali obrtniki in pomočniki, pa tudi osnovnošolski učitelji, zlasti takli, ki že ponujajo na obrtnih nadaljevalnih šolah, ali žele poučevati na kakih taki šoli. Ko se bodo poglobili v materijo, ki jo podaja ta knjiga, bodo izprivedli, kako vestno se je pripraviti za pouk v knjigovodstvu na obrtnih nadaljevalnih šolah in kako brezuspešno je poučevanje brez knjige, ki učenca odtuje predmetu. S to knjigo naj bi tudi razpol-

raše vsaka šola ključavničarska in vsaka druga, zaradi povzročila, ki jo bodo čitali z zanimanjem in se okoristili z njo.

Arcibašev: »Sanin«

Roman, posvojen Stane Krašovec. Sploš na knjižnica št. 52. V Ljubljani 1925. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 488. Cena broš. 52 Din, vez. 60 Din.

»Sanin« je spisal M. Arcibašev, ki sedaj živi v Varšavi, l. 1903, in je slika ruske inteligence iz dobe tik pred ponosrečno revolucijo leta 1905. Roman je izšel šele leta 1907, po revoluciji, v istem časopisu, ki ga l. 1903. ni hotel priobčiti. Druga izdaja, tiskana v 10.000 izvodih, je bila takoj konfiscirana, pač zato, ker se niso skladali nazori romana z religiozno, privilegirano po vladi in se je tako roman zaletaval v stebro carizma in reakcije. (Tudi nemški prevod je bil izpočetka konfisciran.) O Arcibaševem »Saninu« se je razvila ne samo v ruskih, nego tudi v tujejezičnih literarnih krogih obsežna debata o njegovih tendencah in nazorih. Roman je postal vsled tega splošno znan in zanimivo čtivo. Kačor naglašava prevajalec v uvodku slovenskemu prevodu »se je sam Arcibašev izrazil, da ne smatra romana niti za naravnostnega niti za zasmevanje mladine ampak za zagovor individualizma. Naj pač vsak uživa umetnino po svoje brez »napotnice« in si naj napravi o njej samolastno sodbo. Prevod naj služi v to, da bo širša slovenska javnost vedela, da niso vsi nazori tako stalni in neproblematični.«

Kakor je uvodoma povedano, slika roman »Sanin« na realističen način ruskega inteligenta malomeščana, oficirja, študenta, žida, žensko v okvirju družine in samostojno učiteljico. Epizoda se vrsti na epizodo, ki se vpletajo odvisno ali neodvisno od glavnega junaka Sanina, čegar samolastna individualiteta posega bolj ali manj globoko v vse to bujno in šareno življenje. Na vsak način je ta splošno znani roman zanimivo čtivo, ki bo oklenilo pozornost mnogokaterga bralca

Vpliv sleposti na telesni razvoj

Kdor pozna v glavnih potezah vzrok oslepelosti, misli nehoti na posledice sleposti. Direktno vpliva slepost na telesni razvoj slepcev, ne oziraje se na ono vnanjo tipično obilje, ki je opazimo na obrazu, s tem, da ga skoro popolnoma omeji v svobodnem kretanju. Slepec je zato navezan več ali manj na svojo najbližjo okolico. Kakor hitro hoče kam drugam, potrebuje vodnika. Zmisljena in umna vzgoja sicer lajšata zlo, odpraviti je pa ne moreta.

Vse druge posebnosti, ki vzbujajo pozornost pri slepcu, so indirektno posledice, ki se ne kažejo pri vseh slepih enako, v vsi meri, ampak so odvisne več ali manj od vzgoje in pouka, od časa oslepelosti, to je ali je oslepelost nastopila v zgodnji mladosti ali pa kasneje.

Pri mnogih slepih opazimo boječnost in neodločnost. Pri hoji stozajo roke predse, da bi se kam ne zadeli ali zaleteli. Navadno drsajo tudi z nogami. Zlasti opazimo to pri kasneje oslepelih. Onj pa, ki so slepi od rojstva ali zgodnje mladosti, pa so se pravilno vzgajali, se kretajo sigurno in gotovo. Marsikdo bi mislil pri takem vedenju, da niso slepi. V domači hiši ali po zavodih se gibljejo prav tako kakor da bi videli. Najlepše opazimo to pri hoji po stopnicah, ki po njih ne hodijo mirno in počasi, ampak dirjajo in skačejo čez dve, tri in več stopnic. — Pa tudi v neznanih krajih se vedo slepci hitro orientirati. Vzrok temu so razni zračni in tlakovni občutki, prihajajoči od raznih predmetov, ki se jim bližajo, n. pr. človek, stena, vrata, odprto okno, drevo i. t. d. Nekateri znanstveniki pripisujejo ta občutek šestemu čutu, ki pa znanstveno še ni popolnoma določen. Sicer pa je večje zmožnost pravilo, da postanejo vsled omaga izmed manjšajočih čutov drugi čuti ostrejši. Vzrok temu ni narava, ampak odnole vaja in večja skenizivna raba. Saj vemo, kako izvrstno razvit tip in čut imata krt in netopir, ki ne rabita vida prav nič vsled stalnega bivanja v temi. Zato je ta zaostal v svojem razvoju.

Ker se ne more slepec poljubno prosto kretati, omeji zato svoje gibanje na najpotrebnejše. Poleg tega so prisiljeni odrasli slepci vsled izvrševanja svojega obrta največ sedeti. Vse to nikakor ne vpliva ugodno na slepčevu zdravje. Jako pogosto nastopijo motilive v prebavi. V zvezi s temi se pojavljajo razni kožni izpuščaji in uljesa.

Bledi, bolesteri obraz nam priča o pomankanju nezadostnega krvnega obtoka, o pomankanju svetlobe in zraka. Vse telo oslabi, zato težje o utrjenosti po malo napornem delu, po sprehođu kd. Pozimi jih rado zebe. Zato ljubijo gorko oblieko, toplo sobo, posteljo z obilno odejo.

Telesno držanje je večinoma nelepo, neoblikano, neokretno, nerodno. Raznih napak pri hoji, sedenju, pri jedi ne bomo opisovali. Zelo pogosto so razne grde navade. Radi si vrtajo s prsti v ošesne dupline, gugajo telo, vrte neprestano glavo, mahajo s rokami, bijejo z nogami, cmokljajo itd. To delajo po cele ure. Vse te grde navade so res prave navade, ker niso bili pravčasno opozorjeni nanje. Tu pomaga le redna zaposlenost in vztrajna vzgoja ter pouk na mestu so čim pogostejši izprehodi. Neobhodno potrebni pri vsakem zavodu so občirni hodniki in verande, ki služijo za izprehod po obodu in ob slabem vremenu, veliki trtovi, telovadišča. Prodveem pa mora imeti vsaka šola za slepce telovadnico, ki bodi opremljena z vsem telovadničnim orodjem. Kakšne uspehe rodi prav telovadba, se lahko prepračamo po raznih zavodih za slepce. Občudovali bi dovršene vaje na raznem orodju, lepe plesne itd. Da goje po raznih zavodih športne igre, nam ni treba omenjati.

Z delom, s sistematično telovadbo, z igrami, športom, z vstopi in poukom, kratko: s sistematičnim, zmiselnim poukom odpravimo gotovo vse gori navedene napake in vzgojimo slepega golcnca brezdomno v zdravega, krepkega, olikanega človeka.

Jos. Kobač.

× Nova madžarska visoka šola. Profesorji madžarske rudarske akademije, ki je bila prenešana po prevratu iz Banske Štavnice v Sopronj, zahtevajo, naj se izpremeni v univerzo in naj tvori na svojem dosežnem mestu posebno fakulteto budimpeštanske tehnike. Profesorji naglašajo, da ima rudarska akademija tri fakultete. Slušatelji akademije dobe po absolviranju osmih se mestnih inženjskih diplomov, ako napravijo dva rigorozna. Finančno ministrstvo je za enkrat odklonilo iz finančnih razlogov izpremembo akademije v univerzo.

Izdajatelj in lastnik: »Konzorcij Jutra«.

Odgovorni urednik: Fran Brozovič.

Tisk Narodne tiskarne v Ljubljani

O BLEKE
O BROKE
O. BERNATJVIC

NE POZABITE, da dobite pri kupljenem blagu čez Din 50— 10% popusta samo pri tvrdki B. Veselinoviču i Comp., Maribor, Gosposka ul. 26

Med. Un.
Dr. Jos. Staudacher
Olga, roj. Buchta
poročena
Ljubljana 1629-a

Za spomladansko sezijo
se cenj. damam in gospodom priporočam za napravo **kostumov, obliek, površnikov i. t. d.** po najnovejših vzorcih in po zmerni cenj. — Delo točno in solidno.

Alojzij Lombar,
krojaški atelje za dame in gospode,
1323-a Spodnja Šiška.

Samo Din 50—
svilene nogavice
(zajamčeno brez napak)
v vseh modnih barvah

muđi 1580-a

H. KENDA, Mestni trg 17

Notarskega substituta
sprejme takoj
notar **KRAMER** v Dolnji Lendavi
pod zelo ugodnimi pogoji. 1618-a

Večje industrijsko podjetje išče
v svrhu propagande za živila več
priletnih ženskih oseb
lepega vedenja, ki so vajene samostojno dela i. Dopiši se prosijo pod šifro »Propaganda II-169« na Interreklam d. d., oglasni zavod, Zagreb I-78.

Teod. Korn, Ljubljana
Poljanska cesta št. 3
krovo, stavek, galanterija in okrasni kipez, instalacije vodovodov. Naprava strojevodev. Kopalnice in klesane naprave. Izdelovanje posod iz pločevine za hrano, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (kafle) za konzerve. 73-a

Trgovina
z mešanim blagom se išče na prometnem kraju na deželi v našem. Naslov v upravi »Jutra«, Maribor pod »Trgovina«. 1598-a

Tvornica
s stanovanjem, stranskimi poslopi in zemljiščem, ki kot stavbišča stoji sredi kraja sama zase, v kraju pol ure z železnico od Ljubljane, kjer je velik tvorniški kraj — za vsako podjetje prav pripravno

se prodaja proti gotovini
Vprašanja pod »Fabrik I-74« na anončno ekspedicijo Interreklam d. d. Zagreb, I-78

1530-a

ZAHVALA. 1631-a
Za izraze sočutja ob prerani izgubi najinega nepozabnega očeta, gospoda

Antona Wisiaka
strojevodjo drž. žel.

izrekamo tem potom vsem najprisrčnejšo zahvalo.
Posebno se še zahvaljujemo g. ravnatelju Negoveti, dr. Borku, g. nadzorniku inž. Jurmanu in vsem tovarišem in uradništvu drž. železnice godbi zveze železnicarjev za častno spremstvo na njegovi zadnji poti, za poslovljni govor ob odprtem grobu, kakor tudi vsem darovalcem prekrasnih vencev.

Žalajoča ostala.

Sedaj je dobro!
pravi mož, ko mu je njegova pametna žena rbrat in nede nadrgnila s FELLERJEVIM BOLEČINE OLASUJOČIM ELSAFLUIDOM. Imate bolečine v nti? Nohod? Glavobol? Zoboobol? Krče? Trpite na slabost? Slabem spanju? Nervoznost? Poizkusite Fellerjev Elsafluid, kateri vam bo v budih dneh dober prijatelj. En zavoj s 6 dvojnimi ali 3 specijala ma sietkenicama z zavojnico in poštnino za 62 d. narjep pri LEKARNARJU EDUGEN V. FELLER v STUBICI DONJI, Eisatrg 215, Hrvatska. 46-a III

Modne žurnale iz Pariza po zelo ugodnih cenah kupujte v

FRANCOSKI KNJIGARNI „HACHETTE“
ZAGREB, Jurjišičeva ulica št. 6.

ELEGANTNE DAME
zahtevajte: Paris Elegant, Femina Grande Modes de Paris, Paris Mode, Chic de Paris Toute la Mode. 1446-a

Naznanjawa 1649-a
vsem cenjenim ljubljancem izletnikom, tovarniškemu uradništvu in delavstvu ter vsem občanom občine M. D. v Polju, da sva prevzela

tovarniško restavracijo v Vevčah.

Skrbela bova za izborno pijačo, jedla in za najboljšo postrežbo.

Priporočava se vsem in vsakomur za prijazen obisk

Viljem in Kristina Pečar.

Za veliko noč!
Antonija Pibernik
trgovina z delikatosami
Ljubljana, Vozničkov trg

Prške gnjati, vedno sveže hrenovke in vse vrste mesnih izdelkov; vse vrste sira; čajno maslo; vse vrste kompotov in sadnih sokov; vina v buteljkah, čaj, rum, konjak, likerji.

Solidna posrežba. Brezposredno cenj.

Kupim 1602-a
Jabolčnik
„Jabuka“, Zagreb
Bregovita 3.

J. Stepušin
Sisak

prporoča boljše tamne, črne, parturne in ostale posrežbine za vse glasbilo. 40-a

Najkrasnejše in trpežne

pohišstvo
po najugodnejših cenah pri tvrdki

M. Andlovic
LIUBLJANA
Vidovca, ka. cesta št. 6
I. vrstna go. ulica št. 28

(Sub-) Podzastopniki se iščejo

v živečni stroki za zelo dobro vpeljani predmet (artikele) proti proviziji. Prednost imajo potniki, ki pogosto obiskujejo stranke. Ponudbe pod »Dober zaslužek« z navedbo sedanjega delovanja in obsega dolokroga na uravo »Jutra«. 1532-a

Josip Rožman, Sušak
Strossmayerova ulica št. 68.

se nudi slovenski industriji in trgovini za Sušak loco in tranzit kot treovski zastopnik, oziroma posredovalec v trgovskih zadevah pri nakupu, prodaji, carinjenju, tovarrenju, inkasu, informacijah itd. Izvšuje vse poverlene posle točno in vestno. 109-a

Krasen zaslužek.
Proda se 20.000 m² prima borovine rudeče od 30 cm naprej prsne mere, franko vagon v Bosni po zelo ugodni cenj. Na račun dobave se ima plačati Din 200.000— za kateri znesek se da primerna garancija kakor tudi za dobavo. Vprašati pod značko »Milijonski zaslužek« na upravo Jutra. 1659-a

Mnogo denarja
prihranite, ako pred nakupom blaga za oblieke, perila, srajc, ovratic, naglavnih rut, šerp, obrisalk, negavic, odelj, najrazličnejšega drugega blaga ter usnja obiščite trgovino, kjer so cene najnižje in sicer pri tvrdki

„DANICA“, Majzel & Rajšel
LJUBLJANA, Turjaški trg št. 1. 1660-a

Naznanilo preselitve.
Dovoljujem si tem potom naznaniti, da sem se s svojo trgovino preselila iz Korošceve ulice 7-II na Aleksandrovo cesto 24, pritičje desno, ter se vlijudno priporočam

PAVLA STANGER, Maribor
Aleksandrova cesta 24, prtil. 1655-a

Vsak Jugoslovan mora poznati svojo domovino!
Vse, kar moras vedeti, govbiš v knjigi

MELIK, JUGOSLAVIJA
Celotno delo stane na slabšem papirju Din 110— na boljšem Din 140— brez poštnine
Prodaja se v knjigarni **TISKOVNE ZADRUGE** v LJUBLJANI, Prešernova ul. 54, nasproti glavne pošte

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA
DUNAJSKA C. 46
MESTNI TESARSKI MOJSTER
Telefon št. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrežja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, ragna tla, stopnice, ledonice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d. Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna Ega. G. Tovarne furnitru.

Naš srčnoljubljeni oče, oziroma stari oče, tast in brat, gospod

Joahim Turad
trgovec

je dne 27. marca ob 4. uri popoldne po dolgem, voljno prenašanem trpljenju mirno preminul.

Pogreb dragega pokojnika se vrši v ponedeljek, dne 30. marca 1925 ob 15. uri iz hiše žalosti, Prešernova ul. 1.

MARIBOR, 28. marca 1925.

Globoko žalujoči ostali.

1654-a

BLUZE Samo v modni trgovini
Srečko Vršič
 Z MODNIMI PENTLJAMI LJUBLJANA
 (DUNAJSKA NOVOST) Šelenburgova u. 3.
 Damske nogavice „OBRA“ že od 25 dinarjev naprej.
 Novosti — spomladanske damske rokavice.
 Dežniki — svileni jumperji že od 125 dinarjev naprej.
 III OGLEJTE SI DANES — V NEDELJO — IZLOŽBE III

OBVESTILO. 1632-a
 S tem obveščamo vse naše dosedanje odjemalce in občinstvo sploh, da se nabaja skladišče za šivenje tvrdke
„KONOPIJUTA“ d. d.
 za promet konopnenih in jutastih izdelkov centrala Zagreb
 od 1. aprila 1925 dalje
 v Ljubljani, Gosposvetska cesta št. 2
 poleg kavarnice Evropa, nasproti gostilni „Pri Pigovcu“.
 Skladišče vodi naš zastopnik g. Vido Bratovž.

Najcenejše in največje skladišče dvokoles, motorjev, otroških vozičkov, šivalnih strojev, vsakovrstnih domačinskih delov, pnevmatik. Posebni oddelek za popolno popravilo, emaljiranje in ponikanje dvokoles, otroških vozičkov, šivalnih strojev itd. — Prodaja na obroke — Ceniki franco.
„TRIGLAV“, F. D. L. Tovarna dvokoles in otroških vozičkov
 Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 106a

zidarje in slikarje izdeluje najceneje
Ninko Š. Menc, Ljubljana, Tržaška c. 5. Zahtevajte cenik!
Copiče za slikarje, 1357-a

Najcenejša in najlepša velikonočna darila
 albumi, garolure za pisalno mizo itd. Pisemski papir v mapah in kasetah.
 Velika izbira velikonočnih razglednic po En gros. nizkih cenah. En detail.
 Priporoča trgovina **I. Bonač.** 1506-a

Rast las za jamčuje „LEDA“
 zakonito zavarovano sredstvo proti plešavosti izpadanju las in prhlju. Dobiva se vseh lekarnah, drogerijah in brivnicah, ali pa ga pošlita po povzetju za 100 Din (in 10 Din poština).
 Kosmetični laboratorij „LEDA“ v Zagrebu, Nikoljeva 1. 80-a

Prodaja smrekovega lesa.
 Celbrništvo graščine Brežice bo oddalo iz letošnje letne sečnje približno 1400 m³ okroglega smrekovega lesa in sprejema ponudbe do 10. aprila 1925. 1570-a

Samo Din 250
 zelo trpežen gumijev **dežni plašč.**
 Isti boljše vrste Din 295, najfinjši Din 460 se dobivajo v Prvi gorenjski 1331-a razpošiljalni
IVAN SAVNIK, Kranj 200
 Istotam so razpoložljivi repni vse vrste manufakturne blago po zelo nizkih cenah. Zahtevajte vzorce in cenik!

Za pomladansko sezijo
 se priporočam v izdelovanje vseh vrst oblač, pokrivalov itd. po namove in vzorcih. Delo strogo solidno, potrebna točna in po zmernih cenah. — Na zahtevo pridem tudi na dan.
 Z odličnim spoštovanjem 1627-a
M. CASERMAN, krojaški mojster
 LJUBLJANA, Marilčeva cesta št. 9.

Bez posebnega obvestila. Mestni pogrebni zavod v Ljubljani 1630-a

Karol Tekavčič, prokurist tvrdke I. C. Mayer v Ljubljani, naznanja v globoki žalosti v svojem, ter v imenu svojih otrok in vseh ostalih sorodnikov pretržno vesti, da je njegova ljubljena soproga, predobra mati, stara mati, sestra, teta in svakinja, gospa

Marija Tekavčič
 roj. Nigrin

danes ob štirih zjutraj, po kratki mučni bolezni, prevadena s tolažili sv. vere, za vedno zatisnila svoje blage oči.
 Nepozabno pokojnico spremimo v ponedeljek, dne 30. t. m. ob štirih popoldne v hiše žalosti, Kongresni trg št. 15, na pokopališče k Sv. Križu.
 Sv. maša zadušnica se bo brala v farni cerkvi Marijinega Oznanjenja v torek, dne 31. marca 1925 ob devetih dopoldne.
 Prosi se tihega sožalja.
 V Ljubljani, dne 28. marca 1925.

Uvažujte ugodne cene!

Sezonsko blago.

- Moški visoki, ta boks, moderna oblika od Din 260—
 - Moški polčevlji, rjavi, moderna oblika od Din 320—
 - Ženski polčevlji, la, antilop v vseh barvah franc. pete od Din 290—
 - Ženski polčevlji, s sponami, ševro, moderna oblika od Din 240—
 - Ženski polčevlji, platneni bel, pariški od Din 99—
- i. t. d.

Trgovina čevljev
 R. Vukašinović
Palača Ljublj. kreditne banke

Za pomladansko sezono
 priporočam nove dešpelo blago za plaže, kostime in obleke. Najnovejšo karizasto blago (shottisch) najboljšega proizvajalca. Pripor za krojače in šivilje. Nogavice in rokavice. Moške trajce v najboljši kakovosti. Kravate, moške nogavice in karamnice. Blago za ženske obleke in bluze.
Zelo primerne cene! Zelo primerne cene! 1054-a

Modna trgovina
F. Michelišch, Maribor
 Gosposvetska ulica št. 14.

Hiša
 z zasajenim sadnim vrtom se proda v Zg. Šiški.
 Poizve se pri Alojzu Babniku, Zg. Šiška 16. 1575-a

Tovarna orožja
„Mauser“
 akcijska družba
 v Obendorfu prodaja ali daje licenco svojega jugoslovenskega patenta št. 958 „Revolver“, ki se sam od sebe polni.
 Informacije daje dr. Janko Olip, advokat v Beogradu Kolarčeva ulica 7.

Krvava uš
 največji škodljivec sadnega drevja!
 Zelo uspešno sredstvo proti temu zajedavcu in tudi drugemu mrčesu je
Arborin
 ki ga izdeluje tvrdka Chemotehna Ljubljana, Mestni trg 10. 1650-a

Neverjetno! Neverjetno!
 Prodajam vse manufakturno blago, kakor: najfinjša čelika kamgarnja za obleke in pokrivala, sukno od najboljšega angleškega do najcenejšega (Din 36), faset za hiše, kakor tudi blačvino, ševjet vseh vrst, fini čeliki ceft, štone (od Din 14), plavino in vse drugo po izvanredno niski ceni in pri odjemu čez Din 500 dan 5% popusta!
 Krojači in šivilje popusti pri vsaki strofi.
 Edno pri
IVAN KOS
 Šiška, Celovška cesta 2.
 Podružnici: Ljubljana, Sv. petra c. 23, Gorenjsko, Srednja vas 1.
 Pri odjemu čez 500 Din 5% popusta! 1507-a

Na obroke
 se proda
onozadstropna hiša
 v Mariboru z električno razsvetljavo, vodovodom; 2 lokala za trgovino s trgovskim inventarjem, veliko, prosto stanovanje eventualno s pohištvom. Potrebni kapital 120.000 dinarjev. Ponudbe pod „UGODNA PRILIKA“ na **Aloma Company, Ljubljana** 1305-a

SINGERJEVA ŠIVALNI STROJI
SINGER
 šivalni stroji
 so na vsem svetu poznani kot najboljši
 Singer šivalni stroji,
 GOURNE & CO., NEW YORK
 Prodajo na obroke
 LJUBLJANA, Šelenburgova ul. 3
 Centrala za SNS:
 ZAGREB, Maruličeva ulica 5
 Zastopstva v vseh mestih 35-a

NOVOSTI!
 v pomladanskih oblekah in plaščih, kakor tudi v pristnih angleških in čeških blagovih,
 kupite ceno pri 1625-a
Jos. Rojina, Ljubljana.

Lepa žaga 1031-a
 z venečianskem gatom v lepi vasi pri glavni cesti, velik promet z lesom, pogon s turbino ali lokomobilom, zraven lepa hiša novo zidana, delavnica za olje, stikalnica, velik vrt in 1 oral zemlje se ugodno ceno proda. Ponudbe na „Dobro doča obrt“ na upravo „Jutra“ Maribor.

Moderni damski slavniki
Bratje Oberwalder,
 1473-a **DONZALE.**

Spomlad na morju!
CRIKVENICA
 Biser Jadranskega morja, posečen spomlad od najodličnejšega občinstva.
Cercle des Etrangers
 (Casino)
 BAR KONCERT PLES
 Palace Hotel „Therapia“
 Grand Hotel „Miramare“
 Sporti: Tenis, lov, vožnja z jadrnicami.
 1546-a

Ma-Ha-Ha
 ne boš strgal ne, imsi mečno obleko, ker sem kupil sukno v vostrgovini R. Stiermeier Colje št. 20, katera razpolaga trpežno sukno m 80 Din, močan ševjet m 70 Din, fini kamgarn m 90 Din, ilustrovani cenik s čez 1000 slikami se pošlje vsakemu zastopni, vzorci od sukna, kamgarnja in razne manufakturne robe pa samo za 3 dni na ogled. Kdor pride z vlakom osebn kupovat, dobi nakupa primerne povrnitev vožnje. Naročila čez 500 dinarjev pošlino prosta. Trgovci en gros cene. 1053-a

Zahvala.
 Ob pretrani prebriski izgubi našega srčno ljubljenelega soproga, zlatega otca, brata, svaka in strica, gospoda
Josipa Prilmeu
 nam je došlo toliko izrazov sočutja in sožalja, da se nam ni moglo zahvaliti vsakemu posebej. Blagovolijo naj vsi, ki so z nami sočustvovali, sprejeti tem potom našo globoko zahvalo.
 Predvsem nas veče dolžnost izreči prisrčno zahvalo prečast. duhovščini Sv. Petra, gospodu gentu Josipu Turku, Zadrugi mešarjev in prekajalcev, ter vsem cenj stanovskim to-rišem blagopokojnega za krasen venec, gosp. dr. Virantu za požrtvovalno pomoč v težki bolezni, bratskemu društvu „Sokol I.“ za častno spremstvo, pevskima društvoma „Sava“ in „Ljubljanski zvon“ za prekrasno peje in žalostinke, vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja in vsem onim, ki so tako mnogoste-vilno spremlili našega nepozabnega blagega pokojnika do njegovega zadnjega bivališča.
 Se enkrat iskrena zahvala vsem in vsakemu.
 V Ljubljani, dne 28. marca 1925.
 Globoko žalujoča obitelj:
Prilmeu. 1574-a

Kdor oglašuje, ta napreduje!